

**Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa
Rolniczego z siedzibą w Olsztynie**

**Sprawozdanie z realizacji
programu działalności
w 2023 roku**

Akceptuję

Zatwierdzam

.....
/dyrektor /

.....
/Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi/

Olsztyn, 2024
www.w-modr.pl
sekretariat@w-modr.pl

Opracowanie: Zespół Specjalistów i Doradców WMODR
Redakcja techniczna: Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw
Kierujący: Damian Godziński – Dyrektor WMODR
Zaopiniowany: Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego przy WMODR

Spis treści

Wstęp	
A. Charakterystyka ośrodka doradztwa rolniczego	5
B. Zakres i metodyka procesu sprawozdawczego	6
C. Działalność merytoryczna.....	7
C.1. Zadania realizowane na podstawie art. 4.2 ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego	7
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	31
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	51
Zadanie 3. Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.....	57
Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych.....	58
Zadanie 5. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie	58
Zadanie 6. Możliwość prowadzenia doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego	59
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	60
Zadanie 8. Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	71
Zadanie 9. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.....	75
Zadanie 10. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej	80
Zadanie 11. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej	80
Zadanie 12. Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalanie wysokości odszkodowania za te szkody zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 października 1995 r.- Prawo łowieckie	81
Zadanie 13. Ocena i akceptacja planów restrukturyzacji, o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne	82
C.2. Usługi odpłatne realizowane na podstawie art. 4.4 ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego	82
C.3. Zadania realizowane w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).....	86
C.4. Zadania finansowane z innych źródeł, w tym w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).....	88
D. Współpraca z innymi instytucjami i samorządem.....	95
E. Wykaz ważniejszych wydarzeń.....	97
F. Działalność wydawnicza.....	98
G. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadry własnej.....	100
H. PODSUMOWANIE	101

Wstęp

Status prawny

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie (WMODR) jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, której zadaniem jest prowadzenie doradztwa rolniczego obejmującego działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego, mające na celu poprawę poziomu dochodów rolniczych oraz podnoszenie konkurencyjności rynkowej gospodarstw rolnych, wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, a także podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.

Podstawy funkcjonowania:

1. Ustawa o JDR

WMODR działa w oparciu o ustawę z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2024 r. poz. 76), zwaną dalej ustawą o jdr.

2. Statut

Statut WMODR nadany został zarządzeniem Nr 41 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 sierpnia 2016 r. (Dziennik Urzędowy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 sierpnia 2016 r. poz. 33).

3. Regulamin organizacyjny

Regulamin Organizacyjny WMODR zatwierdzony został przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 22 października 2020 r. i wprowadzony zarządzeniem Nr 92/2020 Dyrektora WMODR z dnia 5 listopada 2020 r.

Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego

Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego przy WMODR została powołana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W skład Rady wchodzi:

1. Agnieszka Borysewicz – przedstawiciel Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
2. Edward Adamczyk – przedstawiciel Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
3. Sylwia Jaskulska – przedstawiciel Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
4. Romuald Tański – przedstawiciel Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej,
5. Jerzy Salitra – przedstawiciel Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej,
6. Maciej Kusior – przedstawiciel Związku Zawodowego Rolników „Ojczyzna”,
7. Leszek Sargalski – przedstawiciel Związku Zawodowego Rolnictwa „Samoobrona”,
8. Szymon Sargalski – przedstawiciel Związku Zawodowego Rolnictwa „Samoobrona”,
9. Wiesław Domian – przedstawiciel Warmińsko-Mazurskiego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
10. prof. dr hab. Marek Marks – przedstawiciel Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
11. prof. dr hab. Szczepan Figiel – przedstawiciel Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB w Warszawie,
12. Andrzej Dzieliński – przedstawiciel Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie.

Podstawa prawna sporządzenia Sprawozdania z realizacji programu działalności

Sprawozdanie z realizacji programu działalności zawiera zrealizowane działania doradcze według zadań z zakresu doradztwa rolniczego określonych art. 4 ust. 2 ustawy o jdr. Sprawozdanie z realizacji programu działalności powstało w oparciu o art. 12, ust. 1, pkt 2 ustawy o jdr.

A. Charakterystyka ośrodka doradztwa rolniczego

1. Ogólna informacja o zmianach organizacyjnych w 2023 r.

Na mocy statutu nadanego zarządzeniem Nr 41 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 sierpnia 2016 r., WMODR tworzy:

- 1) centrala z następującymi komórkami organizacyjnymi:
  - a) Dział Technologii Produkcji Rolniczej,
  - b) Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym,
  - c) Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich,
  - d) Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska,
  - e) Dział Teleinformatyki,
  - f) Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw,
  - g) Dział Administracyjno-Gospodarczy,
  - h) Dział Księgowości,
  - i) Dział Kadr i Organizacji Pracy,
  - j) Stanowisko do Spraw Obsługi Prawnej,
  - k) Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa i Higieny Pracy,
  - l) Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa Informacji, Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych,
  - m) Stanowisko do Spraw Systemu Zarządzania Jakością,
  - n) Audytor wewnętrzny,
- 2) powiatowe zespoły doradztwa rolniczego.

Struktura organizacyjna WMODR, jak i dane teleadresowe Centrali i Zespołów Doradców w 2023 roku nie uległy zmianom w stosunku do roku 2022.

W roku 2023 zasoby materialne WMODR zwiększyły się w wyniku zakupów inwestycyjnych o:

- klimatyzację w części pomieszczeń biurowych (I i II piętro budynku A i cały budynek B),
- wielofunkcyjny miniciągnik wraz z niezbędnym osprzętem (kabiną, przyczepą, pługiem odśnieżnym, kosiarką i ładowaczem czołowym).

2. Informacja o zatrudnieniu

Średnioroczny poziom zatrudnienia w WMODR w 2023 roku wynosił 192 etatu.

Tab. A. Zatrudnienie w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego, stan na dzień 31.12.2023 r.

L.p.	Komórki organizacyjne	Liczba zatrudnionych osób
1	2	3
1.	Dyrektor	1
2.	Zastępca dyrektora	2
3.	Dyrektor Oddziału	1
4.	Dział Technologii Produkcji Rolniczej	9
5.	Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem	3
6.	Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich	11
7.	Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony	6
8.	Dział Teleinformatyki	13
9.	Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw	8
10.	Dział Administracyjno-Gospodarczy	10
11.	Dział Księgowości	7
12.	Dział Kadr i Organizacji Pracy	4
13.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	114
14.	Pozostali pracownicy	3
Razem		192

Tab. B. Zatrudnienie w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego

L.p.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	Liczba gmin*	Liczba pracowników
1	2	3	4
1.	PZDR 1	13	18
1.1	ZD Działdowo	5	7
1.2	ZD Nidzica	4	4
1.3	ZD Nowe Miasto Lubawskie	4	6
2.	PZDR 2	22	26
2.1	ZD Elbląg	9	9
2.2	ZD Iława	5	7
2.3	ZD Ostróda	8	8
3.	PZDR 3	14	17
3.1	ZD Bartoszyce	4	5
3.2	ZD Braniewo	6	6
3.3	ZD Lidzbark	4	5
4.	PZDR 4	19	18
4.1	ZD Olsztyn	12	12
4.2	ZD Szczytno	7	5
5.	PZDR 5	12	13
5.1	ZD Ełk	4	5
5.2	ZD Mrągowo	4	3
5.3	ZD Pisz	4	4
6.	PZDR 6	20	22
6.1	ZD Giżycko	5	5
6.2	ZD Gołdap	3	3
6.3	ZD Kętrzyn	5	6
6.4	ZD Olecko	4	4
6.5	ZD Węgorzewo	3	3
Razem		100	114

*/ gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie

B. Zakres i metodyka procesu sprawozdawczego

Etapy przygotowania Sprawozdania z realizacji programu działalności:

- KROK 1** Opracowanie przez kierownika Działu Metodyki, Doradztwa Szkoleń i Wydawnictw (DMDW) strategii sprawozdania (wytyczne do sprawozdania, przygotowanie szablonu sprawozdania dla wszystkich pracowników WMODR).
- KROK 2** Zatwierdzenie przez dyrektora WMODR, w formie zarządzenia, koncepcji Sprawozdania z realizacji programu działalności.
- KROK 3** Przygotowanie przez doradców terenowych sprawozdania z realizacji zadań z uwzględnieniem priorytetów realizowanych w 2023 r. Kierownicy ZD przygotowują sprawozdanie zawierające dane powiatowe, bazując na danych z elektronicznego systemu planowania i sprawozdawczości, a także na podstawie zebranej w ciągu roku dokumentacji z różnych form doradczych.
- KROK 4** Przygotowanie przez specjalistów i kierowników działów/sekcji sprawozdania z realizacji zaplanowanych w Programie działalności zadań (uwzględniając takie formy jak: konferencje/seminaria, broszury/ulotki, imprezy promocyjne), bazując na danych z elektronicznego systemu planowania i sprawozdawczości, a także na podstawie zebranej w ciągu roku dokumentacji z różnych form doradczych.

- KROK 5 Weryfikacja sprawozdań gminnych, powiatowych, działów/sekcji przez DMDW.
- KROK 6 Opracowanie przez DMDW Sprawozdania z realizacji programu działalności.
- KROK 7 Weryfikacja Sprawozdania z realizacji programu działalności przez I zastępcę dyrektora WMODR.
- KROK 8 Przyjęcie Sprawozdania z realizacji programu działalności WMODR przez dyrektora WMODR.
- KROK 9 Zaopiniowanie, w formie uchwały, Sprawozdania z realizacji programu działalności WMODR przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego.
- KROK 10 Złożenie Sprawozdania z realizacji programu działalności do zatwierdzenia przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

C. Działalność merytoryczna

Program działalności WMODR na rok 2023, zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, określa szczegółowe zadania takie jak: prowadzenie doradztwa rolniczego obejmującego działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego, mające na celu poprawę dochodów rolniczych oraz podnoszenie konkurencyjności rynkowej gospodarstw rolnych, wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, a także podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich. Formy i metody pracy doradczej dostosowane zostały do rodzaju podejmowanych przez WMODR działań określonych zapisami ustawy o jdr, a także na podstawie priorytetów określonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Sprawozdanie z realizacji programu działalności WMODR na rok 2023 zawiera opis realizacji zadań, opis wykonanych działań doradczych według rodzaju podejmowanych działalności, a także stosunek liczby form wykonanych do zaplanowanych.

Prowadzenie doradztwa rolniczego było realizowane w WMODR poprzez:

- **zadania nieodpłatne** (szczegółowy opis zawiera C.1.);
- **zadania odpłatne** (szczegółowy opis zawiera C.2.);
- **działania realizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)** (szczegółowy opis C.3.);
- **projekty i zadania zlecone** (szczegółowy opis zawiera C.4.),

C.1. Zadania realizowane na podstawie art. 4.2 ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego

Nadrzędnym celem pracy doradczej było niesienie pomocy rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich. Działalność doradcza w ramach zadań nieodpłatnych określonych w art. 4 ust. 2 ustawy o jdr, skupiała się przede wszystkim na upowszechnianiu wiedzy rolniczej poprzez organizowanie szkoleń stacjonarnych, warsztatów, konferencji, seminariów, webinarów, szkoleń wyjazdowych, konkursów, pokazów, demonstracji, stoisk informacyjno-promocyjnych, a także na doradztwie indywidualnym oraz działalności informacyjnej. Działania doradcze w 2023 roku w ramach działalności nieodpłatnej skupione były wokół ośmiu priorytetów i były realizowane poprzez następujące formy doradcze:

PRIORYTET 1 Wdrażanie Wspólnej Polityki Rolnej, w tym upowszechnianie informacji na temat instrumentów Planu Strategicznego WPR.

Celem priorytetu było upowszechnianie informacji o sposobach i mechanizmach wdrażania WPR w oparciu o cele szczegółowe zawarte w Planie Strategicznym. Głównym celem wdrażania PS WPR 2023-2027 jest zwiększenie rentowności i dochodów gospodarstw rolnych oraz skuteczna realizacja polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. W PS WPR 2023-2027 zwiększone zostały wydatki na klimat, środowisko i dobrostan zwierząt oraz wprowadzono nowy rodzaj płatności bezpośrednich, którym są ekoschematy.

Metody pracy: szkolenia, konferencje, porady indywidualne, informacje, broszury, ulotki, informacje na stronie www, artykuł w miesięczniku ODR, konkursy.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Filar I: warunkowość, płatności bezpośrednie, ekoschematy, dopłaty do produkcji,* zaplanowano: 82 szkolenia dla 2 114 uczestników, wykonano: 108 szkoleń dla 3 799 uczestników.
- *Filar II: Nowe wyzwania i interwencje inwestycyjne oraz premiowe poprawiające dochodowość,* zaplanowano: 22 szkolenia dla 555 uczestników, wykonano: 39 szkoleń dla 1 079 uczestników.
- *Filar II: Nowe wyzwania i interwencje inwestycyjne środowiskowo-klimatyczne,* zaplanowano: 22 szkolenia dla 554 uczestników, wykonano: 42 szkolenia dla 1 023 uczestników.

konferencje:

- *Nowe możliwości wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich na lata 2023-2027,* zaplanowano: 1 konferencja dla 80 uczestników, wykonano: 1 konferencja w formie hybrydowej dla 109 uczestników.
- *Pozarolnicza działalność gospodarcza na obszarach wiejskich jako dodatkowe źródło dochodu rodzin rolniczych w perspektywie 2023–2027 – dobre praktyki,* zaplanowano: 1 konferencja dla 55 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 97 uczestników.
- *Wyzwanie środowiskowo-klimatyczne w ramach Wspólnej Polityki Rolnej,* zaplanowano: 1 konferencja dla 70 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 81 uczestników.
- *Warunkowość, płatności bezpośrednie, ekoschematy, dopłaty do produkcji,* zaplanowano: 0, wykonano: 1 konferencja ponadplanowa w formie webinarium dla 173 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Płatności bezpośrednie,* zaplanowano: 9 500, wykonano: 23 159.
- *PROW i PS WPR,* zaplanowano: 2 466, wykonano: 5 395.

Działalność informacyjna:

informacje:

- *Płatności bezpośrednie,* zaplanowano: 2 022, wykonano: 5 598.
- *PROW i PS WPR,* zaplanowano: 725, wykonano: 623.

broszury/ulotki:

- *Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Interwencja w zakresie wsparcia powierzchniowego dla rolnictwa ekologicznego – PS WPR 2023-2027, zmiana tytułu na Interwencja Rolnictwo ekologiczne w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Inwestycje w gospodarstwach rolnych prowadzące do rozwoju warmińsko-mazurskiej wsi. Efekty realizacji działań modernizacja gospodarstw rolnych i młody rolnik,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Pozarolnicza działalność gospodarcza na obszarach wiejskich jako dodatkowe źródło dochodu rodzin rolniczych w perspektywie 2023-2027 – dobre praktyki,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Rolnictwo węglowe w realizacji wyzwań środowiskowo-klimatycznych,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Rozpoczynanie działalności przez młodych rolników i nowych rolników oraz zakładanie przedsiębiorstw wiejskich zmiana tytułu na Wsparcie młodych rolników na rozpoczęcie i rozwój działalności rolniczej w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Zakładanie i prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich po 2022 roku,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

informacje na stronie www:

– *Płatności bezpośrednio,*

zaplanowano: 22, wykonano: 58.

– *PROW i PS WPR,*

zaplanowano: 17, wykonano: 37.

artykuły w miesięczniku ODR:

– *Płatności bezpośrednio,*

zaplanowano: 3, wykonano: 4.

– *PROW i PS WPR,*

zaplanowano: 5, wykonano: 13.

artykuł w wydawnictwach zewnętrznych:

– *PROW i PS WPR*

zaplanowano: 1, wykonano: 0.

Działalność promocyjna:

konkursy:

– *Dobre praktyki we wprowadzaniu innowacji w gospodarstwach rolnych z wykorzystaniem środków z PROW 2014-2022,*

zaplanowano: 1 konkurs dla 17 uczestników, wykonano: 1 konkurs dla 16 uczestników.

– *Farmer Roku,*

zaplanowano: 1 konkurs dla 16 uczestników, wykonano: 0.

– *Sposób na sukces,*

zaplanowano: 1 konkurs dla 9 uczestników, wykonano: 1 konkurs, 8 zgłoszeń uczestników.

PRIORYTET 2 Upowszechnianie informacji nt. zdrowia zwierząt, w tym:

- a) zasad zapobiegania afrykańskiemu pomorowi świń ASF i grypie ptaków, z uwzględnieniem zasad bioasekuracji i konsekwencji pojawienia się ww. chorób w stadzie,

- b) chorób, które przenoszą się lub są przenoszone na ludzi, zależności między zdrowiem zwierząt, dobrostanem zwierząt i zdrowiem ludzi,
- c) metod chowu i hodowli stosowanych w produkcji zwierzęcej, zmierzających do ograniczenia stosowania antybiotyków oraz zagrożeń, jakie niesie zjawisko antybiotykooporności.

2a. Celem priorytetu było propagowanie wśród rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich informacji o aktualnej sytuacji związanej z występowaniem wirusa ASF i grypy ptaków oraz o obowiązkach wynikających ze zmian prawnych, a także o przestrzeganiu podstawowych zasad bioasekuracji w obrębie gospodarstw.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, informacje, informacje na stronę www, artykuł w miesięczniku ODR.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Zasady przeciwdziałania chorobom zakaźnym drobiu,*
zaplanowano: 3 szkolenia dla 75 uczestników, wykonano: 2 szkolenia dla 53 uczestników.
- *Zasady przeciwdziałania chorobom zakaźnym trzody chlewnej, ze szczególnym uwzględnieniem afrykańskiego pomoru świń,*
zaplanowano: 3 szkolenia dla 78 uczestników, wykonano: 3 szkolenia dla 81 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Przeciwdziałanie występowaniu i rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych trzody chlewnej, ze szczególnym uwzględnieniem ASF,*
zaplanowano: 325, wykonano: 135.
- *Zasady przeciwdziałania chorobom zakaźnym drobiu (grypa ptaków),*
zaplanowano: 123, wykonano: 66.

Działalność informacyjna:

informacje:

- *Przeciwdziałanie występowaniu i rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych trzody chlewnej, ze szczególnym uwzględnieniem ASF,*
zaplanowano: 119, wykonano: 89.
- *Zasady przeciwdziałania chorobom zakaźnym drobiu (grypa ptaków),*
zaplanowano: 24, wykonano: 14.

informacje na stronę www:

- *Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym,*
zaplanowano: 10, wykonano: 8.

artykuł w miesięczniku ODR:

- *Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym,*
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

2b. Celem priorytetu było informowanie rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich związanych z produkcją zwierzęcą o zagrożeniach związanych z wykonywanym zawodem rolnika w aspekcie ryzyka zakażenia chorobami odzwierzęcymi, a także o drogach transmisji tych chorób oraz o przestrzeganiu podstawowych zasad profilaktyki. Ponadto, upowszechniana była wiedza na temat zdrowia zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących chorób zwierząt, w tym chorób, które przenoszą się lub są przenoszone na ludzi, ogólnych zasad bioasekuracji, zależności między zdrowiem i dobrostanem zwierząt, a zdrowiem ludzi.

Metody pracy: szkolenia, konferencje, porady indywidualne, informacje, broszura, ulotki, artykuł w miesięczniku ODR.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Nowoczesne systemy utrzymania i użytkowania bydła mlecznego – żywienie, rozród, higiena i profilaktyka zootechniczna oraz dobrostan zwierząt (z uwzględnieniem antybiotykooporności u zwierząt, zagrożeń związanych z chorobami odzwierzęcymi oraz zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt),*

zaplanowano: 12 szkoleń dla 306 uczestników, wykonano: 11 szkoleń dla 241 uczestników.

konferencje:

- *Aktualne problemy w stadach bydła mięsnego,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 60 uczestników, wykonano: 1 konferencja w formie hybrydowej dla 96 uczestników.

- *Nowe trendy w zakresie żywienia i utrzymania bydła mlecznego,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 40 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 70 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Ustawa o ochronie zwierząt*

zaplanowano: 118, wykonano: 77.

Działalność informacyjna:

informacje:

- *Ustawa o ochronie zwierząt,*

zaplanowano: 17, wykonano: 9.

broszura/ulotki:

- *Aktualne problemy w ochronie zdrowia zwierząt gospodarskich,*

zaplanowano: 1, wykonano: 0.

Zadanie sfinansowano ze środków pochodzących z innych źródeł niż budżet państwa (szczegółowy opis znajduje się w zadaniu C.4. w tabelach nr 36, 37).

- *Jak zabezpieczyć bydło mięsne przed chorobami?*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

- *Prawidłowe żywienie krów mlecznych w okresie okołoporodowym,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

- *Zdrowe cielę, fundament zdrowego stada,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1. Zaplanowaną ulotkę wykonano jako broszurę.

artykuł w miesięczniku ODR:

- *Ustawa o ochronie zwierząt,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

2c. Celem priorytetu było informowanie rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich o zagrożeniach związanych z niewłaściwymi praktykami mogącymi wpływać na wzrost antybiotykooporności wśród zwierząt. Antybiotykooporność należy przede wszystkim rozpatrywać jako wynik niewłaściwych praktyk produkcyjnych. Wprowadzanie zakazów stosowania antybiotykowych stymulatorów wzrostu i ciągły wzrost świadomości społeczeństwa na temat racjonalnego stosowania środków o charakterze przeciwdrobnoustrojowym, ma istotne znaczenie z punktu widzenia produkcji żywności wysokiej jakości.

Metody pracy: szkolenia, konferencja, porady indywidualne, informacje.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Nowoczesne systemy utrzymania trzody chlewnej – żywienie, rozród, higiena i profilaktyka zootechniczna oraz dobrostan zwierząt (z uwzględnieniem antybiotykooporności u zwierząt, zagrożeń związanych z chorobami odzwierzęcymi oraz zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt)*, zaplanowano: 3 szkolenia dla 75 uczestników, wykonano: 3 szkolenia dla 80 uczestników.

konferencja:

– *Aktualne problemy w ochronie zdrowia zwierząt gospodarskich*, zaplanowano: 1 konferencja dla 70 uczestników, wykonano: 0.

Zadanie sfinansowano ze środków pochodzących z innych źródeł niż budżet państwa (szczegółowy opis znajduje się w zadaniu C.4. w tabelach nr 36, 37).

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Upowszechnianie wiedzy na temat przeciwdziałania antybiotykooporności u zwierząt*, zaplanowano: 161, wykonano: 86.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Upowszechnianie wiedzy na temat przeciwdziałania antybiotykooporności u zwierząt*, zaplanowano: 30, wykonano: 26.

PRIORYTET 3 Upowszechnianie zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt (bydła, owiec, kóz, świń, koniowatych, jeleniowatych i wielbłądowatych) w świetle nowej ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Celem priorytetu było upowszechnianie informacji na temat zasad funkcjonowania nowego, ujednoliczonego systemu identyfikacji i rejestracji zwierząt, przygotowanego w celu lepszego zabezpieczenia przed przenoszeniem chorób zakaźnych oraz ochronie zdrowia zwierząt. Aktualny rejestr zwierząt gospodarskich oznakowanych i siedzib stad tych zwierząt został poszerzony o informacje dotyczące: koniowatych, wielbłądowatych, jeleniowatych oraz zakłady drobiu. Ponadto system uwzględnia nowe rodzaje środków identyfikacji zwierząt, a także informacje dotyczące systemów ich utrzymywania.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, informacje, ulotka.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Nowoczesne systemy utrzymania i użytkowania bydła mięsnego – żywienie, rozród, higiena i profilaktyka zootechniczna oraz dobrostan zwierząt (z uwzględnieniem antybiotykooporności u zwierząt, zagrożeń związanych z chorobami odzwierzęcymi oraz zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt)*

zaplanowano: 7 szkoleń dla 178 uczestników, wykonano: 7 szkoleń dla 161 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt*, zaplanowano: 359, wykonano: 364.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt*,

zaplanowano: 116, wykonano: 108.

ulotka:

– *Utrzymanie bydła mięsnego,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

PRIORYTET 4 Dostosowanie do zmian klimatycznych oraz ochrona wód, gleby i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC, aktualnych inicjatyw Zielonego Ładu), w tym:

- a) ograniczenie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin, z uwzględnieniem integrowanej produkcji roślin i biologicznych metod ochrony,
- b) ograniczenie strat składników odżywczych,
- c) racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie (w tym poprzez zwiększenia retencji wodnej i działalności lokalnych partnerstw wodnych),
- d) ochrona i sposoby utrzymania żyzności gleb, w tym regulacja odczynu gleb poprzez ich wapnowanie,
- e) dobre praktyki rolnicze mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami azotanami ze źródeł rolniczych (aktualizacja programu azotanowego),
- f) dobre praktyki rolnicze mające na celu ograniczenie emisji amoniaku do powietrza,
- g) dobre praktyki dotyczące redukcji gazów cieplarnianych,
- h) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym współdziałanie w ramach spółdzielni energetycznych.

4a. Celem priorytetu było propagowanie wiedzy na temat uprawy roślin z wykorzystaniem biologicznych metod ochrony w systemie Integrowanej Produkcji. Ponadto upowszechniane były informacje o minimalizacji niebezpieczeństw i zagrożeń dla zdrowia i środowiska naturalnego, które wynikają ze stosowania pestycydów oraz o stosowaniu Dobrej Praktyki Rolniczej i Dobrej Praktyki Ochrony Roślin.

Metody pracy: szkolenia, konferencje, porady indywidualne, informacje, broszury, ulotki, informacje na stronie www, artykuły w miesięczniku ODR, demonstracje.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Zasady integrowanej ochrony z uwzględnieniem biologicznych metod oraz nowych technik w ochronie roślin,*

zaplanowano: 5 szkoleń dla 125 uczestników, wykonano: 4 szkolenia dla 104 uczestników.

– *Zasady integrowanej produkcji z uwzględnieniem biologicznych metod oraz nowych technik w ochronie roślin,*

zaplanowano: 11 szkoleń dla 275 uczestników, wykonano: 10 szkoleń dla 215 uczestników.

konferencje:

– *Innowacje w uprawia zbóż,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 80 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 109 uczestników.

– *Rodzime źródła białka, a uprawa roślin bobowatych,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 60 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 62 uczestników.

– *Rola technologii produkcji w kształtowaniu jakości produktów ogrodniczych,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 50 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 71 uczestników.

- *Technologia produkcji pasz objętościowych z przeznaczeniem na kiszonkę*, zaplanowano: 1 konferencja dla 50 uczestników, wykonano: 0.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Biologiczne metody ochrony roślin*, zaplanowano: 69, wykonano: 49.
- *Zasady integrowanej produkcji*, zaplanowano: 163, wykonano: 149.

Działalność informacyjna:

informacje:

- *Biologiczne metody ochrony roślin*, zaplanowano: 29, wykonano: 5.
- *Zasady integrowanej produkcji*, zaplanowano: 37, wykonano: 37.

broszury/ulotki:

- *Allelopatia – wzajemna zależność między gatunkami roślin*, zaplanowano: 1, wykonano: 1. Zaplanowaną ulotkę wykonano jako broszurę.
- *Biologiczne metody ochrony roślin*, zaplanowano: 1, wykonano: 1. Zaplanowaną broszurę wykonano jako ulotkę.
- *Dobór odmian do uprawy w województwie warmińsko-mazurskim według wyników Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego*, zaplanowano: 1, wykonano: 1. Zaplanowaną broszurę wykonano jako ulotkę.
- *Jak poruszać się po zagonach – od A do Z*, zaplanowano: 1, wykonano: 1.
- *Nowe technologie w zakresie stosowania płynnych nawozów naturalnych*, zaplanowano: 1, wykonano: 1.
- *Technika stosowania opryskiwaczy polowych w gospodarstwie*, zaplanowano: 1, wykonano: 0.

informacje na stronę www.

- *Zasady integrowanej produkcji*, zaplanowano: 5, wykonano: 6.

artykuły w miesięczniku ODR:

- *Zasady integrowanej produkcji*, zaplanowano: 3, wykonano: 1.

Działalność upowszechnieniowa:

demonstracje:

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenicy ozimej*, zaplanowano: 13 demonstracji, wykonano: 15.
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenżyta ozimego*, zaplanowano: 15 demonstracji, wykonano: 13.
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze żyta ozimego*, zaplanowano: 8 demonstracji, wykonano: 8.
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenicy jarej*, zaplanowano: 11 demonstracji, wykonano: 11.
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze jęczmienia jarego*, zaplanowano: 9 demonstracji, wykonano: 7.

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze kukurydzy*, zaplanowano: 11 demonstracji, wykonano: 10.
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze roślin oleistych*, zaplanowano: 7 demonstracji, wykonano: 6.
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze ziemniaka*, zaplanowano: 6 demonstracji, wykonano: 6.
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze roślin bobowatych*, zaplanowano: 2 demonstracje, wykonano: 2.
- *Zastosowanie niechemicznych metod ochrony roślin rolniczych i ogrodniczych*, zaplanowano: 2 demonstracje, wykonano: 2.
- *Probiotekologia - zastosowanie pożytecznych mikroorganizmów w rolnictwie ekologicznym*, zaplanowano: 8 demonstracji, wykonano: 8.

4b. Celem priorytetu było upowszechnianie informacji o dobrych praktykach mających na celu ograniczenie strat składników odżywczych, m.in.: poprzez stosowanie nawozów dostosowanych do potrzeb poszczególnych upraw i zasobności glebowej, prawidłowe zmianowanie roślin, utrzymanie okrywy roślinnej na glebie w okresie całorocznym oraz unikania systematycznego wykonywania głębokiej orki.

Metody pracy: szkolenia, konferencja.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Nowe rozwiązania technologiczne w uprawie roślin, w tym metody ograniczenia strat składników pokarmowych*,

zaplanowano: 12 szkoleń dla 311 uczestników, wykonano: 12 szkoleń dla 284 uczestników.

konferencja:

- *Wykorzystanie nowych technologii w uprawach ograniczające straty składników pokarmowych*, zaplanowano: 1 konferencja dla 40 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 74 uczestników.

4c. Celem priorytetu było propagowanie wiedzy na temat racjonalnego gospodarowania wodą w rolnictwie. Upowszechniane były praktyki związane z poprawą warunków glebowo-wodnych w produkcji rolniczej w wyniku zwiększania retencji poprzez zabiegi agrotechniczne, jak i zakładanie małych zbiorników na obszarach wiejskich. Priorytet realizowany był również poprzez tworzenie Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW), które służą wypracowaniu płaszczyzny do współpracy w zakresie zabezpieczenia wody na potrzeby rolnictwa oraz mieszkańców obszarów wiejskich, a także ochronę wód przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego oraz ochrony zasobów wodnych pod względem ilościowym i jakościowym. Istotnym założeniem tworzonych partnerstw było wypracowanie wspólnych rozwiązań służących poprawie szeroko rozumianej gospodarki wodnej regionu, a także możliwości dofinansowania inwestycji wodnych.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, informacje, ulotka, informacje na stronie www, pokazy.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Błękitno-zielona infrastruktura, tj. zdolność retencyjna w krajobrazie rolniczym*, zaplanowano: 6 szkoleń dla 152 uczestników, wykonano: 7 szkoleń dla 137 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami,*
zaplanowano: 82, wykonano: 60.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami,*
zaplanowano: 15, wykonano: 12.

ulotka:

– *Błękitno-zielona infrastruktura, tj. zdolność retencyjna w krajobrazie rolniczym*
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

informacje na stronę www.

– *Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami,*
zaplanowano: 3, wykonano: 2.

Działalność upowszechnieniowa:

pokazy:

– *Błękitno-zielona infrastruktura, tj. zdolność retencyjna w krajobrazie rolniczym,*
zaplanowano: 1 pokaz dla 15 uczestników, wykonano: 1 pokaz dla 15 uczestników.

– *Eksploatacja i utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych,*
zaplanowano: 2 pokazy dla 30 uczestników, wykonano: 3 pokazy dla 38 uczestników.

4d. Celem priorytetu było upowszechnianie wiedzy na temat biologizacji rolnictwa polegającego na wdrażaniu praktyk wpływających na podniesienie żyzności gleby i poprawę jej właściwości biologicznych, fizyko-chemicznych oraz fizycznych, co przekłada się na wyższe plony odpowiedniej jakości. W ramach priorytetu propagowane były biologiczne czynniki plonotwórcze takie jak komposty, obornik, biopreparaty, racjonalne płodozmiany, fitomelioracje, wysokopienne odmiany odporne na agrofagi, retencja azotu biologicznego z roślin motylkowych, jak również coraz bardziej powszechna probiotechnologia poprawiająca żyzność gleby i wzbogacająca ją o korzystne składniki pokarmowe. Istotnym założeniem priorytetu było podejmowanie działań doradczych służących zwiększaniu poziomu próchnicy w glebach ubogich, bądź też ograniczenie jej ubytku poprzez regularne stosowanie nawozów naturalnych i organicznych, prawidłowe następstwo roślin czy też optymalizację odczynu gleb.

Metody pracy: szkolenia, konferencja, ulotka, pokazy.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Sposoby przywracania i utrzymania żyzności gleby, w tym regulacja odczynu gleb poprzez ich wapnowanie,*

zaplanowano: 14 szkoleń dla 355 uczestników, wykonano: 12 szkoleń dla 275 uczestników.

konferencja:

– *Zastosowanie probiotechnologii w rolnictwie,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 80 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 97 uczestników.

Działalność informacyjna:

ulotka:

– *Rola pożytecznych mikroorganizmów w rolnictwie,*
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

Działalność upowszechnieniowa:

pokazy:

Zasady pobierania próbek gleby do badań agrochemicznych,

zaplanowano: 29 pokazów dla 435 uczestników, wykonano: 26 pokazów dla 389 uczestników.

4e. Celem priorytetu było podniesienie świadomości producentów rolnych na temat zrównoważonej gospodarki składnikami pokarmowymi w gospodarstwie rolnym, zagrożeń wynikających z prowadzenia nieprawidłowej gospodarki nawozowej, w tym stosowania nawozów zawierających azot oraz sposobów przechowywania nawozów organicznych i stosowania niewłaściwych zabiegów agrotechnicznych. Ponadto upowszechniana była wiedza z zakresu dobrych praktyk rolniczych, mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, informacje, ulotka, informacje na stronie www, artykuły w miesięczniku ODR.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

–Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o której mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne,

zaplanowano: 6 szkoleń dla 154 uczestników, wykonano: 4 szkolenia dla 101 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

–Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i wodna,

zaplanowano: 1 031, wykonano: 506.

Działalność informacyjna:

informacje:

–Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i wodna

zaplanowano: 154, wykonano: 97.

ulotka:

–Zasady korzystania z wód i usług wodnych,

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

informacje na stronie www:

–Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i wodna

zaplanowano: 4, wykonano: 11.

artykuły w miesięczniku ODR:

–Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna

zaplanowano: 2, wykonano: 2.

4f. Celem priorytetu było upowszechnianie informacji dotyczących zarządzania azotem, z uwzględnieniem jego pełnego obiegu w środowisku, żywieniowych metod ograniczania emisji amoniaku z produkcji zwierzęcej, niskoemisyjnego systemu utrzymania zwierząt oraz ograniczenia emisji amoniaku podczas stosowania nawozów mineralnych. Istotnym założeniem priorytetu było również podniesienie świadomości producentów rolnych na temat zrównoważonej gospodarki składnikami pokarmowymi w gospodarstwie rolnym, zagrożeń wynikających z prowadzenia

nieprawidłowej gospodarki nawozowej, w tym stosowania nawozów zawierających azot oraz sposobów przechowywania nawozów organicznych i stosowania prawidłowych zabiegów agrotechnicznych.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, informacje, artykuł w miesięczniku ODR.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej, w zakresie ograniczania emisji amoniaku, o którym mowa w art. 22 a ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu,*
zaplanowano: 7 szkoleń dla 177 uczestników, wykonano: 7 szkoleń dla 170 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku,*
zaplanowano: 309, wykonano: 211.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku,*
zaplanowano: 84, wykonano: 50.

artykuł w miesięczniku ODR:

– *Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku,*
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

4g. Celem priorytetu było upowszechnianie informacji na temat polityki klimatycznej powiązanej z działaniami na rzecz ochrony środowiska i klimatu, wpisującej się w silny pro-środowiskowy nurt Europejskiego Zielonego Ładu. Istotną rolą priorytetu było promowanie dobrych praktyk wpływających na redukcję gazów cieplarnianych takich jak: wprowadzenie uprawy bezorkowej, większej racjonalizacji nawożenia, ograniczenie stosowania pestycydów, wdrożenie upraw rolno-leśnych, a także zaprzestanie osuszania mokradeł prowadzących do osiągnięcia neutralności klimatycznej, czyli równowagi pomiędzy emitowaniem a pochłanianiem gazów cieplarnianych. W ramach priorytetu rozpowszechniane były informacje związane z możliwością finansowania transformacji w zakresie intensyfikacji ochrony środowiska i klimatu.

Metody pracy: konferencja, porady indywidualne, informacje, ulotki, artykuły w miesięczniku ODR.

Działalność szkoleniowa:

konferencja:

– *Rolnictwo z klimatem,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 80 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 62 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa,*
zaplanowano: 172, wykonano: 326.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa,*
zaplanowano: 62, wykonano: 57.

ulotki:

- *Dobre praktyki redukcji gazów cieplarnianych w produkcji rolnej*, zaplanowano: 1, wykonano: 1.
- *Gospodarka obiegu zamkniętego w produkcji rolniczej*, zaplanowano: 1, wykonano: 1.

artykuły w miesięczniku ODR:

- *Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa*, zaplanowano: 2, wykonano: 1.

4h. Celem priorytetu było upowszechnianie informacji na temat korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych płynących z wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych jako uzupełnienie energetyki systemowej na terenach słabo zaludnionych, w tym w rolnictwie i na obszarach wiejskich. W zakresie budowania akceptacji dla zielonej transformacji istotne było zwiększenie poziomu zaufania społecznego i zaangażowania na rzecz wspólnoty, tj. kształtowanie bezpieczeństwa energetycznego w wymiarze lokalnym, a w konsekwencji krajowym poprzez wdrażanie idei tworzenia „zielonych” spółdzielni.

Metody pracy: szkolenia, konferencja, porady indywidualne, informacje, broszura, materiały na stronę www, artykuły w miesięczniku ODR.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej*, zaplanowano: 3 szkolenia dla 75 uczestników, wykonano: 4 szkolenia dla 98 uczestników.

konferencja:

- *Zielona transformacja energetyczna rolnictwa i obszarów wiejskich*, zaplanowano: 1 konferencja dla 100 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 118 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Energetyka prosumencka*, zaplanowano: 64, wykonano: 42.
- *Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym*, zaplanowano: 180, wykonano: 124.

Działalność informacyjna:

informacje:

- *Energetyka prosumencka*, zaplanowano: 15, wykonano: 9.
- *Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym*, zaplanowano: 35, wykonano: 47.

broszura:

- *Zielona transformacja energetyczna rolnictwa i obszarów wiejskich*, zaplanowano: 1, wykonano: 1.

materiały na stronę www:

- *Energetyka prosumencka*, zaplanowano: 1, wykonano: 0.
- *Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym*, zaplanowano: 2, wykonano: 3.

artykuły w miesięczniku ODR:

- *Energetyka prosumencka*,
zaplanowano: 2, wykonano: 0.
- *Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym*,
zaplanowano: 3, wykonano: 2.

PRIORYTET 5 Produkcja żywności w gospodarstwie i wprowadzanie jej na rynek, w tym:

- a) na małą skalę w ramach takich form działalności jak: rolniczy handel detaliczny (w tym znakowanie środków spożywczych), działalność marginalna, lokalna i ograniczona, sprzedaż bezpośrednia,
- b) rzeźnie o małej zdolności produkcyjnej położone na terenie gospodarstwa, z uwzględnieniem przepisów z zakresu bezpieczeństwa żywności oraz ochrony zwierząt przy uboju z konieczności i zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią,
- c) ograniczanie ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej ziemniaka oraz agrofagów kwarantannowych ziemniaka.

5a. Celem priorytetu było propagowanie wiedzy na temat form produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, z uwzględnieniem praktyk higienicznych i produkcyjnych, zapewniających jej bezpieczeństwo i jakość zdrowotną. Narzędziem wspomagającym do realizacji priorytetu była platforma sprzedażowa w serwisie społecznościowym pod nazwą Bazarek WMODR oraz Warmińsko-Mazurski e-Bazarek. Oba narzędzia umożliwiają swobodny dostęp do produktów z lokalnego rynku oraz są miejscem bezpłatnej promocji warmińsko-mazurskich producentów rolnych, a także praktycznym sposobem tworzenia krótkich łańcuchów dostaw.

Metody pracy: szkolenia, konferencja, porady indywidualne, informacje, broszura, informacje na stronę www, artykuły w miesięczniku ODR, pokazy.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Produkty lokalne i regionalne w krótkich łańcuchach dostaw żywności, w tym rolniczy handel detaliczny, działalność marginalna, lokalna i ograniczona, sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie*,

zaplanowano: 14 szkoleń dla 359 uczestników, wykonano: 14 szkoleń dla 355 uczestników.

konferencja:

- *Rolniczy handel detaliczny szansą rozwoju gospodarstw rolnych*,

zaplanowano: 1 konferencja dla 50 uczestników, wykonano: 1 konferencja w formie hybrydowej dla 199 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona*,

zaplanowano: 253, wykonano: 200.

- *Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych*,

zaplanowano: 299, wykonano: 281.

- *Rolniczy handel detaliczny*,

zaplanowano: 206, wykonano: 118.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona,*
zaplanowano: 55, wykonano: 37.

– *Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych,*
zaplanowano: 112, wykonano: 115.

– *Rolniczy handel detaliczny,*
zaplanowano: 45, wykonano: 72.

broszura:

– *Produkcja i sprzedaż żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego,*
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

informacje na stronę www.

– *Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona,*
zaplanowano: 15, wykonano: 14.

– *Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych,*
zaplanowano: 16, wykonano: 25.

– *Rolniczy handel detaliczny,*
zaplanowano: 1, wykonano: 2.

artykuły w miesięczniku ODR:

– *Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych,*
zaplanowano: 3, wykonano: 2.

– *Rolniczy handel detaliczny,*
zaplanowano: 1, wykonano: 0.

– *Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona,*
zaplanowano: 0, wykonano: 1.

Działalność upowszechnieniowa:

pokazy:

– *Potrawy tradycyjne i regionalne,*
zaplanowano: 16 pokazów dla 245 uczestników, wykonano: 18 pokazów dla 319 uczestników.

5b. Celem priorytetu było przekazywanie wiedzy na temat możliwości prowadzenia rzeźni o małej zdolności produkcyjnej położonych na terenie gospodarstw rolnych. Aktualnie obowiązujące przepisy prawne, dotyczące konieczności uboju zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią, precyzują zasady przeprowadzania takiego uboju i umożliwiają uratowanie wartości rzeźnej zwierzęcia, które uległo wypadkowi oraz skierowanie mięsa pozyskanego w gospodarstwie tą drogą na sprzedaż. Metody pracy: konferencja, porady indywidualne, informacje.

Działalność szkoleniowa:

konferencja:

– *Jakość i bezpieczeństwo żywności,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 45 uczestników, wykonano: 1 konferencja w formie webinarium dla 182 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Systemy bezpieczeństwa żywności – dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCAP,*
zaplanowano: 98, wykonano: 60.

Działalność informacyjna:

informacje:

- *Systemy bezpieczeństwa żywności – dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCAP,*
zaplanowano: 25, wykonano: 28.

5c. Celem priorytetu było upowszechnianie informacji na temat możliwości i metod ograniczania rozprzestrzeniania się organizmów kwarantannowych, czyli tzw. bioasekuracji fitosanitarnej. W zakresie ograniczania ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej ziemniaka oraz agrofagów kwarantannowych ziemniaka przekazywana była wiedza na temat bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* i sposobów jej zwalczania, m.in.: poprzez zaprzestanie krojenia bulw przeznaczonych do sadzenia, przestrzegania zasad prawidłowego zmianowania, wysadzania ziemniaków na glebach dobrze zmeliorowanych i przewiewnych oraz poprzez obserwację zdrowotności roślin na plantacji. Dodatkowo promowane były metody prawidłowej technologii produkcji ziemniaka jadalnego oraz poruszony został aspekt higieny fitosanitarnej, który jest nieodłącznym elementem dobrej praktyki rolniczej.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, informacje, ulotka.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

- *Produkcja ziemniaka z uwzględnieniem metod ograniczania ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej oraz agrofagów kwarantannowych ziemniaka,*
zaplanowano: 4 szkolenia dla 102 uczestników, wykonano: 4 szkolenia dla 86 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

- *Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej – ziemniak,*
zaplanowano: 275, wykonano: 243.
- *Technologia produkcji roślinnej – ziemniak,*
zaplanowano: 260, wykonano: 237.

Działalność informacyjna:

informacje:

- *Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej – ziemniak,*
zaplanowano: 72, wykonano: 59.
- *Technologia produkcji roślinnej – ziemniak,*
zaplanowano: 61, wykonano: 38.

ulotka:

- *Bioasekuracja fitosanitarna w gospodarstwach produkujących ziemniaki,*
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

PRIORYTET 6 Szkolenia rolników w zakresie prowadzenia gospodarstw opiekuńczych.

Celem priorytetu była organizacja szkoleń dla rolników w zakresie zakładania i prowadzenia gospodarstw opiekuńczych na obszarach wiejskich zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, z uwzględnieniem przykładów prowadzenia takich gospodarstw w kraju i za granicą. Powstanie gospodarstw pełniących funkcje opiekuńcze w dłuższej perspektywie czasu pozwoli na sprostanie

wyzwaniom związanym ze starzeniem się społeczeństwa, podniesieniem jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich oraz poszukiwaniem dodatkowych źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych. Cechą charakterystyczną takich gospodarstw jest wykorzystywanie potencjału gospodarstwa rolnego do prowadzenia działań przede wszystkim o charakterze terapeutycznym, opiekuńczym i integracyjnym celem włączenia społecznego osób przebywających w danym gospodarstwie opiekuńczym.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, informacje, broszury, informacje na stronę www, artykuły w miesięczniku ODR.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Prowadzenie gospodarstwa opiekuńczego na obszarach wiejskich*,
zaplanowano: 6 szkoleń dla 155 uczestników, wykonano: 6 szkoleń dla 146 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Gospodarstwa opiekuńcze*,
zaplanowano: 132, wykonano: 58.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Gospodarstwa opiekuńcze*,
zaplanowano: 41, wykonano: 20.

brozury:

– *Gospodarstwa opiekuńcze na obszarach wiejskich*,
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Zasady pisania pism w gospodarstwie domowym*,
zaplanowano: 1, wykonano: 1.

informacje na stronę www:

– *Gospodarstwa opiekuńcze*,
zaplanowano: 3, wykonano: 2.

artykuły w miesięczniku ODR:

– *Gospodarstwa opiekuńcze*,
zaplanowano: 2, wykonano: 2.

PRIORYTET 7 Współpraca i różne formy wspólnego działania (formalne i nieformalne), w szczególności grupy i organizacje producentów, spółdzielnie, grupy operacyjne EPI.

Celem priorytetu było upowszechnianie zagadnień dotyczących zasad funkcjonowania grup producentów rolnych. Wskazywane zostały korzyści wynikające ze wspólnej organizacji produkcji i przygotowania płodów rolnych do sprzedaży oraz możliwości pozyskania wsparcia finansowego. Kontynuowana była współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi, np. Kołami Gospodyń Wiejskich (KGW). Spotkania te dotyczyły celowości zrzeszania się i korzyści płynących ze współpracy w ramach tych organizacji, w tym możliwości pozyskania środków finansowych na działania podejmowane przez KGW. Działalność WMODR ukierunkowana była również na współpracę z 3 grupami operacyjnymi EPI z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

Metody pracy: szkolenia, konferencja, porady indywidualne, informacje, ulotki.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Rola organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich,*

zaplanowano: 3 szkolenia dla 77 uczestników, wykonano: 2 szkolenia dla 48 uczestników.

– *Zakładanie i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. Możliwości wsparcia poprzez LGD na lata 2023-2027,*

zaplanowano: 18 szkoleń dla 461 uczestników, wykonano: 18 szkoleń dla 394 uczestników.

konferencja:

– *Grupowe formy działania – sposób na wzmacnianie pozycji rynkowej oraz przykłady dobrych praktyk,*

zaplanowano: 1 konferencja dla 50 uczestników, wykonano: 1 konferencja stacjonarna dla 53 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego,*

zaplanowano: 131, wykonano: 88.

– *Współpraca,*

zaplanowano: 82, wykonano: 93.

– *Współpraca Grup Operacyjnych EPI,*

zaplanowano: 53, wykonano: 116.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego,*

zaplanowano: 33, wykonano: 16.

– *Współpraca,*

zaplanowano: 71, wykonano: 68.

– *Współpraca Grup Operacyjnych EPI,*

zaplanowano: 80, wykonano: 102.

ulotki:

– *Działanie współpraca – działanie biznes plus rozwój - tworzenie i funkcjonowanie grup operacyjnych na rzecz innowacji,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Działanie współpraca – działanie krótkie łańcuchy dostaw żywności jak zmniejszyć liczbę pośredników między rolnikiem lub producentem żywności a konsumentem,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Grupowe formy działania - sposób na wzmacnianie pozycji rynkowej oraz przykłady dobrych praktyk,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

– *Grupy Operacyjne EPI w województwie warmińsko-mazurskim,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1.

PRIORYTET 8 Szkolenia z zakresu bhp w rolnictwie.

Celem priorytetu było przedstawienie rolnikom zaleceń dotyczących bezpiecznego wykonywania określonych prac i czynności w gospodarstwie, stosowania środków ochrony indywidualnej i postępowania w razie wypadku. Rolnicy zostali zaznajomieni z metodami oceny ryzyka występowania wypadków, jak również zdobyli wiedzę na temat eliminacji zagrożeń i poprawy

bezpieczeństwa. Ponadto dowiedzieli się jak istotne jest bieżące monitorowanie zagrożeń wypadkowych i naprawianie uszkodzeń, aby skutecznie zapobiegać wypadkom.

Metody pracy: szkolenia, porady indywidualne, konkurs, informacja, informacja na stronę www.

Działalność szkoleniowa:

szkolenia:

– *Bezpieczeństwo i higiena pracy w rolnictwie,*

zaplanowano: 14 szkoleń dla 357 uczestników, wykonano: 15 szkoleń dla 380 uczestników.

Działalność doradcza:

porady indywidualne:

– *Bezpieczeństwo i higiena pracy w rolnictwie,*

zaplanowano: 442, wykonano: 347.

Działalność informacyjna:

informacje:

– *Bezpieczeństwo i higiena pracy w rolnictwie,*

zaplanowano: 103, wykonano: 60.

informacja na stronę www:

– *Bezpieczeństwo i higiena pracy w rolnictwie,*

zaplanowano: 1, wykonano: 4.

Działalność promocyjna:

konkurs:

– *Bezpieczne gospodarstwo rolne,*

zaplanowano: 1 konkurs dla 22 uczestników, wykonane: 1 konkurs, 14 zgłoszeń uczestników.

PRIORYTETY PRZEKROJOWE

A) Poszerzanie współpracy i wymiany wiedzy pomiędzy partnerami Systemu Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS), w szczególności pomiędzy nauką a praktyką rolniczą.

B) Doradztwo grupowe, zespoły tematyczne oraz działania na rzecz rozwoju sieci gospodarstw demonstracyjnych.

Priorytety przekrojowe w 2023 roku WMODR realizował za pomocą działań mających na celu poszerzenie wiedzy i innowacyjności na obszarach wiejskich oraz poprzez wzmocnienie powiązań pomiędzy nauką a praktyką rolniczą.

Działania w formie doradztwa grupowego realizowane były poprzez spotkania grup tematycznych. Celem spotkań było omówienie aktualnych problemów oraz rozwiązywanie ich podczas dyskusji. Spotkania były również szansą do poznania innych osób zajmujących się tą samą branżą oraz z podobnymi problemami i celami do osiągnięcia. Członkowie grup poza spotkaniami uczestniczyli również w wystawach, targach, pokazach czy warsztatach związanych z tematyką grupy.

Działania zespołów tematycznych wspierały usługi doradcze oraz szkoleniowe dla rolników oraz podnosiły kompetencje doradców, a także ułatwiały współpracę przy realizacji innowacyjnych projektów. Łączyły również potencjalnych partnerów, przedstawicieli jednostek naukowych, przedsiębiorców, pracowników jednostek doradztwa rolniczego oraz rolników.

Ponadto WMODR upowszechniał informacje na temat Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych, która swoimi założeniami spełnia cele Systemu Wiedzy i Innowacji w Rolnictwie (AKIS), który jest kluczowym czynnikiem warunkującym skuteczny i efektywny transfer wiedzy i innowacji do praktyki, zarówno w rolnictwie, jak i w różnych obszarach działalności gospodarczej.

W 2023 r. Ośrodek kontynuował wspieranie innowacyjnych projektów realizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W projektach tych istotną kwestią stanowiła wymiana wiedzy i współpracy z jak najszerszym gronem partnerów. WMODR wykorzystał przy tym istniejące mechanizmy rozwoju obszarów wiejskich, takie jak: transfer wiedzy, usługi doradcze oraz pomoc w ubieganiu się o środki finansowe.

WMODR jako partner pełni rolę doradczą i upowszechnieniową w aktywnych projektach Grup Operacyjnych. W województwie warmińsko-mazurski są zawiązane trzy takie podmioty:

- „*Kielich Sześciu Miodów*” realizuje operację „*Wdrożenie innowacyjnych metod zarządzania kulturami mikroorganizmów na każdym etapie produkcji miodów pitnych*”. Operacja polega na wdrożeniu innowacyjnych technologii, metod organizacji i produktu dzięki stworzeniu unikalnego System Detekcji Mikroorganizmów (SDM), ukierunkowanego na zapewnienie stałego i efektywnego monitorowania bezpieczeństwa mikrobiologicznego procesów na każdym etapie produkcji miodów pitnych.
- „*Łazdoje Zero Tillage*” realizuje operację „*Żywa ściółka z zero tillage*”. Operacja polega na bezpośrednim wysiewie pszenicy i rzepaku ozimego z nasionami wybranymi na żywą ściółkę, następnie w siewie tych roślin w już istniejącą żywą ściółkę i utrzymanie okrywy gleby z żywej ściółki.
- „*White Veg*” realizuje operację „*Opracowanie innowacyjnych przetworów warzywnych zachowujących korzystny skład substancji odżywczych z wykorzystaniem unikalnej odmiany buraka białego oraz marchwi białej w celu rozwoju produkcji rolniczej i przetwórczej*”. Operacja polega na opracowaniu innowacyjnych przetworów warzywnych zachowując korzystny skład substancji odżywczych z wykorzystaniem unikalnej odmiany buraka białego oraz marchwi białej w celu rozwoju produkcji rolniczej i przetwórczej.

Tabela C. Zestawienie zadań realizujących poszczególne priorytety

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	Szkolenie/ szkolenie zdalne		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja/ konferencja zdalna		Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Pozostała działalność doradczą		Informacja	Broszura	Ulotka	Info na www	Art. w miesięczniku ODR	Inne wydawnictwa	Stoisko informacyjno- promocyjne	Pozostała działalność informacyjna	Pokaz		Demonstracja		Konkurs /olimpiada	Targi/wystawy	Pozostała działalność umowa/usługi	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba form	Liczba form		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
1	Wdrażanie Wspólnej Polityki Rolnej, w tym upowszechnianie informacji na temat instrumentów Planu Strategicznego WPR	189	5901			4	460	28554					6221	4	3	95	17									2		
2	Upowszechnianie informacji nt. zdrowia zwierząt, w tym:	19	455			2	166	364					138	1	2	8	2											
2a	<i>zasad zapobiegania afrykańskiemu pomorowi świń ASF i grypie ptaków, z uwzględnieniem zasad bioasekuracji i konsekwencji pojawienia się ww. chorób w stadzie,</i>	5	134					201					103			8	1											
2b	<i>chorób, które przenoszą się lub są przenoszone na ludzi, zależności między zdrowiem zwierząt, dobrostanem zwierząt i zdrowiem ludzi,</i>	11	241			2	166	77					9	1	2		1											
2c	<i>metod chowu i hodowli stosowanych w produkcji zwierzęcej, zmierzających do ograniczenia stosowania antybiotyków oraz zagrożeń, jakie niesie zjawisko antybiotykooporności,</i>	3	80					86					26															

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	Szkolenie/ szkolenie zdalne		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja/ konferencja zdalna		Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Pozostała działalność doradcza		Informacja	Broszura	Ulotka	Info na www	Art. w miesięczniku ODR	Inne wydawnictwa	Stoisko informacyjno- promocyjne	Pozostała działalność informacyjna	Pokaz		Demonstracja		Konkurs /olimpiada	Targi/wystawy	Pozostała działalność upowszechnieniowa	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba form	Liczba form		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
3	Upowszechnianie zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt (bydła, owiec, kóz, świń, koniowatych, jeleniowatych i wielbłądowatych) w świetle nowej ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt	3	161					364					108		1													
4	Dostosowanie do zmian klimatycznych oraz ochrona wód, gleby i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC, aktualnych inicjatyw Zielonego Ładu), w tym:	60	1384			7	593	1367					314	2	9	22	7				30	442	88	88				
4a	<i>ograniczanie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin, z uwzględnieniem integrowanej produkcji roślin i biologicznych metod ochrony,</i>	14	319			3	242	198					42	1	4	6	1						88	88				
4b	<i>ograniczanie strat składników odżywczych,</i>	12	284			1	74																					
4c	<i>racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie (w tym poprzez zwiększenie retencji wodnej i działalność lokalnych partnerstw wodnych),</i>	7	137					60					12		1	2					4	53						
4d	<i>ochrona i sposoby utrzymania żyzności gleb, w tym regulacja odczynu gleb poprzez ich wapnowanie,</i>	12	275			1	97								1						26	389						

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	Szkolenie/ szkolenie zdalne		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja/ konferencja zdalna		Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Pozostała działalność doradcza		Informacja	Broszura	Ulotka	Info na www	Art. w miesięczniku ODR	Inne wydawnictwa	Stoisko informacyjno- promocyjne	Pozostała działalność informacyjna	Pokaz		Demonstracja		Konkurs /olimpiada	Targi/wystawy	Pozostała działalność unowocześniejąca	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba form	Liczba form		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
4e	<i>dobrze praktyki rolnicze mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami azotanami ze źródeł rolniczych (aktualizacja programu azotanowego),</i>	4	101					506					97		1	11	2											
4f	<i>dobrze praktyki rolnicze mające na celu ograniczenie emisji amoniaku do powietrza,</i>	7	170					211					50				1											
4g	<i>dobrze praktyki dotyczące redukcji gazów cieplarnianych,</i>					1	62	326					57		2		1											
4h	<i>wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym współdziałanie w ramach spółdzielni energetycznych.</i>	4	98			1	118	166					56	1		3	2											
5	Produkcja żywności w gospodarstwie i wprowadzanie jej na rynek, w tym:	18	441			2	381	1139					349	1	1	41	3				18	319						
5a	<i>na małą skalę w ramach takich form działalności jak: rolniczy handel detaliczny (w tym znakowanie środków spożywczych), działalność marginalna, lokalna i ograniczona, sprzedaż bezpośrednia,</i>	14	355			1	199	599					224	1		41	3				18	319						
5b	<i>rzeźnię o małej zdolności produkcyjnej położone na terenie gospodarstwa, z uwzględnieniem przepisów z zakresu bezpieczeństwa żywności oraz ochrony zwierząt przy uboju z konieczności i zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią,</i>					1	182	60					28															

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	Szkolenie/ szkolenie zdalne		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja/ konferencja zdalna		Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Pozostała działalność doradczą		Informacja	Broszura	Ulotka	Info na www	Art. w miesięczniku ODR	Inne wydawnictwa	Stoisko informacyjno- promocyjne	Pozostała działalność informacyjna	Pokaz		Demonstracja		Konkurs /olimpiada	Targi/wystawy	Pozostała działalność unowocześniejąca	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba form	Liczba form		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
5c	<i>ograniczenie ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej ziemniaka oraz agrofagów kwarantannowych ziemniaka.</i>	4	86					480					97		1													
6	Szkolenia rolników w zakresie prowadzenia gospodarstw opiekuńczych	6	146					58					20	2		2	2											
7	Współpraca i różne formy wspólnego działania (formalne i nieformalne), w szczególności grupy i organizacje producentów, spółdzielnie, grupy operacyjne EPI	20	442			1	53	297					186		4													
8	Szkolenia z zakresu bhp w rolnictwie	15	380					347					60			4										1		

Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

W 2023 roku działalność szkoleniowa WMODR realizowana była poprzez: szkolenia, szkolenia praktyczne na bazie demonstracji, szkolenia wyjazdowe, a także konferencje. WMODR część zaplanowanych konferencji zorganizował w formie webinarów. Łącznie na zaplanowane 596 form szkoleniowych dla 13 081 uczestników zrealizowano 643 formy szkoleniowe dla 16 593 uczestników.

A. STOSOWANIE NOWOCZESNYCH METOD AGROTECHNICZNYCH, HODOWLA ORAZ PRZETWÓRSTWO ROLNO-SPOŻYWCZE

A.1. Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Szkolenia:

- *Nowe rozwiązania technologiczne w uprawie roślin, w tym metody ograniczenia strat składników pokarmowych,*

zaplanowano: 12, wykonano: 12 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 284 osoby.

Celem szkoleń było upowszechnianie zasad i wymagań zrównoważonego gospodarowania składnikami odżywczymi i prawidłowego przechowywania nawozów naturalnych. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na zagadnienia dotyczące ochrony i zachowania potencjału plonotwórczego gleb, zachowania stabilnej zasobności gleby w składniki odżywcze oraz odpowiednią kwasowość. Podczas szkoleń przedstawione zostały informacje dotyczące dostosowania gospodarstwa do obowiązującego prawa oraz jak dzięki racjonalizacji nawożenia można uzyskać lepsze wyniki w wykorzystywaniu składników odżywczych z nawozów naturalnych i mineralnych.

- *Nowoczesna agrotechnika i wykorzystanie użytków zielonych,*

zaplanowano: 3, wykonano: 3 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 69 osób.

Celem szkoleń było omówienie nowych metod renowacji trwałych użytków zielonych, aby w pełni wykorzystać ich możliwości produkcyjne oraz pokryć potrzeby paszowe utrzymywanych w gospodarstwie zwierząt. Rolnicy dowiedzieli się w jaki sposób łąki i pastwiska właściwie użytkowane powinny dostarczać pełnowartościowej paszy naturalnej, zasobnej w składniki pokarmowe i pokrywającej zapotrzebowanie na te składniki zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie. Pasze te wykorzystywane są najczęściej do bezpośredniego skarmiania w formie zielonki, sianokiszonki czy kiszonki lub siana.

Stacjonarne szkolenia praktyczne na bazie demonstracji :

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenicy ozimej,*

zaplanowano: 15, wykonano: 16 szkoleń, liczba uczestników: 198 osób.

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenżyta ozimego,*

zaplanowano: 14, wykonano: 13 szkoleń, liczba uczestników: 175 osób.

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze żyta ozimego,*

zaplanowano: 8, wykonano: 8 szkoleń, liczba uczestników: 82 osoby.

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenicy jarej,*

zaplanowano: 10, wykonano: 10 szkoleń, liczba uczestników: 130 osób.

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze jęczmienia jarego,*

zaplanowano: 9, wykonano: 8 szkoleń, liczba uczestników: 107 osób.

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze kukurydzy,*

zaplanowano: 11, wykonano: 11 szkoleń, liczba uczestników: 133 osoby.

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze roślin oleistych,*

zaplanowano: 7, wykonano: 6 szkoleń, liczba uczestników: 74 osoby.

- Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze ziemniaka, zaplanowano: 6, wykonano: 6 szkoleń, liczba uczestników: 87 osób.
- Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze roślin bobowatych, zaplanowano: 2, wykonano: 2 szkolenia, liczba uczestników: 20 osób.
- Zastosowanie niechemicznych metod ochrony roślin rolniczych i ogrodniczych, zaplanowano: 2, wykonano: 2 szkolenia, liczba uczestników: 26 osób.
- Renowacja trwałych użytków zielonych, zaplanowano: 9, wykonano: 8 szkoleń, liczba uczestników: 93 osoby.

Szkolenia wyjazdowe:

- Wyjazdy na Dni Pola (Wróćkowo, Ruska Wieś, Rychliki), czerwiec, miejsce: teren województwa warmińsko-mazurskiego, zaplanowano: 33, wykonano: 26 wyjazdów, liczba uczestników: 306 osób.
- Targi Sadownictwa i Warzywnictwa, 18-19.01.2023 r., miejsce: Kielce, zaplanowano: 1, wykonano: 1 wyjazd, liczba uczestników: 8 osób.
- Agro Show Bednary 2023, 22-24.09.2023 r., miejsce: Bednary, zaplanowano: 0, wykonano: 1 wyjazd ponadplanowo, liczba uczestników: 47 osób.

Konferencje:

- Innowacje w uprawie zbóż, 23.11.2023 r., konferencja stacjonarna, zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 109 osób.
- Rola technologii produkcji w kształtowaniu jakości produktów ogrodniczych, 28.11.2023 r., konferencja stacjonarna, zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 71 osób.
- Wykorzystanie nowych technologii w uprawach ograniczające straty składników pokarmowych, 14.03.2023 r., konferencja stacjonarna, zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 74 osoby.

A.2. Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Szkolenia:

- Nowoczesne systemy utrzymania i użytkowania bydła mlecznego – żywienie, rozród, higiena i profilaktyka zootechniczna oraz dobrostan zwierząt (z uwzględnieniem antybiotykooporności u zwierząt, zagrożeń związanych z chorobami odzwierzęcymi oraz zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt),

zaplanowano: 12, wykonano: 11 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 241 osób.

Celem szkoleń było przekazanie wiedzy rolnikom dotyczącej nowych zagadnień związanych z tematyką bydła mlecznego, które obejmowały m.in.: przebieg prawidłowego rozrodu od zacielenia do porodu, żywienie, warunki utrzymania w oborach, szczególnie wolnostanowiskowych. Upowszechniana była wiedza nt. leczenia i profilaktyki bydła mlecznego bez udziału antybiotyków, których wieloletnie stosowanie przyczynia się do powstania opornych patogenów zasiedlających większość obór. Ponadto rolnicy zostali poinformowani o zagrożeniach związanych z wykonywanym zawodem rolnika w aspekcie ryzyka zakażenia chorobami odzwierzęcymi, o drogach transmisji tych chorób, a także o zasadach rejestracji i identyfikacji zwierząt.

- Nowoczesne systemy utrzymania i użytkowania bydła mięsnego – żywienie, rozród, higiena i profilaktyka zootechniczna oraz dobrostan zwierząt (z uwzględnieniem antybiotykooporności u zwierząt, zagrożeń związanych z chorobami odzwierzęcymi oraz zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt),

zaplanowano: 7, wykonano: 7 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 161 osób.

Celem szkoleń było upowszechnianie wiedzy w zakresie żywienia, rozrodu, higieny, profilaktyki zootechnicznej oraz dobrostanu bydła mięsnego. Rolnicy zostali zaznajomieni z optymalnymi warunkami utrzymania zwierząt, np. żywienia, pojenia, powierzchni do wypoczynku, temperatury, wilgotności i oświetlenia oraz wpływu tych czynników na wielkość ponoszonych nakładów inwestycyjnych, związanych z ich hodowlą. Dodatkowo podczas szkoleń zostały przekazane informacje na temat wpływu stosowania antybiotyków na rozwój zwierząt, ryzyka zakażenia chorobami odzwierzęcymi, o drogach transmisji tych chorób, a także o zasadach rejestracji i identyfikacji zwierząt.

- *Nowoczesne systemy utrzymania trzody chlewnej – żywienie, rozród, higiena i profilaktyka zootechniczna oraz dobrostan zwierząt (z uwzględnieniem antybiotykooporności u zwierząt, zagrożeń związanych z chorobami odzwierzęcymi oraz zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt),*

zaplanowano: 3, wykonano: 3 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 80 osób.

Celem szkoleń było zapoznanie uczestników z nowoczesnymi systemami utrzymania świń z uwzględnieniem innowacji i nowych trendów w żywieniu świń, użytkowaniu rozplodowym oraz ochronie zdrowia świń z uwzględnieniem antybiotykooporności u zwierząt. Ponadto rolnicy zostali zaznajomieni z zagrożeniami związanymi z chorobami odzwierzęcymi, zasadami identyfikacji i rejestracji zwierząt.

- *Gospodarka pasieczna, dobre praktyki pszczelarskie; biotechniczne metody zwalczania warrozy pszczoł,*

zaplanowano: 2, wykonano: 2 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 52 osoby.

Celem szkoleń było promowanie najlepszych praktyk pszczelarskich, tj. utrzymanie właściwych warunków higienicznych w pasiece, w szczególności wprowadzanie odpowiednich zabiegów dla zminimalizowania ilości pasożytów, np. uprawy rośliny pożytkowych w okolicy pasieki, stosowanie leków, co w konsekwencji wpływa na zwalczanie warrozy i zapobiega wytworzeniu oporności pasożyta. Rolnicy zostali zaznajomieni z najnowszym sprzętem i niezbędnym wyposażeniem pracowni pasiecznej oraz poznali szczegółowe formy sprzedaży produktów ze swoich gospodarstw.

Stacjonarne szkolenie praktyczne na bazie demonstracji:

- *Biotechniczne metody zwalczanie warrozy pszczoł. Dobre praktyki pszczelarskie,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1 szkolenie, liczba uczestników: 15 osób.

Konferencje:

- *Aktualne problemy w stadach bydła mięsnego, 28.03.2023 r., konferencja zaplanowana w formie stacjonarnej została zrealizowana w formie hybrydowej,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 96 osób.

- *Dobre praktyki pszczelarskie – gospodarka stacjonarna, gospodarka wędrowna, 04.10.2023 r., konferencja stacjonarna,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 124 osoby.

- *Nowe trendy w zakresie żywienia i utrzymania bydła mlecznego, 18.10.2023 r., konferencja stacjonarna,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 70 osób.

- *Aktualne problemy w hodowli trzody chlewnej, 08.11.2023 r., konferencja zrealizowana ponadplanowo w formie stacjonarnej,*

zaplanowano: 0, wykonano: 1, liczba uczestników: 59 osób.

- *Gospodarka pasieczna - rasy pszczoł użytkowane w Polsce, 19.11.2023 r., konferencja zrealizowana ponadplanowo w formie stacjonarnej,*

zaplanowano: 0, wykonano: 1, liczba uczestników: 40 osób.

W zadaniu Z.1.A. nie zrealizowano 12 form szkoleniowych, 4 formy zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

B. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW TECHNOLOGICZNYCH I ORGANIZACYJNO-EKONOMICZNYCH GOSPODARSTW ROLNYCH

B.1. Technologia produkcji roślinnej

Szkolenia:

- *Produkcja zbóż, ekonomiczne aspekty uprawy,*

zaplanowano: 5, wykonano: 4 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 104 osoby.

Celem szkoleń było przekazanie wiedzy nt. wymagań dotyczących stanowiska, odczynu gleby i wymagań pokarmowych (nawozowych) roślin, wyboru właściwej odmiany, odpowiednio do posiadanego stanowiska i odpowiedniego terminu siewu w zależności od rejonu uprawy. Ponadto rolnicy poznali jak zastosowanie właściwej ochrony roślin, zarówno przed chwastami, jak i szkodnikami oraz uproszczone zabiegi agrotechniczne w szczególności te, które mają wpływ na ograniczenie strat składników pokarmowych i zatrzymanie wody w glebie, wpływają na otrzymanie optymalnego plonu nasion, o wysokich parametrach jakościowych. Celem szkoleń było także przedstawienie kalkulacji opłacalności produkcji zbóż.

- *Produkcja rzepaku, ekonomiczne aspekty uprawy,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1 szkolenie stacjonarne, liczba uczestników: 37 osób.

Celem szkolenia było przekazanie informacji nt. wymagań dotyczących stanowiska, odczynu gleby i wymagań pokarmowych roślin, doboru właściwej odmiany dostosowanej do posiadanego stanowiska i odpowiedniego terminu siewu. Ponadto poruszone zostały zagadnienia dotyczące regulacji zachwaszczenia, ograniczenia chorób występujących w rzepaku, strat powodowanych przez szkodniki oraz kalkulacji opłacalności produkcji rzepaku.

- *Produkcja roślin bobowatych, w tym soi, ekonomiczne aspekty uprawy,*

zaplanowano: 1, wykonano: 2 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 48 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie prawidłowej technologii oraz ekonomicznych aspektów uprawy roślin bobowatych, a także zachęcenie do produkcji tych roślin, ze względu na pozytywne aspekty ich oddziaływania na środowisko, poprzez zdolność wiązania azotu atmosferycznego oraz możliwość wykorzystania roślin bobowatych, w tym soi, jako dodatkowego źródła białka w produkcji pasz. Dodatkowo zostały przekazane informacje na temat soi, jako jednej z najbardziej wartościowych roślin uprawnych ze względu na wysoką zawartość białka i tłuszczu w nasionach, co czyni ją cennym surowcem do produkcji pasz i żywności.

- *Produkcja ziemniaka z uwzględnieniem metod ograniczania ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej oraz agrofagów kwarantannowych ziemniaka,*

zaplanowano: 4, wykonano: 4 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 86 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie prawidłowej technologii produkcji oraz zasad bioasekuracji fitosanitarnej, która pozwala na ograniczenie lub wykluczenie ryzyka rozprzestrzeniania się bakteriozy pierścieniowej oraz innych agrofagów kwarantannowych ziemniaka. Uczestnicy szkoleń poznali cykl rozwojowy agrofagów, objawy świadczące o wystąpieniu chorób, a także poznali metody ograniczające rozprzestrzenianie się organizmów kwarantannowych na plantacji.

Konferencje:

- *Rodzime źródła białka, a uprawa roślin bobowatych, 14.11.2023 r., konferencja stacjonarna,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 62 osoby.

- *Technologia produkcji pasz objętościowych z przeznaczeniem na kiszonkę,*

zaplanowano: 1, wykonano: 0.

B.3. Normy i wymogi warunkowości

Szkolenia:

- *Normy i wymogi warunkowości,*

zaplanowano: 6, wykonano: 5 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 100 osób.

Celem szkoleń było upowszechnianie wśród rolników szeregu koniecznych do spełnienia wymogów dotyczących zdrowia publicznego, zdrowia roślin oraz zdrowia i dobrostanu zwierząt. W 2023 roku zasady przyznawania płatności dla gospodarstw rolnych uzależnione były od spełnienia norm i wymogów tzw. warunkowości. Warunkowość oparta jest na zbiorze przepisów, które muszą być przestrzegane w gospodarstwie jako minimalne normy i wymogi. Warunkowość składa się, m.in.: z wymogów w zakresie zarządzania, norm dotyczących utrzymania gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska.

B.5. BHP

Szkolenia:

- *Bezpieczeństwo i Higiena Pracy w rolnictwie,*

zaplanowano: 14, wykonano: 15 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 380 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie rolnikom zaleceń dotyczących bezpiecznego wykonywania określonych prac i czynności w gospodarstwie, stosowania środków ochrony indywidualnej i postępowania w razie wypadku. Ponadto popularyzowana była wiedza nt. dokonywania oceny ryzyka występowania wypadków, sposobów eliminowania zagrożenia i poprawy bezpieczeństwa w gospodarstwie rolnym tak, aby było to bezpieczne miejsce pracy.

B.6. Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym

Szkolenia:

- *Zasady przeciwdziałania chorobom zakaźnym trzody chlewnej, ze szczególnym uwzględnieniem Afrykańskiego Pomoru Świń,*

zaplanowano: 3, wykonano: 3 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 81 osób.

Celem szkoleń było upowszechnianie wiedzy na temat zasad przeciwdziałania chorobom zakaźnym świń, obejmującej wszelkie działania, w tym program zdrowotny stada, zmierzające do ochrony populacji świń przed transmisją czynników zakaźnych, ze szczególnym uwzględnieniem metod służących zapobieganiu rozprzestrzenianiu się wirusa ASF.

- *Zasady przeciwdziałania chorobom zakaźnym drobiu,*

zaplanowano: 3 wykonano: 2 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 53 osoby.

Celem szkoleń było zapoznanie rolników z obowiązkowymi do stosowania zasadami bioasekuracji w produkcji drobiarskiej fermowej i pozafermowej. Dodatkowo podczas szkoleń przedstawione zostały zasady prawne i organizacyjne realizacji wymogów bioasekuracji w produkcji drobiarskiej, realizowanej na dużą i małą skalę, przyczyniającej się do ograniczenia ryzyka rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych drobiu.

W zadaniu Z.1.B. nie zrealizowano 4 form szkoleniowych, 2 formy zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

C. RACHUNKOWOŚĆ W GOSPODARSTWACH ROLNYCH

C.1. Rachunkowość rolna

Szkolenia:

- *Wyliczanie opłacalności produkcji rolnej, kalkulacje produkcji rolniczej. Rola ewidencji przychodów i rozchodów,*

zaplanowano: 11, wykonano: 10 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 271 osób.

Celem szkoleń było zaznajomienie rolników i mieszkańców obszarów wiejskich z tematyką opłacalności różnych profili produkcji rolnej. Tematyka szkoleń obejmowała, m.in.: zagadnienia dotyczące ekonomicznych aspektów zarządzania gospodarstwem rolnym oraz sposoby prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów. Na szkoleniu przedstawione zostały przykładowe kalkulacje jako narzędzie do prawidłowego zarządzania gospodarstwem rolnym.

Konferencja:

- *Podsumowanie rachunkowości rolnej Polski FADN w województwie warmińsko-mazurskim za 2023 rok, 14.11.2023 r., konferencja stacjonarna,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 59 osób.

W zadaniu Z.1.C. nie zrealizowano 1 formy szkoleniowej. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

D. ROLNICTWO EKOLOGICZNE

D.1. Produkcja metodami ekologicznymi

Szkolenia:

- *Prowadzenie gospodarstwa w systemie ekologicznym z uwzględnieniem zmian w przepisach prawnych,*

zaplanowano: 2, wykonano: 2 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 73 osoby.

Celem szkoleń było przedstawienie uczestnikom głównych zasad rolnictwa ekologicznego w produkcji roślinnej oraz zwierzęcej, z uwzględnieniem zmian jakie zaszły w systemie rolnictwa ekologicznego w 2022 roku. Tematyka szkoleń ukierunkowana była, zarówno na produkcję roślinną (dostępne środki do produkcji, nasiona, nawozy, środki ochrony roślin), jak i produkcję zwierzęcą (zasady utrzymania zwierząt, dostępne pasze, opieka weterynaryjna, zasady zwiększania stada) z uwzględnieniem zasad i wymogów prowadzenia gospodarstwa w systemie rolnictwa ekologicznego. Rolnicy zostali zaznajomieni z określonymi metodami postępowania i regulacjami prawnymi, które należy zastosować w produkcji, w celu ochrony zasobów naturalnych i dobrostanu zwierząt, w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie na surowce i produkty wytwarzane przy użyciu naturalnych środków i procesów.

Stacjonarne szkolenia praktyczne na bazie demonstracji:

- *Probiotechnologia – zastosowanie pożytecznych mikroorganizmów w rolnictwie ekologicznym,*

zaplanowano: 7, wykonano: 8 szkoleń, liczba uczestników: 184 osoby.

Szkolenia wyjazdowe:

- *Wyjazd na demonstracje ekologiczne, czerwiec-wrzesień, miejsce: województwo warmińsko-mazurskie,*

zaplanowano: 11, wykonano: 10 wyjazdów, liczba uczestników: 77 osób.

D.3. Rolnictwo ekologiczne w ramach WPR

Szkolenia:

- *Rolnictwo ekologiczne w ramach Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027,*

zaplanowano: 10, wykonano: 11 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 271 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie rolnikom założeń PS WPR 2023-2027 w kontekście rolnictwa ekologicznego, jako potencjału dostosowania do zmieniających się warunków i odpowiadającego na potrzebę przekształcenia obszarów wiejskich, w zrównoważone, odporne i innowacyjne obszary przyjazne środowisku naturalnemu. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na przedstawienie dobrowolnych zobowiązań, określonych w prawodawstwie unijnym i krajowym w ramach interwencji *Rolnictwo ekologiczne* dla rolników, którzy podejmują się utrzymania lub przejścia na praktyki i metody rolnictwa ekologicznego. Uczestnicy szkoleń zostali zaznajomieni z aktualną podstawą prawną, wymogami zobowiązań w ramach interwencji *Rolnictwo ekologiczne*.

W zadaniu Z.1.D. nie zrealizowano 1 formy szkoleniowej, 2 formy zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

E. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH

E.1. Prowadzenie działalności pozarolniczej

Szkolenia:

- *Zakładanie i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. Możliwości wsparcia poprzez LGD na lata 2023-2027,*

zaplanowano: 18, wykonano: 18 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 394 osoby.

Celem szkoleń było przekazanie wiedzy niezbędnej do rozpoczęcia i prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Rolnicy zostali poinformowani o sposobie i możliwych źródłach finansowania na założenie, bądź rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej lub spółdzielczej. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na zagadnienia dotyczące, m.in.: programów na lata 2023-2027 wspierających zakładanie i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich, instytucji wdrażających programy na lata 2023-2027, w szczególności Lokalnych Grup Działania, uwarunkowań i możliwości uzyskania wsparcia finansowego.

Konferencje:

- *Grupowe formy działania – sposób na wzmocnienie pozycji rynkowej oraz przykłady dobrych praktyk,* 27.09.2023 r., konferencja stacjonarna,

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 53 osoby.

- *Pozarolnicza działalność gospodarcza na obszarach wiejskich jako dodatkowe źródło dochodu rodzin rolniczych w perspektywie 2023–2027 – dobre praktyki oraz podsumowanie piątej edycji konkursu wiedzy „Ochrona środowiska, zdrowia publicznego i bezpieczeństwo żywności”,* 05.10.2023 r., konferencja stacjonarna,

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 97 osób.

E.2. Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej

Szkolenia:

- *Rola organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich,*

zaplanowano: 3, wykonano: 2 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 48 osób.

Celem szkoleń było przekazanie wiedzy w zakresie, m.in.: możliwości aktywizacji społecznej mieszkańców obszarów wiejskich we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami

ekonomii społecznej, funkcji przedsiębiorstw społecznych, lokalnych organizacji społecznych działających w województwie warmińsko-mazurskim oraz w zakresie różnych formy aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich. Przedstawione zostały możliwości wsparcia działalności spółdzielni socjalnej oraz dokumentacja niezbędna do ubiegania się o wsparcie finansowe.

E.4. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Szkolenia wyjazdowe:

- *XIII Wiosenne Targi Ogrodnicze „Pamiętajcie o ogrodach”*, 22-23.04.2023 r., miejsce: Olsztyn, zaplanowano: 18, wykonano: 17 wyjazdów, liczba uczestników: 319 osób.

- *agroWARMA XXIX Jesienne Targi Rolnicze „Wszystko dla rolnictwa”*, 26-27.08.2023 r., miejsce: teren lotniska w Gryźlinach, zaplanowano: 23, wykonano: 25 wyjazdów, liczba uczestników: 498 osób.

Konferencja:

- *Tradycje i zwyczaje Świąt Wielkanocnych*, 04.04.2023 r., konferencja stacjonarna, zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 40 osób.

W zadaniu Z.1.E. nie zrealizowano 2 form szkoleniowych, 2 formy zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

F. UNOWOCZESNIANIE WIEJSKIEGO GOSPODARSTWA DOMOWEGO

F.1. Profilaktyka prozdrowotna, świadomość konsumentka i racjonalne żywienie

Szkolenia:

- *Racjonalny i zdrowy styl życia w wiejskim gospodarstwie domowym*,

zaplanowano: 7, wykonano: 6 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 123 osoby.

Celem szkoleń było podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych postaw żywieniowych oraz konsumenckich, które determinują możliwość prowadzenia racjonalnego i zdrowego stylu życia we własnym środowisku domowym. Podczas szkoleń została przekazana wiedza na temat m.in.: zasad racjonalnego żywienia, składników odżywczych i pokarmowych, właściwego interpretowania piramidy żywienia, a także znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia człowieka.

W zadaniu Z.1.F. nie zrealizowano 1 formy szkoleniowej. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

G. UBIEGANIE SIĘ O PRYZNANIE POMOCY FINASOWANEJ LUB WSPÓLFINASOWANEJ ZE ŚRODKÓW POCHODZĄCYCH Z FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ LUB INNYCH INSTYTUCJI KRAJOWYCH, LUB ZAGRANICZNYCH

G.1. Płatności bezpośrednie

Szkolenia:

- *Filar I: warunkowość, płatności bezpośrednie, ekoschematy, dopłaty do produkcji*,

zaplanowano: 82, wykonano: 108 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 3 799 osób.

Celem szkoleń było upowszechnianie wiedzy wśród rolników o wymogach jakie muszą spełnić, aby otrzymać płatności w ramach PS WPR 2023-2027. Na szkoleniach rolnicy zostali zaznajomieni z wymogami i zasadami przyznawania płatności bezpośrednich w 2023 r. i płatnościami w ramach ekoschematów dotyczących ochrony środowiska, zmian klimatu, zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt, zdrowia roślin i dobrostanu zwierząt. Podczas szkoleń przekazane zostały również

informacje na temat norm i wymogów warunkowości, które obowiązują każdego rolnika. Dodatkowo na szkoleniach omówione zostały płatności związane z produkcją oraz rozwiązania w ramach systemu płatności bezpośrednich wspierające małe i średnie gospodarstwa rolne zaliczane do gospodarstw rodzinnych.

G.2. PROW i PS WPR

Szkolenia:

- *Filar II: Nowe wyzwania i interwencje inwestycyjne oraz premie poprawiające dochodowość*,
zaplanowano: 22, wykonano: 39 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 1 079 osób.

Celem szkoleń było przekazanie i upowszechnianie wiedzy o interwencjach inwestycyjnych i premiowych wspierających dochody gospodarstw rolnych i zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego oraz zwiększających zorientowanie na rynek oraz poprawę pozycji rolników w łańcuchu wartości. Omówione zostały w szczególności wymogi i zakres wsparcia w interwencjach czterech obszarów dotyczących: produkcji zwierzęcej, polegające na stosowaniu rozwiązań rolnictwa precyzyjnego w budynkach lub budowlach; produkcji ekologicznej w gospodarstwach prowadzących tę produkcję; produkcji rolnej polegającej na zwiększaniu dochodowości, poprzez bezpieczne dla konsumenta i efektywne przedłużanie trwałości produktów, przechowywalność oraz lepsze przygotowanie do sprzedaży; produkcji roślinnej polegającej na zakupie lub leasingu maszyn do zbioru.

- *Filar II: Nowe wyzwania i interwencje inwestycyjne środowiskowo-klimatyczne*,
zaplanowano: 22, wykonano: 42 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 1 023 osoby.

Celem szkoleń było upowszechnianie wiedzy w zakresie interwencji środowiskowo-klimatycznych. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na zagadnienia dotyczące promowania zrównoważonego modelu prowadzenia gospodarki rolnej, który sprzyja realizacji celów klimatycznych i środowiskowych zawartych w dokumentach strategicznych unijnych i krajowych. Rolnicy zostali zaznajomieni z zasadami, m.in.: racjonalnego wykorzystywania zasobów przyrody, ograniczania negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko.

- *Filar II: Nowe wyzwania i interwencje w ramach krótkiego łańcucha dostaw*,
zaplanowano: 5, wykonano: 6 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 115 osób.

Celem szkoleń było wskazanie rozwiązań planowanych do realizacji w ramach II filaru PS WPR 2023–2027 w zakresie tworzenia krótkich łańcuchów dostaw. W ramach szkoleń uczestnikom zostały zaprezentowane kierunki działań oraz interwencje mające wpływ na dywersyfikację dochodu w gospodarstwie rolnym, skracanie łańcucha żywnościowego, wsparcie producentów żywności wysokiej jakości, a także wzmocnienie pozycji rynkowej rolników/mikroprzedsiębiorców w sektorze rolno-spożywczym.

Konferencje:

- *Działanie „Współpraca” – spotkanie grup operacyjnych*,
zaplanowano: 1, wykonano: 0.

Zadanie sfinansowano ze środków pochodzących z SIR (szczegółowy opis znajduje się w zadaniu C.3. w tabelach nr 34, 35).

- *Nowe możliwości wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich na lata 2023-2027*, 21.03.2023 r., konferencja zaplanowana w formie stacjonarnej została zrealizowana w formie hybrydowej,

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 109 osób.

- *Wyzwanie środowiskowo-klimatyczne w ramach Wspólnej Polityki Rolnej*, 28.09.2023 r., konferencja stacjonarna,

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 81 osób.

- *Warunkowość, płatności bezpośrednie, ekoschematy, dopłaty do produkcji*, 22.03.2023 r., konferencja zrealizowana ponadplanowo w formie webinarium,
zaplanowano: 0, wykonano: 1, liczba uczestników: 173 osoby.

W zadaniu Z.1.G. nie zrealizowano 1 formy szkoleniowej, 48 form zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

H. MODERNIZACJA GOSPODARSTW ROLNYCH, POPRAWA JAKOŚCI ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH I ICH PRZETWÓRSTWA ORAZ WZMOCNIENIE POZYCJI ROLNIKÓW NA RYNKU

H.3. Systemy jakości żywności

Konferencja:

- *Jakość i bezpieczeństwo żywności*, 14.02.2023 r., konferencja zaplanowana w formie stacjonarnej została zrealizowana w formie webinarium,
zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 182 osoby.

H.4. Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP

Szkolenia:

- *Dobre praktyki higieniczne i produkcyjne przy produkcji żywności w gospodarstwie*,
zaplanowano: 4, wykonano: 4 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 75 osób.

Celem szkoleń było przekazanie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa żywności wytwarzanej w warunkach domowych, która jest przeznaczona do obrotu rynkowego. Podczas szkoleń rolnikom została przekazana wiedza na temat stosowania zasad Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) jako narzędzi zapewniających bezpieczeństwo i wysoką jakość żywności wytwarzanej w gospodarstwie. Uczestnicy zostali zaznajomieni również z zasadami kodeksu etyki żywnościowej, który dotyczy wszystkich uczestników łańcucha żywnościowego w branży rolno-spożywczej.

I. ZARZĄDZANIE GOSPODARSTWEM ROLNYM

I.1. Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym

Szkolenia:

- *Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym z uwzględnieniem ryzyk produkcyjnych i rynkowych*,
zaplanowano: 12, wykonano: 12 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 285 osób.

Celem szkoleń było zaznajomienie rolników z zagadnieniami dotyczącymi zarządzania ryzykiem, m.in.: ubezpieczenia rolnicze, kredyty preferencyjne, aplikacja suszowa, analiza kosztów i przychodów. Rolnikom przedstawione zostały zasady zgłaszania szkód spowodowanych zjawiskami atmosferycznymi, w tym szczególnie powstałych w wyniku suszy. Ponadto na szkoleniach omówiono funkcjonalność aplikacji służącej do zgłoszenia przez rolnika zaistniałej szkody, wygenerowania i przesłania do ARiMR protokołu suszowego.

Konferencja:

- *Zarządzanie gospodarstwem rolnym*, 10.10.2023 r., konferencja stacjonarna,
zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 68 osób.

J. PROMOCJA PRODUKTÓW LOKALNYCH I REGIONALNYCH

J.1. Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych

Szkolenia wyjazdowe:

- *Wyjazd do Spizarni Warmińskiej*, 09.12.2024 r., miejsce: Tomaszkowo,
zaplanowano: 0, wykonano: 1 wyjazd zrealizowany ponadplanowo, liczba uczestników: 6 osób.

J.2. Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona

Szkolenia:

- *Produkty lokalne i regionalne w krótkich łańcuchach dostaw żywności, w tym rolniczy handel detaliczny, działalność marginalna, lokalna i ograniczona, sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie,*
zaplanowano: 14, wykonano: 14 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 355 osób.

Celem szkoleń było przekazanie wiedzy na temat możliwych form sprzedaży żywności w ramach krótkich łańcuchów dostaw zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Podczas szkoleń przekazane zostały informacje w zakresie formalno-prawnych uwarunkowań prowadzenia sprzedaży żywności w ramach dostępnych form, tj. dostaw bezpośrednich, sprzedaży bezpośredniej, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej oraz rolniczego handlu detalicznego z uwzględnieniem wymagań w zakresie znakowania produktów żywnościowych. Ponadto uczestnicy poznali zagadnienia związane z budowaniem marki produktu oraz wizerunku własnej firmy.

J.3. Rolniczy handel detaliczny

Konferencja:

- *Rolniczy handel detaliczny szansą rozwoju gospodarstw rolnych*, 21.02.2023 r., konferencja zaplanowana w formie stacjonarnej została zrealizowana w formie hybrydowej,
zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 199 osób.

W zadaniu Z.1.J. zrealizowano 1 formę szkoleniową ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

K. ZALECENIA ZAWARTE W ZBIORZE ZALECEŃ DOBREJ PRAKTYKI ROLNICZEJ, O KTÓRYM MOWA W ART. 103 UST. 1 USTAWY PRAWO WODNE

K.1. Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne

Szkolenia:

- *Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne,*
zaplanowano: 6, wykonano: 4 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 101 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie dobrych praktyk wpływających na zmniejszenie presji rolniczej w zakresie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Tematyka szkoleń obejmowała również zagadnienia dotyczące odtwarzania, ochrony i wzbogacania ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów, jak również zagadnienia związane z zabiegami agrotechnicznymi wpływającymi na ochronę wód przed zanieczyszczeniami azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Rolnicy zostali zaznajomieni z zasadami programu azotanowego, terminami

stosowania nawozów naturalnych i mineralnych oraz praktykami odpowiedniego nawożenia i przechowywania nawozów naturalnych.

W zadaniu Z.1.K. nie zrealizowano 2 form szkoleniowych. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

L. ZALECENIA ZAWARTE W KODEKSIE DOBREJ PRAKTYKI ROLNICZEJ W ZAKRESIE OGRANICZENIA EMISJI AMONIAKU

L.1. Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku

Szkolenia:

- *Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej, w zakresie ograniczenia emisji amoniaku o którym mowa w art. 22a ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu,*

zaplanowano: 7, wykonano: 7 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 170 osób.

Celem szkoleń było upowszechnianie zaleceń zawartych w kodeksie dobrej praktyki rolniczej, mających na celu ograniczenie emisji amoniaku do atmosfery, które są możliwe do zastosowania w rolnictwie. Tematyka szkoleń obejmowała informacje dotyczące zarządzania azotem z uwzględnieniem jego obiegu w środowisku, sposobów żywienia zwierząt gospodarskich, technik rozprowadzania nawozów ograniczających emisję amoniaku, sposobów przechowywania nawozów ograniczających emisję amoniaku oraz sposobu chowu zwierząt gospodarskich. Podczas szkoleń zostały przekazane informacje w zakresie dyrektywy NEC, która zobowiązuje państwa członkowskie do redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery oraz opracowania odpowiednich praktyk na każdym etapie produkcji zwierzęcej.

M. UPOWSZECHNIANIE METOD PRODUKCJI ROLNICZEJ I STYLU ŻYCIA PRZYJAZNYCH DLA ŚRODOWISKA

M.1. Zasady integrowanej produkcji

Szkolenia:

- *Zasady integrowanej produkcji z uwzględnieniem biologicznych metod oraz nowych technik w ochronie roślin,*

zaplanowano: 11, wykonano: 10 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 215 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie założeń certyfikowanego systemu uprawy w ramach zasad integrowanej produkcji. Podczas szkoleń rolnicy zdobyli wiedzę dotyczącą nowoczesnego i zrównoważonego systemu uprawy, który pozwala na wytwarzanie produktów o wysokich walorach jakościowych. Ponadto dowiedzieli się jakie są zasady przyznawania certyfikatu na dane uprawy.

M.2. Zasady integrowanej ochrony roślin

Szkolenia:

- *Zasady integrowanej ochrony z uwzględnieniem biologicznych metod oraz nowych technik w ochronie roślin,*

zaplanowano: 5, wykonano: 4 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 104 osoby.

Celem szkoleń było utrwalenie wśród uczestników obowiązujących zasad integrowanej ochrony roślin. Szczególnie ważne było zwrócenie uwagi na metody biologiczne, które są najczęściej wykorzystywanymi niechemicznymi metodami ochrony. Produkcja roślin z wykorzystaniem biologicznych metod ochrony wpływa na zachowanie równowagi biologicznej oraz zmniejsza depozycję środków ochrony roślin do środowiska. Uczestnikom zostały przekazane informacje

o możliwości wykorzystania różnych czynników biologicznych w ochronie upraw, prawidłowym ich stosowaniu oraz dostępności biopreparatów na rynku środków ochrony roślin.

M.3. Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa

Szkolenia:

- *Błękitno-zielona infrastruktura, tj. zdolność retencyjna w krajobrazie rolniczym*,
zaplanowano: 6, wykonano: 7 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 137 osób.

Celem szkoleń było przekazanie informacji na temat wpływu różnorodności krajobrazu wiejskiego na utrzymanie korzystnego bilansu wodnego na terenach rolniczych, za pośrednictwem naturalnych elementów oraz systemów melioracyjnych. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na upowszechnianie informacji o sposobach ograniczania deficytu wody poprzez kompleksowe rozwiązania służące zwiększeniu małej retencji i spowolnieniu odpływu wody ze zlewni. Rolnicy zostali zaznajomieni ze sposobami gromadzenia wody w krajobrazie rolniczym, zagadnieniami dotyczącymi zwiększania pojemności wodnej gleb poprzez wzrost zawartości próchnicy i poprawę struktury gleb oraz zwiększania efektywności wykorzystania wody przez rośliny w wyniku poprawy całokształtu agrotechniki.

Konferencje:

- *Problematyka szkód łowieckich w rolnictwie*,
zaplanowano: 1, wykonano: 0.

- *Rolnictwo z klimatem*, 24.11.2023 r., konferencja stacjonarna.
zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 62 osoby.

M.5. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym

- *Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej*,
zaplanowano: 3, wykonano: 4 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 98 osób.

Celem szkoleń było propagowanie idei zmniejszenia presji działalności rolniczej na środowisko poprzez wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, właściwe zagospodarowanie odpadów i produktów ubocznych z rolnictwa oraz poprawę efektywności energetycznej gospodarstw rolnych. Tematyka szkoleń obejmowała zagadnienia dotyczące promowania aktywnej roli rolnictwa i obszarów wiejskich w rozwoju odnawialnych źródeł energii poprzez wzrost znaczenia energetyki rozproszonej, skupiającej odbiorców wokół małych lokalnych źródeł energii uzupełnianej przez wzrastający udział energii produkowanej przez prosumentów indywidualnych. Rolnicy zostali zaznajomieni z istniejącymi możliwościami produkcji energii na poziomie gospodarstwa rolnego z zastosowaniem technologii opartych o źródła odnawialne. Przybliżona została również tematyka energetyki prosumenckiej oraz tworzenia spółdzielni energetycznych.

Konferencja:

- *Zielona transformacja energetyczna rolnictwa i obszarów wiejskich*, 21.11.2023 r., konferencja stacjonarna,
zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 118 osób.

M.8. Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa

- *Sposoby przywracania i utrzymania żyzności gleby, w tym regulacja odczynu gleb poprzez ich wapnowanie*,

zaplanowano: 14, wykonano: 12 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 275 osób.

Celem szkoleń było upowszechnianie wiedzy na temat zatrzymania degradacji gleby dla zapewnienia odpornych ekosystemów glebowych w celu utrzymania bezpieczeństwa żywnościowego opartego

o produkty wysokiej jakości i odpowiedniej wartości odżywczej. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na zagadnienia związane ze zrównoważonym gospodarowaniem gruntami, tj. polepszeniem kondycji gleb poprzez zwiększenie jej różnorodności biologicznej, wpływem wapnowania na właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleby oraz ze sposobami przywracania i utrzymania żyzności gleb. Rolnicy zostali zaznajomieni z zagrożeniami procesu degradacji gleb takich jak zakwaszenie, susza glebowa, gromadzenie się zanieczyszczeń, w tym metali ciężkich oraz założeniami racjonalnego gospodarowania środowiskiem glebowym w kierunku zrównoważonego zarządzania gruntami.

- *Agroleśnictwo – aspekty ekonomiczne i środowiskowe upraw w systemie agroleśnym*,
zaplanowano: 6, wykonano: 5 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 146 osób.

Celem szkoleń było przekazanie wiedzy na temat agroleśnego systemu produkcji rolniczej, korzyści wynikających z produkcji w systemie agroleśnym, zasad przygotowania projektu agroleśnego, jak również omówione zostały przykłady innowacji w tym obszarze. Uczestnikom przedstawione zostały praktyki agroleśne, w ramach których drzewa i krzewy są zintegrowane z uprawą rolną, co w sposób bezpośredni przyczynia się do zwiększania pochłaniania i skutecznego magazynowania węgla w glebie.

Konferencja:

- *Zastosowanie probiotechnologii w rolnictwie*, 23.10.2023 r., konferencja stacjonarna,
zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 97 osób.

Szkolenie wyjazdowe:

- *Wyjazd na demonstrację*, 19.07.2023 r., miejsce: województwo warmińsko-mazurskie,
zaplanowano: 0, wykonano: 1 wyjazd zrealizowany ponadplanowo, liczba uczestników: 15 osób.

W zadaniu Z.1.M. nie zrealizowano 6 form szkoleniowych, 3 formy zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

N. DZIAŁANIA NA RZECZ ZACHOWANIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO WSI, EKOLOGICZNEGO I FUNKCJONALNEGO URZĄDZENIA GOSPODARSTWA ROLNEGO

N.2. Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło

Szkolenia:

- *Rękodzieło tradycją regionu*,
zaplanowano: 6, wykonano: 5 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 134 osoby.

Celem szkoleń było podnoszenie świadomości kulturowej mieszkańców obszarów wiejskich oraz propagowanie współczesnej twórczości i kultury ludowej. W ramach szkoleń została zaprezentowana wiedza z zakresu rzemiosła i rękodzieła ludowego prezentujących unikalne piękno dziedzictwa kulturowego regionu. Uczestnicy zostali zaznajomieni z zagadnieniami twórczości ludowej i kultury regionalnej, które stanowią istotną część dziedzictwa kulturowego lokalnych społeczności wiejskich.

N.3. Tradycje kulinarne

Szkolenia:

- *Koła Gospodyń Wiejskich przykładem wspólnego działania na rzecz kultywowania dziedzictwa kulinarnego wsi*,
zaplanowano: 4, wykonano: 3 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 75 osób.

Celem szkoleń było upowszechnianie wiedzy z zakresu funkcjonowania Kół Gospodyń Wiejskich na rzecz podtrzymywania dziedzictwa kulinarnego wsi, tradycji i zwyczajów ludowych. Tematyka szkoleń obejmowała formy ich działalności w świetle obowiązujących przepisów prawnych, a także możliwości zachowania i kultywowania tradycji regionu poprzez promocję produktów lokalnych i regionalnych. Uczestnicy poznali przykłady inicjatyw podejmowanych przez Koła Gospodyń Wiejskich, które wspierają wszechstronny rozwój obszarów wiejskich.

W zadaniu Z.1.N. nie zrealizowano 2 form szkoleniowych. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

O. UPOWSZECHNIANIE ROZWOJU AGROTURYSTYKI I TURYSTYKI WIEJSKIEJ ORAZ PROWADZENIE PROMOCJI WSI JAKO ATRAKCYJNEGO MIEJSCA WYPOCZYNKU

O.1. Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka i turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy

Szkolenia:

- *Wieś jako atrakcyjne miejsce życia i wypoczynku (agroturystyka, turystyka wiejska, zagrody edukacyjne),*

zaplanowano: 5, wykonano: 4 szkolenia stacjonarne, liczba uczestników: 73 osoby.

Celem szkoleń było zapoznanie uczestników z możliwościami wykorzystania potencjału obszarów wiejskich oraz przestrzeni wiejskiej do stworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej i edukacyjnej. Tematyka szkoleń obejmowała możliwości kreowania oferty turystycznej w oparciu o zasoby naturalne, kulturowe i społeczne obszarów wiejskich. Ponadto uczestnicy zostali zaznajomieni z zagadnieniami uwarunkowań formalno-prawnych prowadzenia gospodarstw agroturystycznych i edukacyjnych, które stanowią alternatywne źródło dochodu dla rolników.

Konferencja:

- *Dobre praktyki i trendy w funkcjonowaniu gospodarstw agroturystycznych, 27.06.2023 r., konferencja stacjonarna,*

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 64 osób.

O.3. Gospodarstwa opiekuńcze

Szkolenia:

- *Prowadzenie gospodarstwa opiekuńczego na obszarach wiejskich,*

zaplanowano: 6, wykonano: 6 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 146 osób.

Celem szkoleń było poszerzenie wiedzy dotyczącej idei i możliwości rozwoju rolnictwa społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw opiekuńczych. Uczestnicy zostali zaznajomieni z możliwościami powstawania i funkcjonowania gospodarstw opiekuńczych na obszarach wiejskich zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Podczas szkoleń zaprezentowane zostały dobre praktyki prowadzenia działalności opiekuńczej w kraju i za granicą.

Konferencja:

- *Spotkanie regionalne w ramach upowszechniania modelu usamodzielniania osób z niepełnosprawnością intelektualną w gospodarstwach opiekuńczych, 16.06.2023 r., konferencja zrealizowana ponadplanowo w formie stacjonarnej,*

zaplanowano: 0, wykonano: 1, liczba uczestników: 24 osoby.

W zadaniu Z.1.O. nie zrealizowano 1 formy szkoleniowej, 1 formę zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

P. REALIZACJA ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMÓW ROLNOŚRODOWISKOWYCH ORAZ PROGRAMU DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU OGRANICZENIA ODPLYWU AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH

P.2. Zobowiązania środowiskowe i klimatyczne (w tym RŚK)

Szkolenia:

- *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne – zmiany, pakiety, wymogi, płatności, kontrole,*
zaplanowano: 14, wykonano: 11 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 227 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie uczestnikom praktyk korzystnych dla przyrody i klimatu oraz tradycyjnych metod gospodarowania, sprzyjających realizacji celów klimatycznych poprzez redukcję negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko i maksymalizację jego pozytywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną i krajobraz obszarów wiejskich oraz zapobieganie zmianom klimatu. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na przedstawienie założeń systemu dopłat w ramach działania rolno-środowiskowo-klimatycznego objętego PROW na lata 2014-2020 oraz możliwościami łączenia go z interwencjami w ramach PS WPR 2023-2027, tj. rolno-środowiskowo-klimatycznymi i rolnictwa ekologicznego. Rolnicy zostali zaznajomieni z obowiązującą podstawą prawną ubiegania się o dopłaty, prawidłową realizacją wymogów oraz stawkami płatności przewidzianymi w roku 2023.

- *Interwencje środowiskowo-klimatyczne w ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027,*
zaplanowano: 4, wykonano: 7 szkoleń stacjonarnych, liczba uczestników: 180 osób.

Celem szkoleń było przedstawienie uczestnikom założeń PS WPR 2023-2027 w kontekście interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, jako promocji zrównoważonego systemu gospodarowania oraz zapobieganie pogorszeniu się lub przywrócenie właściwego stanu środowiska naturalnego. Tematyka szkoleń ukierunkowana była na przedstawienie dobrowolnych zobowiązań rolników, którzy podejmują się utrzymania lub przejścia na praktyki przyjazne środowisku naturalnemu i określone w prawodawstwie unijnym i krajowym w ramach interwencji środowiskowo-klimatycznych. Rolnicy zostali zaznajomieni z obowiązującą podstawą prawną, wymogami zobowiązań w ramach interwencji środowiskowo-klimatycznych oraz stawkami przewidywanych dopłat w 2023 roku.

Konferencja:

- *Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne i Rolnictwo ekologiczne w ramach Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027, 23.03.2023 r., konferencja zaplanowana w formie stacjonarnej została zrealizowana w formie hybrydowej.*

zaplanowano: 1, wykonano: 1, liczba uczestników: 94 osoby.

W zadaniu Z.1.P. nie zrealizowano 3 form szkoleniowych, 3 formy zrealizowano ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form szkoleniowych.

Tab. 1. Działalność szkoleniowa wg form – wykonanie

L.p.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1	Szkolenie	486	13 081	536	13 092
2	Szkolenie wyjazdowe	86		82	1 276
3	Konferencja	24		22	1 671
5	Konferencja zdalna	0		3	554

Tab. 2. Działalność szkoleniowa wg form i tematów - wykonanie /plan (P), wykonanie (W)/

Symbol	Tematyka	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Szkolenie zdalne		Konferencja zdalna		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Z.1.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	133	129	34	28	6	8	0	0	0	0	173	165	2 652	3 031
Z.1.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	108	105	34	28	3	3					145	136	1 783	2 093
Z.1.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	25	24			3	5					28	29	869	938
Z.1.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	36	36	0	0	2	1	0	0	0	0	39	37	1 049	951
Z.1.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	11	11			2	1					13	12	389	337
Z.1.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności	6	5									6	5	150	100
Z.1.B.5.	BHP	14	15									14	15	357	380
Z.1.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	6	5									6	5	153	134
Z.1.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	11	10	0	0	1	1	0	0	0	0	12	11	383	330
Z.1.C.1.	Rachunkowość rolna	11	10			1	1					12	11	383	330
Z.1.D.	Rolnictwo ekologiczne	19	21	11	10	0	0	0	0	0	0	30	31	460	605
Z.1.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	9	10	11	10							20		208	334
Z.1.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach WPR	10	11									10		252	271
Z.1.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	21	20	41	42	3	3	0	0	0	0	65	65	1 000	1 449
Z.1.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	18	18			2	2					20	20	551	544
Z.1.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	3	2									3	2	77	78
Z.1.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich			41	42	1	1					42	43	372	857
Z.1.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0	7	6	175	123
Z.1.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna, świadomość konsumencka i racjonalne żywienie	7	6									7	6	175	123
Z.1.G.	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	131	195	0	0	3	2	0	0	0	1	134	198	3 548	6 379
Z.1.G.1.	Płatności bezpośrednie	82	108							0	1	82	109	2 114	3 972
Z.1.G.2.	PROW i PS WPR *	49	87			3	2					52	89	1 434	2 407

Symbol	Tematyka	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Szkolenie zdalne		Konferencja zdalna		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Z.1.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	4	4	0	0	1	0	0	0	0	1	5	5	145	257
Z.1.H.3.	Systemy jakości żywności					1	0			0	1	1		45	182
Z.1.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	4	4									4		100	75
Z.1.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	12	12	0	0	1	1	0	0	0	0	13	13	377	353
Z.1.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	12	12			1	1					13	13	377	353
Z.1.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	14	14	0	1	1	0	0	0	0		15		409	560
Z.1.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych			0	1									0	6
Z.1.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	14	14											359	355
Z.1.J.3.	Rolniczy handel detaliczny					1	0			0	1			50	199
Z.1.K.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art.103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	6	4	0		0		0	0	0		6	4	154	101
Z.1.K.1.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art.103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	6	4									6	4	154	101
Z.1.L.	Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku	7	7									7	7	177	170
Z.1.L.1.	Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku	7	7									7	7	177	170
Z.1.M.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	45	42	0	1	4	3	0	0	0		49	46	1 464	1 267
Z.1.M.1.	Zasady integrowanej produkcji	11	10									11	10	275	215
Z.1.M.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	5	4	0	1							5	5	125	119
Z.1.M.3.	Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa	6	7			2	1					8	8	302	199

Symbol	Tematyka	Szkozenie		Szkozenie wyjazdowe		Konferencja		Szkozenie zdalne		Konferencja zdalna		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Z.1.M.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	3	4			1	1					4	5	175	216
Z.1.M.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	20	17			1	1					21	18	587	518
Z.1.N.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędzenia gospodarstwa rolnego	10	8	0	0	0	0	0	0	0	0	10	8	257	209
Z.1.N.2.	Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło	6	5									6	5	157	134
Z.1.N.3.	Tradycje kulinarne	4	3									4	3	100	75
Z.1.O.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	11	10	0	0	1	2	0	0	0	0	12	12	325	307
Z.1.O.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka, turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy	5	4			1	1					6	5	170	137
Z.1.O.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	6	6			0	1					6	7	155	170
Z.1.P.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programu działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	18	18	0	0	1	1	0	0	0	0	19		506	501
Z.1.P.2.	Zobowiązania środowiskowe i klimatyczne (w tym RŚK)	18	18			1	1					19	19	506	501
RAZEM		486	536	86	82	24	22	0	0	0	3	596	643	13 081	16 593

Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

W 2023 roku działalność informacyjna WMODR miała na celu generowanie, gromadzenie, przechowywanie, przekazywanie, przetwarzanie, udostępnianie oraz wykorzystywanie informacji w zakresie poprawy poziomu dochodów rolniczych, podniesienia konkurencyjności rynkowej gospodarstw rolnych oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Udzielono 11 842 informacje na zaplanowanych 9 631, których tematyka obejmowała swoim zakresem wszystkie zaplanowane tematy (szczegółowe dane tabela 4).

W 2023 roku specjaliści WMODR opracowali i opublikowali odpowiednio: 20 na zaplanowanych 18 tytułów broszur i 31 na zaplanowanych 31 tytułów ulotek, o łącznym nakładzie 13 400 egzemplarzy (szczegółowe dane tabela 4 i tabela 41).

Działalność informacyjna obejmowała również udostępnianie bieżących informacji związanych głównie z ofertą doradczą Ośrodka (szkolenia, konferencje, seminaria, konkursy, wystawy, informacje branżowe) na stronie internetowej WMODR. Łącznie na stronie internetowej zamieszczono 485 materiałów informacyjnych na zaplanowanych 337, których tematyka obejmowała swoim zakresem wszystkie zaplanowane tematy (szczegółowe dane tabela 4). Ponadto przygotowano materiał informacyjny dotyczący zaleceń zawartych w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku, o których mowa w art. 22a ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu (Z.2.L).

W czasopiśmie WMODR pt. „*Bieżące Informacje*” ukazało się 251 artykułów na zaplanowanych 253, napisanych przez pracowników WMODR. W 2023 roku miesięcznik ukazał się w łącznym nakładzie 11 000 sztuk. Dodatkowo każdy numer czasopisma został udostępniony do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej Ośrodka i Facebooku. Artykuły w „*Bieżących Informacjach*” obejmowały swoim zakresem zaplanowane tematy. Nie przygotowano jedynie artykułu dotyczącego rachunkowości w gospodarstwach rolnych (Z.2.C), wyżej wymieniona tematyka została zawarta w materiałach informacyjnych zamieszczanych na stronie internetowej Ośrodka w tym zakresie tematycznym.

W 2023 roku specjaliści WMODR przygotowali 7 artykułów do wydawnictwa zewnętrznego „*Martyria*”, których tematyka dotyczyła:

- Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze – 1 (Z.2.A).
- Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych – 1 (Z.2.B).
- Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich – 5 (Z.2.E).

Nie zrealizowano artykułów w wydawnictwie zewnętrznym w Z.2.D i w Z.2.G. Wynikało to z potrzeby zmiany zakresu tematycznego, w związku z tym ponadplanowo zrealizowano 3 artykuły w wydawnictwie zewnętrznym w Z.2.E i 1 artykuł w Z.2.A.

Działalność informacyjna realizowana była również podczas wydarzeń promocyjnych (wystaw, festiwali, pikników, innych lokalnych świąt oraz targów), w czasie których pracownicy WMODR udzielali informacji wszystkim zainteresowanym ofertą doradczą WMODR. W 2023 roku WMODR zorganizował 91 na zaplanowanych 110 stoisk tego typu, podczas następujących wydarzeń:

- podczas dożynek gminnych – zaplanowano: 76, wykonano: 54 stoiska,
- podczas dożynek powiatowych – zaplanowano: 10, wykonano: 7 stoisk,
- regionalne i lokalne pikniki, festiwale, święta, itp. – zaplanowano: 22, wykonano: 24 stoiska,
- podczas Dni Pól – zaplanowano: 1, wykonano: 4 stoiska,
- wystawy o charakterze wojewódzkim:
  - Dożynki Wojewódzkie, Olsztynek, 18.09.2023 r. – zaplanowano: 1, wykonano: 1 stoisko,
  - XXXII Krajowa Wystawa Rolnicza, Ogólnopolskie Dożynki Jasnogórskie, Częstochowa, 02-03.09.2023 r. – zaplanowano: 0, wykonano: 1 stoisko.

Powyższa działalność informacyjna wpisuje się w realizację zadania Z.2.E.

Dodatkowo w 2023 roku WMODR przygotował 30 audycji radiowych (w tym wywiady radiowe) oraz 58 audycji tv (w tym wywiady tv) dotyczące bieżących tematów i wydarzeń organizowanych przez WMODR. Wszystkie wymienione audycje wpisują się w realizację zadania Z.2.E.

Tab. 3. Działalność informacyjna wg form – wykonanie

L.p.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Informacja		9 631		11 842
2.	Wydawnictwa	Liczba form	Nakład	Liczba form	Nakład
2.1.	Broszura	18	2 400	20	2 700
2.2.	Ulotka	31	4 400	31	10 700
2.3.	Info na www.	337		485	
2.4.	Art. w miesięczniku ODR	253		251	
3	Stoisko informacyjno-promocyjne	110		91	
4.	Pozostała działalność informacyjna	Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
4.1.	Audycje radiowe (w tym wywiady radiowe)	12		30	
4.2.	Audycje tv (w tym wywiady tv)	51		58	
4.3.	Artykuły w innych wydawnictwach (w tym wywiady prasowe)	7		7	

Tab. 4. Działalność informacyjna wg form i tematów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko informacyjno-promocyjne		Pozostała działalność informacyjna	
				Brozura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku ODR		Inne wydawnictwa					
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Z.2.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	2 044	1 281	3	2	2	3	47	37	84	81					0	1
Z.2.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	1 160	671	1	0	1	2	34	24	46	41					0	1
Z.2.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	859	574	2	2	1	1	13	13	38	40						
Z.2.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)	25	36														
Z.2.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	1 638	1 198	1	4	10	7	37	54	66	65					2	1
Z.2.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	854	634	0	1	5	4	11	27	32	33					2	1
Z.2.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	476	333	1	2	3	2	15	15	33	31						
Z.2.B.3.	Normy i wymogi warunkowości	62	68														
Z.2.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych	0	0	0	1	1	0										
Z.2.B.5.	BHP	103	60					1	4								
Z.2.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	143	103			1	1	10	8	1	1						
Z.2.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	253	147	0	0	0	0	1	1	1	0						
Z.2.C.1.	Rachunkowość rolna	100	75					1	0								
Z.2.C.2.	Rachunkowość podatkowa	87	28														
Z.2.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	66	44					0	1	1	0						
Z.2.D.	Rolnictwo ekologiczne	397	258	0	0	2	2	16	54	4	5					2	0
Z.2.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	191	154			1	1	8	44	2	5						
Z.2.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych	65	27					2	1	1	0						
Z.2.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach WPR	141	77			1	1	6	9	1	0					2	0
Z.2.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	396	398	2	2	3	4	46	52	15	18			110	91	65	93
Z.2.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	191	156	1	1	2	2	6	8	6	4						
Z.2.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	33	54					2	2								
Z.2.E.3.	Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi	59	52					7	7	1	1						
Z.2.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	113	136	1	1	1	2	31	35	8	13			110	91	65	93

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko informacyjno-promocyjne		Pozostała działalność informacyjna	
				Brożura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku ODR		Inne wydawnictwa					
				P	W	P	W	P	W	P	W	P	W				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Z.2.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	113	85	0	0	0	0	5	8	2	4						
Z.2.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna, świadomość konsumencka i racjonalne żywienie	69	50					5	7	2	4						
Z.2.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	44	35					0	1								
Z.2.G.	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	3 025	6 486	3	3	7	8	54	120	13	20					1	0
Z.2.G.1.	Płatności bezpośrednie	2 022	5 598			0	1	22	58	3	4						
Z.2.G.2.	PROW i PS WPR**	909	704	3	3	3	3	17	37	5	13					1	0
Z.2.G.3.	Programy regionalne	42	87					5	1	1	0						
Z.2.G.4.	Kredyty preferencyjne, komercyjne, leasing	37	16					1	1	1	0						
Z.2.G.5.	Inne programy	15	81			4	4	9	23	3	3						
Z.2.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	115	89	1	1	0	0	1	2	2	2						
Z.2.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji	27	22	1	1			1	1	1	1						
Z.2.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego	33	16							1	1						
Z.2.H.3.	Systemy jakości żywności	30	23														
Z.2.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	25	28					0	1								
Z.2.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	269	304	1	1	0	0	29	32	18	16						
Z.2.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	131	190	1	1			23	27	7	5						
Z.2.I.2.	Wyliczanie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	61	26					1	0								
Z.2.I.3.	Badanie koniunktury w rolnictwie	9	12														

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko informacyjno-promocyjne		Pozostała działalność informacyjna		
				Brożura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku ODR		Inne wydawnictwa						
				P	W	P	W	P	W	P	W	P	W					P
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Z.2.I.4.	Informacja rynkowa	68	76					5	5	11	11							
Z.2.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	212	224	2	2	0	0	32	41	4	3							
Z.2.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	112	115	1	1			16	25	3	2							
Z.2.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	55	37					15	14	0	1							
Z.2.J.3.	Rolniczy handel detaliczny	45	72	1	1			1	2	1	0							
Z.2.K.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	189	132	0	0	1	1	7	16	2	2							
Z.2.K.1.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	189	132			1	1	7	16	2	2							
Z.2.L.	Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku	84	50	0	0	0	0	0	1	1	1							
Z.2.L.1.	Zalecenia zawarte w kodeksie dobrej praktyki rolniczej w zakresie ograniczenia emisji amoniaku	84	50					0	1	1	1							
Z.2.M.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	310	785	3	3	5	5	25	24	16	10							
Z.2.M.1.	Zasady integrowanej produkcji	37	37					5	6	3	1							
Z.2.M.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	99	66	1	0		1	3	1	1	1							
Z.2.M.3.	Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa	62	57	1	2	4	3	4	5	2	1							
Z.2.M.4.	Energetyka prosumencka	15	9					1	0	2	0							
Z.2.M.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	35	47	1	1			2	3	3	2							
Z.2.M.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami	15	12					3	2									
Z.2.M.7.	Ustawa o ochronie zwierząt	17	9							1	1							
Z.2.M.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	30	548			1	1	7	7	4	4							

Symbol	Tematyka	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko informacyjno-promocyjne		Pozostała działalność informacyjna	
				Broшуra		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku ODR		Inne wydawnictwa					
				P	W	P	W	P	W	P	W	P	W				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Z.2.N.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędzenia gospodarstwa rolnego	104	80	0	0	0	0	7	12	6	4						
Z.2.N.1.	Dziedzictwo kultury materialnej i zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi	44	27					2	5	1	0						
Z.2.N.2.	Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło	22	26					2	3	1	1						
Z.2.N.3.	Tradycje kulinarne	38	27					3	4	4	3						
Z.2.O.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	129	87	2	2	0	0	24	19	16	16						
Z.2.O.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka i turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy	66	42					18	17	14	14						
Z.2.O.2.	Zagrody edukacyjne	22	25	1	1			3	0								
Z.2.O.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	41	20	1	1			3	2	2	2						
Z.2.P.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz program działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	353	238	0	0	1	1	6	12	3	4						
Z.2.P.1.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	154	97					4	11	2	2						
Z.2.P.2.	Zobowiązania środowiskowe i klimatyczne (w tym RŚK)	148	132			1	1	2	1	1	2						
Z.2.P.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	51	9														
Razem		9 631	11 842	18	20	31	31	337	485	253	251	0	0	110	91	70	95

Zadanie 3. Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

WMODR w 2023 roku udzielił 37 na zaplanowanych 31 informacji i 103 na zaplanowanych 233 porad indywidualnych w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich. Porady indywidualne w dużej mierze dotyczyły aktualnych możliwości nabycia lub uzupełnienia przez rolników i mieszkańców obszarów wiejskich kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych uzyskaniem tytułu zawodowego, niezbędnego w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej. Pracownicy WMODR doradzali w zakresie wyboru odpowiedniej szkoły lub kursu, który pozwoli uzupełnić konieczne wykształcenie, m.in.: do spełnienia wymogów formalnych działań PROW na lata 2014-2020. Przekazywali również informacje o możliwości ukończenia szkolenia w zakresie stosowania i sprzedaży środków ochrony roślin oraz integrowanej produkcji roślin (w ramach działalności odpłatnej).

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonują dwie szkoły rolnicze, które nadzorowane są przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi::

- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie,
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Karolewie.

Współpraca z WMODR była cykliczna podczas różnego rodzaju przedsięwzięć. Szkoły te prezentowały swoją ofertę szkoleniową podczas Jesiennych Targów Rolniczych „*Wszystko dla rolnictwa*”, zachęcając potencjalnych kandydatów do wstąpienia w szeregi szkoły. Współpraca przebiegała również przy organizacji konkursów wiedzy rolniczej, umiejętności rolniczych, olimpiad.

Tab. 5. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi według form – wykonanie

L.p.	Forma	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1.	Informacja	31	37
2.	Porada indywidualna	233	103

Tab. 6. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi - wg form i tematów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Informacja		Porada indywidualna		Pozostałe formy podnoszenia kwalifikacji		Łączna liczba odbiorców	
		P	W	P	W	P	W	P	W
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>
Z.3.1.	Reorientacja zawodowa	2	5	233	16			44	21
Z.3.2.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	9	31		75			137	106
Z.3.3.	Współpraca ze szkołami rolniczymi	10	1		12			83	13

Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

WMO DR w 2023 roku udzielił 28 998 na zaplanowanych 12 455 porad indywidualnych w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych. Największą grupę porad indywidualnych spośród wszystkich udzielonych stanowiły porady dotyczące płatności bezpośrednich – 23 159 porad oraz PROW na lata 2014-2020 – 5 395 porad. W Z.4.I.1. uwzględnione zostały porady indywidualne w liczbie 15 428, dotyczące bezpłatnego wsparcia w przygotowaniu wniosków o płatności bezpośrednie w kampanii wnioskowej w 2023 roku.

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zrealizowane w zadaniu 1 w pozycji Z.1.G., formy informacyjne w zadaniu 2 w pozycji Z.2.G.

Tab. 7. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form - wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Porada indywidualna		12 455		28 998

Tab. 8. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form i tematów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba uczestników			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.4.I.	Działalność doradcza	12 455	28 998	0	0	0	0	12 455	28 998
Z.4.I.1.	Płatności bezpośrednie	9 500	23 159					9 500	23 159
Z.4.I.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	2 732	5 395					2 732	5 395
Z.4.I.3.	Programy regionalne	79	58					79	58
Z.4.I.4.	Kredyty preferencyjne, kredyty komercyjne, leasing	52	42					52	42
Z.4.I.5.	Pozostała działalność doradcza	92	344					92	344

Zadanie 5. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie

WMO DR w 2023 roku przeprowadził 1 632 monitoringi (szczegółowe dane tabela 10). Na podstawie prowadzonego monitoringu zamieszczono w miesięczniku „Bieżące Informacje” 11 wkładek pn. „Agrorynek cen płodów rolnych”. Na podstawie tygodniowych zestawień cen targowiskowych produktów rolnych sporządzono raporty, które zostały przekazane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz TVP. Poza tym sporządzono i przekazano do CDR w Brwinowie cykliczne sprawozdania dotyczące cen nawozów mineralnych w województwie warmińsko-

mazurskim oraz kwartalne zestawienie cen środków produkcji. WMODR udzielił 609 porad indywidualnych dotyczących zasad integrowanej ochrony roślin (monitoring agrofagów). W ramach realizacji projektu eDWIN w 35 punktach w województwie warmińsko-mazurskim prowadzone były obserwacje agrofagów. Monitoringiem objęto uprawy pszenicy ozimej, rzepaku ozimego, kukurydzy, ziemniaka i pszenżyta ozimego.

Tab. 9. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form - wykonanie

L.p.	Forma	Liczba form	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
1.	Monitoring	1 322	1 632
2.	Analiza	8	8
3.	Porada indywidualna	356	609

Tab. 10. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form i tematów - wykonanie

Symbol	Formy i zakres tematyczny	Liczba form	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
Z.5.I.	Monitoring	1 322	1 632
Z.5.I.1.	Monitoring cen nawozów mineralnych	145	144
Z.5.I.2.	Monitoring cen środków produkcji	110	112
Z.5.I.3.	Monitoring cen płodów rolnych	319	317
Z.5.I.4.	Monitoring przebiegu prac w rolnictwie	682	973
Z.5.I.5.	Inne monitoringi	66	86
Z.5.II.	Analiza	8	8
Z.5.II.1.	Analiza cen nawozów mineralnych	4	4
Z.5.II.2.	Analiza cen środków produkcji	4	4
Z.5.III.	Porada	356	609

Zadanie 6. Możliwość prowadzenia doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego

WMODR nie prowadzi porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego.

Tab. 11. Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego – ogółem - wykonanie

Forma	Plan		Wykonanie	
	Ogólna liczba doświadczeń	Ogólna liczba powtórzeń	Ogólna liczba doświadczeń	Ogólna liczba powtórzeń
1	2	3	4	5
Doświadczenie w ramach PDO	–	–	–	–

Tab. 12. Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego – wg rodzajów - wykonanie / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Wyszczególnienie	Liczba doświadczeń		Ogólna liczba powtórzeń	
		P	W	P	W
1	2	3	4	5	6
Z.6.1.	Doświadczenia wg metod określonych regulaminem COBORU	–	–	–	–

Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Działania WMODR w zakresie upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska były realizowane w formie porad indywidualnych, doradztwa grupowego, pokazów, demonstracji i konkursów.

Zadania doradcze w roku 2023 centralizowały się głównie na udzielaniu porad indywidualnych. WMODR udzielił łącznie 26 006 na zaplanowanych 20 713 porad indywidualnych. Największą grupę porad indywidualnych stanowiły porady dotyczące:

- stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego udzielono – 9 006 porad, (w zadaniu tym uwzględnione zostały porady indywidualne dotyczące pomocy w sporządzaniu wniosków o uzyskanie dopłaty do pszenicy oraz do kukurydzy, jęczmienia, pszenżyta, żyta, owsa, mieszanek zbożowych, gryki, rzepaku, rzepiku – 905).
- upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska – 8 459 porad, (w zdaniu tym uwzględnione zostały porady indywidualne dotyczące pomocy w sporządzaniu wniosków o udzielenie pomocy finansowej na dofinansowanie zakupu nawozów mineralnych innych niż wapno nawozowe i wapno nawozowe zawierające magnez (1 413), pomocy w sporządzaniu wniosku w aplikacji suszowej i udziału przedstawicieli WMODR jako członków komisji w komisjach szacujących szkody w uprawach rolnych spowodowanych przez suszę (5 532) porady indywidualne z zakresu zaleceń zawartych w kodeksie dobrej praktyki rolniczej, w zakresie ograniczenia emisji amoniaku (211), porady indywidualne dotyczące pomocy w sporządzeniu planu nawożenia (NPK Mg oraz dawek wapna) dla odbiorców bezpłatnego wsparcia w przygotowaniu wniosku o płatności bezpośrednie z ekoschematami w kampanii wnioskowej w 2023 r. (181),
- rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych – 6 418 porad,
- rolnictwa ekologicznego – 1 791 porad,
- modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku – 332 porady.

Doradztwo grupowe:

W ramach zadania upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska swoją działalność rozpoczęło 15 grup i 3 zespoły tematyczne, w ramach których odbyło się łącznie 95 spotkań dla 547 odbiorców.

- *Grupy producentów bydła mięsnego* – 6 grup, w ramach których odbyło się 35 spotkań, liczba odbiorców: 203 osoby (Z.7.A).
- *Grupa producentów ziemniaka* – 1 grupa, w ramach której odbyła się 6 spotkań, liczba odbiorców: 40 osób (Z.7.B).
- *Grupy producentów roślin bobowatych* – 2 grupy, w ramach których odbyło się 12 spotkań, liczba odbiorców: 60 osób (Z.7.B).
- *Grupa plantatorów rzepaku ozimego* – 1 grupa, w ramach której odbyło się 6 spotkań, liczba odbiorców: 30 osób (Z.7.B).
- *Grupa producentów żywności ekologicznej* – 1 grupa, w ramach której odbyło się 6 spotkań, liczba odbiorców: 40 osób (Z.7.D).
- *Grupa producentów wykorzystujących mikroorganizmy pożyteczne w produkcji rolnej* – 1 grupa, w ramach której odbyło się 6 spotkań, liczba odbiorców: 32 osoby (Z.7.M).
- *Grupa rolników stosujących środki zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej* – 1 grupa, w ramach której odbyło się 6 spotkań, liczba odbiorców: 27 osób (Z.7.M).

- *Grupa producentów rolnych stosujących praktyki służące przywróceniu zrównoważonego obiegu węgla w przyrodzie* – 1 grupa, w ramach której odbyło się 6 spotkań, liczba odbiorców: 35 osób (Z.7.M).
- *Grupa zajmująca się szkodami łowieckimi w rolnictwie* – 1 grupa, w ramach której odbyło się 6 spotkań, liczba odbiorców: 33 osoby (Z.7.M).
W ramach zadania Z.7.B WMODR zrealizował 6 spotkań następujących zespołów tematycznych:
  - *Zespół tematyczny – hodowla bydła mlecznego* – 2 spotkania, liczba odbiorców: 17 osób.
  - *Zespół tematyczny – hodowla kóz na przetwory mleczne* – 2 spotkania, liczba odbiorców: 17 osób.
  - *Zespół tematyczny – produkty pszczelarskie* – 2 spotkania, liczba odbiorców: 13 osób.

Pokazy:

– *Aktualne technologie i metody konserwacji pasz objętościowych*,
zaplanowano: 13, wykonano: 13 pokazów, liczba odbiorców: 196 osób.

Głównym celem pokazów było upowszechnianie aktualnych technologii i metod konserwacji zielonej masy z użytków trawiastych, roślin motylkowych i mieszanek z trawami lub kukurydzy z zastosowaniem nowych rodzajów sprzętu, odpowiedniej metody kiszenia i doboru środków konserwujących. Ważnym elementem w zapewnieniu odpowiedniej ilości pasz dla zwierząt jest konserwacja materiału roślinnego zebranego z pola oraz uniknięcie strat podczas przechowywania. Ponadto podczas pokazów zostały zaprezentowane podstawowe zasady BHP podczas zbioru zielonki i jej kiszenia oraz zasady prawidłowego przygotowania silosu, przymy i miejsca składowania bel.

– *Błękitno-zielona infrastruktura, tj. zdolność retencyjna w krajobrazie rolniczym*,
zaplanowano: 1, wykonano: 1 pokaz, liczba odbiorców: 15 osób.

Głównym celem pokazu była przedstawienie systemów, które integrują działalność rolniczą z ochroną środowiska naturalnego, poprawiając zarówno produktywność rolniczą jak i zdrowie ekosystemów. Podczas pokazu uczestnicy zostali zaznajomieni z podstawowymi definicjami i założeniami systemu błękitno-zielonej infrastruktury, a także jego znaczenia dla rolnictwa i środowiska. W części praktycznej zaprezentowane zostały uczestnikom wzorcowe rozwiązania i dobre praktyki związane z zastosowaniem różnych form architektury środowiskowej w krajobrazie rolniczym tj. stawy retencyjne, oczka wodne, rowy melioracyjne, poldery, zadrzewienia śródpolne i zadrzewienia terenów marginalnych, uprawy konserwujące i mieszane czy zielone mury. Udział w pokazie wpłynął na świadomość rolników, iż zaprezentowane zabiegi mają wpływ na poprawę retencji wody w krajobrazie rolniczym, ochronę gleb, zwiększenie różnorodności biologicznej co przekłada się na wspieranie zrównoważonego rozwoju rolnictwa.

– *Cięcie i formowanie drzew owocowych*,
zaplanowano: 4, wykonano: 3 pokazy, liczba odbiorców: 48 osób.

Głównym celem pokazów było przedstawienie zasad prawidłowego cięcia i formowania koron drzew owocowych wpływającego na owocowanie oraz stan fitosanitarny sadu. Podczas pokazów została pokazana technika cięcia drzew przed sadzeniem oraz w kolejnych latach owocowania. Uczestnikom pokazów wskazano główny cel cięcia drzew, tj. uzyskanie wysokich plonów o dobrej jakości przez cały okres owocowania sadu oraz równowaga pomiędzy wzrostem a owocowaniem. Omówione zostały również podstawowe zasady BHP podczas prac pielęgnacyjnych w sadzie oraz krótko scharakteryzowano gatunki i odmiany objęte pokazem.

– *Eksploatacja i utrzymanie urządzeń melioracji wodnych*,
zaplanowano: 2, wykonano: 3 pokazy, liczba odbiorców: 38 osób.

Celem pokazu było przekazanie uczestnikom praktycznej wiedzy na temat prawidłowej eksploatacji i konserwacji urządzeń melioracji wodnych w celu zapewnienia ich długotrwałej funkcjonalności. Pokazy polegały na wprowadzeniu teoretycznym, w którym przedstawiono podstawowe zasady

eksploatacji i utrzymywania urządzeń melioracji wodnych, a także omówiono znaczenie tych praktyk dla rolnictwa i środowiska. Pokazy obejmowały zademonstrowanie przeprowadzenia prawidłowej konserwacji różnych urządzeń melioracyjnych, takich jak rowy, kanały, studzienki, pompownie itp. Uczestnicy pokazu poza zdobyciem praktycznej wiedzy z zakresu eksploatacji i konserwacji urządzeń melioracji wodnych nabyli także umiejętności samodzielnego wykonywania podstawowych czynności konserwacyjnych. Zwiększyli też swoją świadomość w zakresie znaczenia prawidłowej eksploatacji i utrzymywania urządzeń melioracji wodnych co przekłada się na efektywne zarządzanie zasobami wodnymi i ochronę terenów rolniczych.

– *Higieniczne pozyskanie miodów odmianowych,*
zaplanowano: 7, wykonano: 6 pokazów, liczba odbiorców: 89 osób.

Głównym celem pokazów było utrwalenie zasad oceny dojrzałości miodów oraz możliwości pozyskiwania coraz bardziej poszukiwanych przez konsumentów miodów odmianowych i innych produktów pszczelich. Ponadto wskazane zostały zasady konfekcjonowania produktów pszczelich oraz zasady ich sprzedaży z gospodarstwa w ramach krótkich łańcuchów dostaw. Pokazy polegały na praktycznym zademonstrowaniu procesu pozyskania określonego miodu odmianowego (z sadów, rzepakowego, malinowego, lipowego itp.) od odebrania plastrów z ula, aż do rozlania miodu do słoików.

– *Kalibracja opryskiwacza polowego jako element dobrej praktyki ochrony roślin,*
zaplanowano: 21, wykonano: 20 pokazów, liczba odbiorców: 299 osób.

Głównym celem pokazów było przekazanie praktycznej wiedzy rolnikom nt. właściwego sposobu przeprowadzenia kalibracji opryskiwacza. Pokazy polegały na sprawdzeniu sprawności technicznej opryskiwacza polowego oraz wykonaniu kalibracji opryskiwacza metodą „pełnego zbiornika”. Uczestnicy pokazu zdobyli umiejętność samodzielnego wykonania kalibracji opryskiwacza polowego w swoim gospodarstwie.

– *Zasady DDD w produkcji zwierzęcej (dezynfekcja, dezynsekcja, deratyzacja),*
zaplanowano: 5, wykonano: 3 pokazy, liczba odbiorców: 49 osób.

Głównym celem pokazów było kształtowanie umiejętności w zakresie stosowania odpowiednich metod dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji oraz rozwijanie zdolności interpretowania zagrożeń ze strony drobnoustrojów, insektów i gryzoni oraz sposobów ich eliminacji. Po zakończonych pokazach rolnicy zdobyli wiedzę w zakresie prawidłowego planowania dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji w budynkach gospodarskich, a także w zakresie stosowania metod zwalczania drobnoustrojów, insektów i gryzoni z uwzględnieniem ich wpływu na środowisko wewnętrzne i zewnętrzne.

– *Zasady doboru roślin ozdobnych w ogródkach przydomowych,*
zaplanowano: 7, wykonano: 6 pokazów, liczba odbiorców: 97 osób.

Głównym celem pokazów było zaprezentowanie zasad tworzenia spójnych kompozycji z roślin ozdobnych w przydomowych ogródkach, zarówno w gospodarstwach rolnych jak i agroturystycznych. Uczestnicy pokazów zostali zaznajomieni z różnymi typami ogrodów – począwszy od ogrodów w stylu wiejskim z dominacją starych gatunków i odmian roślin ozdobnych, jak i nowoczesnymi ogrodami z zastosowaniem ozdobnych traw czy formowanych drzew i krzewów iglastych i liściastych.

– *Zastosowanie nowoczesnych technologii w precyzyjnym siewie roślin uprawnych,*
zaplanowano: 4, wykonano: 4 pokazy, liczba odbiorców: 55 osób.

Siew precyzyjny, zwany inaczej punktowy, polega na równomiernym rozmieszczeniu pojedynczych nasion w rzędzie. Siew taki przyczynia się do zmniejszenia nakładów pracy, pozwala zaoszczędzić na materiale siewnym oraz daje możliwość stworzenia jednakowych warunków potrzebnych do rozwoju poszczególnych roślin. Podczas pokazów uczestnicy zostali zapoznani z nowoczesnymi technologiami

wykorzystywanymi w uprawie i siewie, które dają możliwość zmniejszenia zużycia paliwa i nakładów robocizny oraz skrócenia czasu na wykonanie niezbędnych prac polowych w porównaniu z tradycyjnymi metodami.

– *Zasady pobierania próbek gleby do badań agrochemicznych,*
zaplanowano: 29, wykonano: 26 pokazów, liczba odbiorców: 389 osób.

Głównym celem pokazów było wskazanie zasad prawidłowego pobierania próbek do badania zasobności i odczynu gleby. Badania oraz ich systematyczność ma fundamentalne znaczenie w zakresie racjonalnej gospodarki nawozowej. Dzięki badaniom oraz postawieniu właściwej diagnozy można podjąć odpowiednie działania związane z zabiegami agrotechnicznymi. Pokazy polegały na prezentacji zasad prawidłowego pobierania próbek gleby do badania jej zasobności i odczynu. Uczestnicy pokazów uzyskali wiedzę z podstaw racjonalnej gospodarki nawozowej i prawidłowego odczytu wyników badań oraz ich oceny, co umożliwi rolnikom podejmowanie trafnych decyzji dotyczących nawożenia gleb w gospodarstwie.

W zadaniu Z.7.A., Z.7.B., Z.7.H. nie zrealizowano 9 pokazów, 1 pokaz zrealizowano ponadplanowo w Z.7.M. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form upowszechnieniowych.

Demonstracje:

Demonstracje polowe:

Technologia uprawy zbóż:

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenicy ozimej,*
zaplanowano: 13, wykonano: 15 demonstracji, liczba odbiorców: 15 osób;
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenżyta ozimego,*
zaplanowano: 15, wykonano: 13 demonstracji, liczba odbiorców: 13 osób;
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze żyta ozimego,*
zaplanowano: 8, wykonano: 8 demonstracji, liczba odbiorców: 8 osób;
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze pszenicy jarej,*
zaplanowano: 11, wykonano: 11 demonstracji, liczba odbiorców: 11 osób;
- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze jęczmienia jarego,*
zaplanowano: 9, wykonano: 7 demonstracji, liczba odbiorców: 7 osób;

Technologia uprawy kukurydzy:

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze kukurydzy,*
zaplanowano: 11, wykonano: 10 demonstracji, liczba odbiorców: 10 osób;

Technologia uprawy roślin oleistych:

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze roślin oleistych,*
zaplanowano: 7, wykonano: 6 demonstracji, liczba odbiorców: 6 osób;

Technologia uprawy ziemniaka:

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze ziemniaka,*
zaplanowano: 6, wykonano: 6 demonstracji, liczba odbiorców: 6 osób;

Technologia uprawy roślin bobowatych:

- *Dobór odmiany oraz technologii uprawy jako czynniki plonotwórcze roślin bobowatych,*
zaplanowano: 2, wykonano: 2 demonstracji, liczba odbiorców: 2 osób;

Celem demonstracji polowych było upowszechnianie prawidłowej technologii produkcji uwzględniającej zasady integrowanej ochrony roślin, które wpisują się w założenia Europejskiego Zielonego Ładu, jako element ograniczający nadmierne stosowanie środków ochrony roślin. W szczególności zostały przedstawione zagadnienia dotyczące prawidłowego doboru odmian oraz metod ochrony z agrofagami. Uprawa odmian zalecanych do uprawy w danych warunkach

siedliskowych jest jednym z podstawowych elementów opracowania prawidłowej technologii produkcji. Na szkoleniach na bazie poletek demonstracyjnych zaprezentowane zostały odmiany, które rekomendowane są przez Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe. W ten sposób nastąpiła popularyzacja wyników hodowli i innych elementów technologii uprawy wśród producentów rolnych. Dzięki temu można ograniczyć stosowanie środków ochrony roślin i wpłynąć na ochronę środowiska naturalnego oraz zmniejszyć koszty produkcji w danej uprawie.

– *Biotechniczne metody zwalczania warrozy pszczoł. Dobre praktyki pszczelarskie,*
zaplanowano: 1, wykonano: 1 demonstracje, liczba odbiorców: 1 osób.

Demonstracja miała na celu zwrócenie uwagi, w jaki sposób pszczelarze powinni dbać o swoje pasieki tak, aby przełożyło się to na poprawę jakości miodów odmianowych, a także na wymierne korzyści ekonomiczno-finansowe. W efekcie nasilania się wieloaspektowo rozumianej antropopresji w środowisku (przemysł, ścieki bytowe, intensywne rolnictwo) wzrasta zagrożenie wymarcia pszczoł, a także zagrożenie równowagi środowiska naturalnego. W celu ograniczenia przynajmniej części tych zagrożeń zakłada się kontynuację doradztwa w zakresie stosowania środków ochrony roślin w sposób możliwie bezpieczny dla środowiska i pszczoł, w tym analizę złożonego zagadnienia zatrucia pszczoł i likwidacji strat w pasiekach spowodowanych zatruciami pszczoł.

– *Probiotechnologia – zastosowanie pożytecznych mikroorganizmów w rolnictwie ekologicznym,*
zaplanowano: 8, wykonano: 8 demonstracji, liczba odbiorców: 8 osób.

Demonstracje miały na celu upowszechnienie praktyk rolniczych służących zwiększeniu poziomu żyzności gleb oraz ograniczenia jej degradacji z zastosowaniem probiotechnologii wykorzystującej pożyteczne mikroorganizmy. Demonstracje polegały na zbadaniu i analizie próbek gleby na potrzeby przygotowania indywidualnych metodyk zastosowania w gospodarstwie rolnym preparatów probiotycznych, a następnie ponownym przeprowadzeniu badania gleby w celu oceny wpływu probiotyków na środowisko glebowe. Rolnicy pozyskali szeroką wiedzę na temat zasadności utrzymywania zdrowotności gleby, przewartościowania podejścia do gleby jako ekosystemu, którym trzeba umiejętnie zarządzać, aby działał sprawnie w celu zapewnienia solidnej podstawy produkcji rolniczej i rozwoju bioróżnorodności.

– *Renowacja trwałych użytków zielonych,*
zaplanowano: 8, wykonano: 7 demonstracji, liczba odbiorców: 7 osób.

Celem demonstracji było upowszechnianie metod renowacji trwałych użytków zielonych gwarantujących uzyskanie wyższych plonów zielonej masy. Odpowiedni skład botaniczny runi pastwiskowej to gwarancja wysokiej jakości paszy objętościowej z trwałych użytków zielonych. Proces niszczenia łąk i pastwisk narasta coraz szybciej po częściowym lub pełnym zaniechaniu ich nawożenia, co wpływa na pogorszenie stanu środowiska glebowego. W takich warunkach rośliny wartościowe w mieszance traw są zdominowane przez rośliny niepożądane i mało wartościowe.

– *Zastosowanie niechemicznych metod ochrony roślin rolniczych i ogrodniczych,*
zaplanowano: 2, wykonano: 2 demonstracji, liczba odbiorców: 2 osób.

Celem demonstracji było zapoznanie producentów ogrodniczych z dostępnymi metodami niechemicznego zwalczania agrofagów, a przeprowadzone na jej bazie szkolenia stanowiły miejsce przekazania praktycznych sposobów walki z chorobami i szkodnikami roślin ogrodniczych. W integrowanej ochronie roślin metody biologiczne, fizyczne i agrotechniczne są preferowanymi sposobami regulowania poziomu wystąpienia chorób, szkodników i chwastów w uprawach. Metody te skutecznie zastępują ochronę chemiczną. Produkcja ogrodnicza jest działem produkcji rolniczej, w którym niechemiczna ochrona stanowi podstawę do walki z agrofagami.

W zadaniu Z.7.A., Z.7.B nie zrealizowano 7 demonstracji, 2 demonstracje zrealizowano ponadplanowo w Z.7.A.. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form upowszechnieniowych.

Konkursy:

WMODR w 2023 roku zorganizował 3 konkursy o zasięgu wojewódzkim oraz przygotował zgłoszenia uczestników do 5 konkursów o charakterze ogólnokrajowym. Łącznie udział w nich wzięło 138 odbiorców. Celem konkursów było promowanie osiągnięć ich uczestników, w tym: produkcyjnych, hodowlanych lub w zakresie zarządzania gospodarstwem.

– „*AgroLiga*” – 21 zgłoszeń uczestników.

Konkursu zorganizowany był przez Redakcję Rolną Programu 1 TVP S.A., Stowarzyszenie AgroBiznesKlub, na szczeblu wojewódzkim – przez Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Honorowy Patronat nad Galą AgroLiga, odbywającą się w Pałacu Prezydenckim, sprawuje Prezydent RP. Celem konkursu było wyłonienie i nobilitacja najlepszych polskich rolników i agrofirm z województwa warmińsko-mazurskiego w dwóch kategoriach: rolnik i firma, potrafiących zbudować swoje warsztaty pracy na wysokim poziomie, umiejętnie korzystać z funduszy unijnych, osiągać bardzo wysokie efekty produkcyjne i ekonomiczne oraz być innowacyjnym, z zachowaniem prawidłowych zasad BHP.

– „*Bezpieczne gospodarstwo rolne*” – 14 zgłoszeń uczestników.

Konkurs zrealizowany był przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Rolą Ośrodka był dobór odpowiednich gospodarstw spełniających warunki udziału w konkursie. Celem konkursu była promocja zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym.

– „*Dobre praktyki we wprowadzaniu innowacji w gospodarstwach rolnych z wykorzystaniem środków PROW 2014-2022*” – 16 uczestników.

Organizatorem konkursu był WMODR. Celem konkursu była promocja dobrych praktyk i pokazanie efektów wprowadzenia innowacji w gospodarstwach rolnych z wykorzystaniem środków z PROW na lata 2014-2020. Uczestnikami konkursu byli, zarówno rolnicy, jak i ich domownicy, mieszkańcy terenów wiejskich, którzy pozyskali środki finansowe w ramach PROW na lata 2014-2020 i wprowadzili w swoich gospodarstwach innowacyjne technologie.

– „*Farmer Roku*” – 0 zgłoszeń.

W 2023 roku w konkursie udział wzięli rolnicy, którzy zostali zgłoszeni w edycji 2022, co wynikało z dużej liczby zgłoszeń i zakwalifikowaniu ich przez Kapitułę Konkursu do edycji w 2023 roku.

– „*Konkurs na największą dynię*” – 7 uczestników.

Konkurs zorganizowany przez WMODR, którego celem była popularyzacja uprawy dyni i jej walorów żywieniowych, wymiana doświadczeń uprawowych pomiędzy uczestnikami konkursu, edukacja w zakresie uprawy i pielęgnacji dyń oraz propagowanie bioróżnorodności. Konkurs skierowany był do rolników, ogrodników, działkowców oraz amatorów ogrodnictwa z województwa warmińsko-mazurskiego.

– „*Najlepsze gospodarstwo ekologiczne – XVI edycja*” – 7 zgłoszeń uczestników.

Konkursu zorganizowany był przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie O/Radom. Celem konkursu było szerzenie dobrych praktyk w zakresie rolnictwa ekologicznego, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwach rolnych oraz rozpowszechnianie wiedzy z zakresu rolnictwa ekologicznego. W konkursie uczestniczyły

gospodarstwa rolne posiadające aktualny certyfikat rolnictwa ekologiczne oraz gospodarstwa, które zakończyły okres konwersji.

– „Ochrona środowiska, zdrowia publicznego i bezpieczeństwo żywności” – 55 uczestników.

Konkurs zorganizowany przez WMODR, którego celem było zwiększenie zainteresowania wdrażaniem inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, podniesienie poziomu wiedzy uczestników, tj. rolników-producentów, przetwórców, organizatorów turystyki i konsumentów oraz zwrócenie ich uwagi na wzajemne oddziaływanie rolnictwa i środowiska.

– „Pszczelarz Roku” – 4 zgłoszenia uczestników.

Organizatorem konkursu była Fundacja Akademii Pszczelarstwa i Zrównoważonego Rozwoju. Celem konkursu było promowanie pszczelarstwa i promocja polskich miodów pszczelich. Ponadto integrowanie środowiska hodowców pszczół i upowszechnianie wiedzy na temat znaczenia pszczelarstwa dla bioróżnorodności. W konkursie uczestniczyli najlepsi pszczelarze z całej Polski, w tym z województwa warmińsko-mazurskiego.

– „Laur Agrobiznesu” – 14 zgłoszeń uczestników, konkurs zrealizowany ponadplanowo.

Konkurs zorganizowany był przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Celem konkursu było wyróżnienie najbardziej aktywnych osób związanych zawodowo z rolnictwem, rybactwem, sektorem rolno-spożywczym funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w tym przedsiębiorców/osób z otoczenia rolnictwa wyróżniających się doskonałą organizacją gospodarowania, stosowaniem nowoczesnych technologii przy zachowaniu zasad ochrony środowiska przyrodniczego, ponadprzeciętną aktywnością zawodową we wskazanym obszarze, charakteryzujących się wysokim poziomem produkcji rolniczej lub wytwarzania wysokiej jakości rolniczych surowców żywnościowych i żywności.

Pozostała działalność:

W 2023 roku pozostała działalność WMODR w ramach upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska, skupiona była wokół promocji gospodarstw należących do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych. Zrealizowane przez WMODR zadania opierały się na działaniach promocyjnych, tj. artykuły w miesięczniku „Bieżące Informacje”, informacje na stronie www.wmodr.pl w celu dalszej rozbudowy Sieci i przyłączenia kolejnych gospodarstw.

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zrealizowane w zadaniu 1 w punktach Z.1.A., Z.1.B., Z.1.D., Z.1.H., Z.1.M., formy informacyjne w zadaniu 2 w punktach Z.2.A., Z.2.B., Z.2.D., Z.2.H., Z.2.M.

Tab. 13. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Porada indywidualna		20 713		26 006
2.	Doradztwo grupowe	90	504	95	547
3.	Pokaz	93		85	1 275
4.	Demonstracja	101		96	96
5.	Konkurs	8		8	138
8.	Pozostała działalność upowszechnieniowa	1		1	1

Tab. 14. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska – działalność doradcza wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	9 128	9 006	36	35	210	203	9 338	9 209
Z.7.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej		5 418						5 418
Z.7.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej		3 503		35		203		3 706
Z.7.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)		85						85
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	7 758	6 418	24	30	138	177	7 896	6 595
Z.7.B.1.	Technologia produkcji roślinnej		3 223		24		130		3 353
Z.7.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej		2 183		6		47		2 230
Z.7.B.3.	Normy i wymogi warunkowości		464						464
Z.7.B.5.	BHP		347						347
Z.7.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym		201						201
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne	1 775	1 791	6	6	30	40	1 805	1 831
Z.7.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi		1 005						1 005
Z.7.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych		213		6		40		253
Z.7.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach WPR		573						573
Z.7.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	460	332	0	0	0	0	460	332
Z.7.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji		119						
Z.7.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego		88						
Z.7.H.3.	Systemy jakości żywności		65						

Symbol	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.7.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP		60						
Z.7.M.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	1 592	8 459	24	24	126	127	1 718	8 586
Z.7.M.1.	Zasady integrowanej produkcji		149						149
Z.7.M.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin		251		6		32		283
Z.7.M.3.	Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa		326		6		27		353
Z.7.M.4.	Energetyka prosumencka		42						42
Z.7.M.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym		124						124
Z.7.M.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami		60						60
Z.7.M.7.	Ustawa o ochronie zwierząt		77						77
Z.7.M.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa		7 430		12		68		7498

Tab. 15. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - działalność upowszechnieniowa wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Liczba form												
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs		Olimpiada		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechnieniowa		
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	20	16	93	88									
Z.7.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	15	13	92	87									
Z.7.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	5	3	1	1									
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	63	59			6	6					1	1	
Z.7.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	63	59			1	1					1	1	
Z.7.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej					1	1							
Z.7.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych					3	3							
Z.7.B.5.	BHP					1	1							
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne			8	8	1	1							
Z.7.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi			8	8	1	1							
Z.7.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	7	6			1	1							
Z.7.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	7	6			1	1							

Symbol	Tematyka	Liczba form												
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs		Olimpiada		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechnieniowa		
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Z.7.M.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	3	4											
Z.7.M.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	1	1											
Z.7.M.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	2	3											

Zadanie 8. Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego

Działania WMODR w zakresie podejmowania działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego były realizowane w formie porad indywidualnych, doradztwa grupowego, pokazów i konkursów.

WMODR w 2023 roku udzielił 1 248 na zaplanowanych 1 741 porad indywidualnych. Największą grupę porad indywidualnych stanowiły porady dotyczące:

- promocji i sprzedaży produktów lokalnych i regionalnych – 281 porad,
- profilaktyki prozdrowotnej, świadomości konsumenckiej i racjonalnego żywienia – 242 porady,
- krótkich łańcuchów dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaży bezpośredniej, dostawy bezpośredniej, działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej – 200 porad,
- estetyzacji wiejskiej zagrody – 176 porad,
- rolniczego handlu detalicznego – 118 porad,
- dziedzictwa kultury materialnej i zachowania tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi – 106 porad,
- tradycji kulinarnych – 81 porad,
- twórczości ludowej, tradycyjnych zawodów i rękodzieła – 44 porady.

Doradztwo grupowe:

W ramach *Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego* funkcjonowały 3 grupy tematyczne o nazwie *Grupa producentów produktów lokalnych i regionalnych*. W ramach każdej grupy zaplanowano do realizacji po 6 spotkań. Łącznie zostało przeprowadzonych 18 spotkań dla 102 odbiorców.

Pokazy:

– *Potrawy tradycyjne i regionalne,*

zaplanowano: 16, wykonano: 18 pokazów, liczba odbiorców: 320 osób.

Pokazy miały na celu propagowanie tradycyjnego sposobu przyrządzania potraw na bazie lokalnych surowców, jak również budowanie świadomości zachowania tradycyjnych przepisów przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Pokazy polegały na prezentacji wytwarzania produktu rolniczego w sektorze żywności naturalnej i tradycyjnej stanowiącego o przynależności kulturowej mieszkańców do regionu.

W zadaniu Z.8.N., zrealizowano 2 pokazy ponadplanowo. Wynikało to z zapotrzebowania rolników na poszczególne tematy form upowszechnieniowych.

Konkurs:

WMODR w 2023 roku zorganizował 1 konkurs o charakterze wojewódzkim. Celem konkursu było promowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego.

– „*Konkurs na regionalną potrawę wigilijną*” – 6 uczestników.

Organizatorem konkursu był WMODR. Celem konkursu było upowszechnienie wiedzy o regionalnych tradycjach bożonarodzeniowych oraz kultywowanie lokalnych tradycji. Ponadto konkurs przyczynił się do promocji umiejętności jego uczestników, aktywizacji i integracji lokalnych środowisk, wymiany doświadczeń w tym zakresie, a także dbałości o poczucie tożsamości kulturowej. Uczestnikami

konkursu były Koła Gospodyń Wiejskich z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, które na stoiskach wystawienniczych zaprezentowały dziedzictwo kulturowe i kulinarne regionu.

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zrealizowane w zad.1. w pozycjach Z.1.F., Z.1.J., Z.1.N., formy informacyjne w zad 2. w pozycjach Z.2.F., Z.2.J., Z.2.N.

Tab. 16. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego wg form - wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Porada indywidualna		1 741		1 248
2.	Doradztwo grupowe	18	18	18	102
3.	Pokaz	16		18	320
5.	Konkurs	1		1	6

Tab. 17. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność doradcza wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.8.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	531	418					531	418
Z.8.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna, świadomość konsumentcka i racjonalne żywienie		242						242
Z.8.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody		176						176
Z.8.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	758	599	18	18	108	102	866	701
Z.8.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych		281		18		102		383
Z.8.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona		200						200
Z.8.J.3.	Rolniczy handel detaliczny		118						118
Z.8.N.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	452	231					452	231
Z.8.N.1.	Dziedzictwo kultury materialnej i zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi		106						106
Z.8.N.2.	Twórczość ludowa, tradycyjne zawody i rękodzieło		44						44
Z.8.N.3.	Tradycje kulinarne		81						81

Tab. 18. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Liczba form											
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs		Olimpiada		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechnieniowa	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z.8.N.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	16	18			1	1						
Z.8.N.3.	Tradycje kulinarne	16	18			1	1						

Zadanie 9. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

Działania WMODR w zakresie upowszechniania rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku były realizowane w formie porad indywidualnych, doradztwa grupowego, konkursów i olimpiady.

WMODR w 2023 roku udzielił 1 097 na zaplanowanych 1 439 porad indywidualnych. Największą grupę porad indywidualnych stanowiły porady dotyczące:

- prowadzenia działalności pozarolniczej – 420 porad,
- aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich – 265 porad,
- promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenia sieci współpracy – 148 porad,
- współpracy z lokalnymi organizacjami społecznymi – 127 porad,
- gospodarstw opiekuńczych – 58 porad,
- zagród edukacyjnych – 47 porad,
- tworzenie i funkcjonowania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej – 32 porady.

Doradztwo grupowe:

W ramach zadania upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku swoją działalność rozwijała grupa pn. „*Grupa małych gospodarstw rolnych*” w ramach, której odbyło się 6 spotkań dla 36 odbiorców.

Konkursy:

WMODR w 2023 roku zorganizował 1 konkurs o charakterze wojewódzkim oraz przygotował zgłoszenia uczestników do 1 konkursu o charakterze ogólnokrajowym. Łącznie udział w nich wzięło 66 odbiorców. Celem konkursów było promowanie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.

– „*Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne z tradycjami*” – 16 uczestników.

Konkurs zorganizowany był przez WMODR. Celem konkursu była promocja gospodarstw agroturystycznych, popularyzacja wypoczynku na wsi, a także walorów krajoznawczych, kulturowych oraz tradycji regionu. Ponadto konkurs przyczynił się do identyfikacji różnorodnych miejsc i usług w zakresie agroturystyki, motywowania do podnoszenia jakości świadczonych usług oraz kreowania przyjaznego wizerunku wsi. W konkursie wzięły udział gospodarstwa agroturystyczne z obszarów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego.

– „*Sposób na sukces*” – 8 zgłoszeń uczestników.

Konkurs zorganizowany był przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Celem konkursu była promocja przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i w miastach do dwudziestu tysięcy mieszkańców, innowacyjnych rozwiązań sprzyjających podnoszeniu jakości życia na obszarach wiejskich oraz działań na rzecz ograniczania skutków niekorzystnych zmian klimatu, w tym przedsięwzięć zrealizowanych na rzecz ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii.

Olimpiada:

– *Olimpiada Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie* – 19 olimpiad powiatowych, 236 uczestników.

Głównym założeniem olimpiady było upowszechnianie, w formie współzawodnictwa, wiedzy rolniczej oraz idei ustawicznego kształcenia młodych rolników. Uczestnictwo w olimpiadzie daje możliwości rozwoju twórczych zainteresowań młodych ludzi. Olimpiada rozbudza w nich chęć zdobywania specjalistycznej wiedzy związanej z tematyką polskiego oraz europejskiego rolnictwa, a także stwarza okazję do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk wśród młodzieży. W 2023 roku WMODR przeprowadził 1 olimpiadę na szczeblu wojewódzkim, która poprzedzona była 19 olimpiadami powiatowymi. Olimpiada wojewódzka została sfinansowana ze środków pochodzących z innych źródeł niż budżet państwa (szczegółowy opis znajduje się w zadaniu C.4. w tabelach nr 36, 37).

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zrealizowane w zad.1. w pozycjach Z.1.E., Z.1.O., formy informacyjne w zad. 2 w pozycjach Z.2.E., Z.2.O.

Tab. 19. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku wg form - wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1.	Porada indywidualna		1 439		1 097
2.	Doradztwo grupowe	6	48	6	36
5.	Konkurs	2		2	24
6.	Olimpiada	19		19	236

Tab. 20. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność doradcza wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców (3+7)(4+8)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	967	844	6	6	48	36	1 015	880
Z.9.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej		420						420
Z.9.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej		32						32
Z.9.E.3.	Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi		127						127
Z.9.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich		265		6		36		301
Z.9.O.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	474	253					472	253
Z.9.O.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka i turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy		148						148
Z.9.O.2.	Zagrody edukacyjne		47						47
Z.9.O.3.	Gospodarstwa opiekuńcze		58						58

Tab. 21. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Liczba form											
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs		Olimpiada		Targi / wystawy		Pozostała działalność upowszechnieniowa	
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich					1	1	19	19				
Z.9.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich					1	1	19	19				
Z.9.O.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku					1	1						
Z.9.O.1.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, agroturystyka i turystyka wiejska, tworzenie sieci współpracy					1	1						

Zadanie 10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Działania WMODR w zakresie realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych były realizowane w formie porad indywidualnych i pokazu.

WMODR w 2023 roku udzielił 1 976 na zaplanowanych 2 521 porad indywidualnych z zakresu realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych oraz zorganizował pokaz nt. zasad ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzenia rolniczego. Zadania te przyczyniły się do zwiększenia wiedzy oraz podniesienia świadomości w zakresie wpływu działalności rolniczej na środowisko oraz ograniczenia jej negatywnych skutków. Największą grupę porad indywidualnych stanowiły porady dotyczące:

- zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywy azotanowej i ramowej dyrektywy wodnej, w tym zaleceń zawartych w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o której mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne – 965 porad,
- działania rolno-środowiskowo-klimatycznego – 949 porad,
- ochrony bioróżnorodności, w tym NATURA 2000 – 62 porady.

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zrealizowane w zad.1. w pozycji Z.1.P, formy informacyjne w zad 2. w pozycji Z.2.P.

Tab. 22. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczy wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Porada indywidualna		2 521		1 976

Tab. 23. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczy – wg form i tematów - wykonanie - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Pozostałe formy				Łączna liczba odbiorców (3+7+11) (4+8+12)		
				Liczba form		Liczba odbiorców		Liczba form		Liczba odbiorców				
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Z.10.P.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	2 521	1 976										2 521	1 976
Z.10.P.1.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna/*	1 585	965										1 585	965

Symbol tematu	Tematyka	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Pozostałe formy				Łączna liczba odbiorców (3+7+11) (4+8+12)	
				Liczba form		Liczba odbiorców		Liczba form		Liczba odbiorców			
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z.10.P.2.	Zobowiązania środowiskowe i klimatyczne (w tym RŚK)	832	949									832	949
Z.10.P.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	104	62									104	62

/* w tym temacie zrealizowane zostały porady indywidualne z zakresu zaleceń zawartych w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne w liczbie 459.

Zadanie 11. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej

W roku 2023 w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechniania wyników tych analiz w pracy doradczej WMODR zrealizowano 2 365 na zaplanowanych 2 274 porad indywidualnych. Największą grupę porad indywidualnych stanowiły porady dotyczące:

- zarządzania, organizacji i planowania pracy w gospodarstwie rolnym – 828 porad,
- rachunkowości podatkowej – 566 porad,
- rachunkowości rolnej – 482 porady,
- ubezpieczeń społecznych oraz majątkowych – 188 porad,
- wyliczania dochodów kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej – 147 porad,
- informacji rynkowej – 133 porady,
- badania koniunktury w rolnictwie – 21 porad.

Sporządzono również 20 analiz dotyczących wyliczania dochodów, kosztów opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej, dostępnych dla rolnika na stronie internetowej wmodr.pl oraz publikowanych w miesięczniku „Bieżące Informacje”, a także wykorzystywanych w codziennej pracy doradcy.

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zrealizowane w zad.1. w pozycjach Z.1.C., Z.1.I., formy informacyjne w zad 2. w pozycjach Z.2.C., Z.2.I..

Tab. 24. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	Analiza gospodarstwa		22		20
2.	Porada indywidualna		2 274		2 365

Tab. 25. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form i tematów - / plan (P), wykonanie (W) /

Symbol tematu	Tematyka	Analiza gospodarstwa				Porada indywidualna				Doradztwo grupowe				Pozostałe formy				Łączna liczba odbiorców (3+5+9+13)(4+6+10+14)	
		P		W		P		W		P		W		P		W		P	W
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16				
Z.11.C	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych			1 275	1 236												1 275	1 236	
Z.11.C.1.	Rachunkowość rolna			438	482												438	482	
Z.11.C.2.	Rachunkowość podatkowa			611	566												611	566	
Z.11.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe			226	188												226	188	
Z.11.I	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	22	20	999	1 129												1 021	1 149	
Z.11.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym			662	828												662	828	
Z.11.I.2.	Wyliczanie dochodów kosztów, i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	22	20	152	147												174	167	
Z.11.I.3.	Badanie koniunktury w rolnictwie			47	21												47	21	
Z.11.I.4.	Informacja rynkowa			138	133												138	133	

Zadanie 12. Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalanie wysokości odszkodowania za te szkody zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1082) przedstawiciele WMODR uczestniczyli w zespołach szacujących szkody łowieckie oraz ustalających wysokość odszkodowania za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny.

W 2023 roku pracownicy WMODR uczestniczyli w 303 szacowaniach szkód łowieckich, zakończonych protokołem. Ponadto udzielono 285 informacji z zakresu szacowania i ustalania wysokości odszkodowania za szkody łowieckie oraz procedur zgłaszania i ubiegania się o odszkodowanie z tego tytułu.

Tab. 26. Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalanie wysokości odszkodowania za te szkody wg form – wykonanie

Lp.	Forma	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
1.	Szacowanie szkody łowieckiej (zakończony protokołem)		303
2.	Informacja		285

Zadanie 13. Ocena i akceptacja planów restrukturyzacji, o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne

W 2023 roku WMODR udzielił 7 informacji z zakresu oceny i akceptacji planów restrukturyzacji.

Tab. 27. Ocena i akceptacja planów restrukturyzacji wg form - wykonanie

Lp.	Forma	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
1.	Informacja	7	7
2.	Porada indywidualna	1	0

C.2. Usługi odpłatne realizowane na podstawie art. 4.4 ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego

WMODR w ramach zadań z zakresu doradztwa rolniczego wykonał odpłatne usługi określone w cenniku usług. Ponadto zorganizowane zostały szkolenia, m.in.: „Stosowanie środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie”, „Doradztwo dotyczące środków ochrony roślin”, „Integrowana produkcja roślin”, „Szkolenie dla beneficjentów PROW na lata 2014-2020”.

Tab. 28. Płatne usługi na rzecz gospodarstw rolnych

Lp.	Rodzaj zadania	Jednostka miary	Liczba	
			Plan	Wykonanie
1	2	3	4	5
1.	Prowadzenie rachunkowości, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	96	94
1.b.	Inne /jakie	Liczba odbiorców	96	94
3.	Ocena użyteczności maszyn rolniczych. Badanie sprawności technicznej opryskiwaczy	Liczba atestacji/kalibracji	736	783
6.	Sporządzanie planów nawozowych lub planów przechowalnictwa nawozów naturalnych	Liczba odbiorców	373	184
7.	Sporządzanie planów działalności rolno-środowiskowej, planów działalności ekologicznej oraz dokumentacji przyrodniczych, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	192	556
7.a.	Plany działalności rolnośrodowiskowej	Liczba odbiorców	138	356
7.b.	Plany działalności ekologicznej	Liczba odbiorców	54	200
8.	Sporządzanie planów przestawienia gospodarstwa rolnego na produkcję metodami ekologicznymi lub planów produkcji w gospodarstwach ekologicznych	Liczba odbiorców	1	0

Tab. 29. Prowadzenie działalności wydawniczej

Lp.	Tytuły wydawnictw	Plan	Wykonanie
		Łączny nakład	Łączny nakład
1	2	3	4
1.	-	-	-

Tab. 30. Działalność szkoleniowa niezwiązana z realizacją zadań nieodpłatnych

Lp.	Tytuł szkoleń/kursów	Plan		Wykonanie	
		liczba form	liczba uczestników	liczba form	liczba uczestników
1	2	3	4	5	6
1.	Szkolenie uzupełniające w zakresie stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	77	1 580	76	1 880
2.	Szkolenie podstawowe w zakresie stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	10	205	13	319
3.	Szkolenie uzupełniające w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin	2	40	1	27
4.	Szkolenie podstawowe w zakresie doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin	1	20	1	18
5.	Szkolenie w zakresie integrowanej produkcji roślin - podstawowe	1	25	5	127
6.	Szkolenie dla beneficjentów PROW na lata 2014-2020	10	81	10	113

Tab. 31. Wypełnianie wniosków i innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych

Lp.	Tematyka wniosków	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
1.	Płatności bezpośrednie i ONW	9 888	0/*
	<i>rejestr wypasu</i>	0	699
2.	Premie dla młodych rolników	33	51
	<i>wniosek o płatność</i>	28	24
	<i>informacja o realizacji warunków w piątym roku od dnia wypłaty I raty</i>	5	25
	<i>zmiana do planu</i>	0	2
3.	Restrukturyzacja małych gospodarstw	59	74
	<i>wniosek o płatność</i>	48	57
	<i>informacja o realizacji warunków w piątym roku od dnia wypłaty I raty</i>	11	17
4.	Modernizacja gospodarstw rolnych a, b, c	3	9
	<i>wniosek o płatność</i>	3	4
	<i>informacja po realizacji operacji</i>	0	5
5.	Modernizacja gospodarstw rolnych d	11	69
	<i>wniosek o płatność</i>	5	20
	<i>informacja po realizacji operacji</i>	6	12
	<i>wniosek o pomoc</i>	0	36
	<i>zmiana do planu</i>	0	1
6.	Modernizacja gospodarstw rolnych nawadnianie e	2	0
	<i>wniosek o płatność</i>	1	0
	<i>informacja po realizacji operacji</i>	1	0
7.	Modernizacja gospodarstw rolnych – zielona energia f	0	6
	<i>wniosek o pomoc</i>	0	6
8.	Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000	2	0

Lp.	Tematyka wniosków	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
	<i>informacja po realizacji operacji</i>	2	0
9.	Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	2	8
	<i>wniosek o płatność</i>	1	1
	<i>informacja po realizacji operacji</i>	1	0
	<i>wniosek o pomoc</i>	0	7
10.	Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej	1	0
	<i>wniosek o płatność</i>	1	0
11.	Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej	1	3
	<i>wniosek o płatność</i>	1	3
12.	Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	14	4
	<i>wniosek o płatność</i>	13	4
	<i>informacja o realizacji warunków w piątym roku od dnia wypłaty I raty</i>	1	0
13.	Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych	5	0
	<i>wniosek o płatność</i>	5	0
14.	Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój - rolnicy	3	0
	<i>wniosek o pomoc</i>	2	0
	<i>informacja po realizacji operacji</i>	1	0
15	Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne	419	17
	<i>wniosek kontynuacyjny RŚ-K + wniosek obszarowy</i>	397	0/*
	<i>zmiana planu RŚ-K</i>	15	17
	<i>rejestr RŚ-K</i>	2	0
	<i>pozostała dokumentacja RŚ-K</i>	5	0
16.	Rolnictwo ekologiczne	254	9
	<i>wniosek kontynuacyjny RE + wniosek obszarowy</i>	228	0/*
	<i>zmiana planu RE</i>	10	5
	<i>rejestr RE</i>	9	0
	<i>pozostała dokumentacja RE</i>	7	4
17.	Biznesplan	4	1
18.	Wniosek o kredyt kłękowy	5	0
19.	Pomoc w prowadzeniu korespondencji urzędowej	194	187
20.	Wniosek o zgłoszenie do systemu rolnictwa ekologicznego	10	17
21.	Wniosek o dopłaty do materiału siewnego	245	163
22.	Wniosek o wsparcie wapnowania regeneracyjnego gleb	129	108
23.	Audyt plantacji roślin energetycznych	2	0
24.	Ocena gospodarstwa w zakresie spełniania zasad BHP	0	9
25.	Plan rocznej produkcji dla gospodarstw ekologicznych	0	2
26.	Zgłoszenia zdarzeń w systemie IRZ plus	0	144
27.	Prowadzenie ewidencji zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem	0	3
29.	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO)	0	74
30.	Dobrostan zwierząt – Plan poprawy dobrostanu (PS WPR 2023-2027)	0	240
31.	Premia dla młodych rolników (PS WPR 2023-2027)	0	22

Lp.	Tematyka wniosków	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
1	2	3	4
32.	Rozwój małych gospodarstw (PS WPR 2023-2027)	0	33

/* W 2023 roku WMODR zaplanowane wnioski zrealizował w formie nieodpłatnych porad indywidualnych i uwzględnił je w Z.4.I.

Tab. 32. Organizacja targów, wystaw, pokazów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno spożywczego oraz rozwój obszarów wiejskich

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia	Status realizacji	Ogólna informacja o przedsięwzięciu
1	2	3	4
1.	XIII Wiosenne Targi Ogrodnicze „Pamiętajcie o ogrodach” 22-23.04.2023 r.	zadanie wykonane	Przedsięwzięcie promuje rolnictwo i płody produkcji rolnej z regionu Warmii i Mazur. To doskonała okazja do skorzystania z pomocy w formie porad specjalistów i doradców rolnych, wymiany doświadczeń oraz zapoznawania się z nowinkami technologicznymi w dziedzinie rolnictwa.
2.	agroWARMA XXIX Jesienne Targi Rolnicze „Wszystko dla rolnictwa”, 26-27.08.2023 r.	zadanie wykonane	

Tab. 33. Organizacja targów, wystaw, pokazów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno spożywczego oraz rozwój obszarów wiejskich

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	liczba odbiorców	Liczba form	liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1.	XIII Wiosenne Targi Ogrodnicze „Pamiętajcie o ogrodach”	1		1	
2.	agroWARMA XXIX Jesienne Targi Rolnicze „Wszystko dla rolnictwa”	1		1	

Prowadzenie kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej	Ośrodki doradztwa rolniczego nie mogą prowadzić kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz.U. z 2019 poz. 652).
---	--

Pozostała działalność odpłatna:

- Wynajem sali konferencyjnej – 7 tego typu usług,
- Zamieszczanie reklam w miesięczniku „Bieżące Informacje” – 4 reklamy,
- Artykuły sponsorowane w miesięczniku „Bieżące Informacje” – 27 artykułów,
- Wynajęcie sceny mobilnej – 8 tego typu usług.

C.3. Zadania realizowane w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)

Tab. 34. Operacje własne zrealizowane w ramach SIR

Lp.	Tytuł operacji	Cele i przedmiot operacji	Wskaźnik realizacji		Okres realizacji	Budżet brutto operacji
			liczba form	liczba odbiorców		
1	2	3	4	5	6	7
1	Warmińsko-Mazurskie Dni Pola	Celem operacji było tworzenie sieci kontaktów i współpracy, usprawniających transfer wiedzy między nauką a praktyką rolniczą, a także zwrotny przekaz informacji z praktyki do nauki.	19	1 070	12.06-06.07.2023	144 449,14 zł
2	V Forum Innowacji „Bezpieczny Rolnik - Bezpieczny Konsument”	Celem operacji było kreowania wśród rolników i mieszkańców obszarów wiejskich świadomości w dziedzinie bezpieczeństwa opartej m.in. na „Strategii Wizji Zero” Międzynarodowego Stowarzyszenia Zabezpieczenia Społecznego ISSA.	1	100	26-27.08.2023	154 870,48 zł
3	Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych	Celem operacji była prezentacja zwierząt hodowlanych z województwa warmińsko-mazurskiego, uwzględniająca rasy rodzime. Promowany był również postęp hodowlany hodowców z naszego regionu, jak również innowacyjne rozwiązania produkcyjne w hodowli zwierząt. Upowszechniana została wiedza z zakresu innowacyjnych rozwiązań w chowie i hodowli zwierząt gospodarskich. Przedmiotem operacji był pokaz zwierząt hodowlanych i seminarium.	1	ok. 40 000 zwiedzających	26-27.08.2023	242 186,00 zł
4	Lokalne Partnerstwa ds. Wody	Celem operacji było podsumowanie wspólnych działań na rzecz racjonalnej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Operacja przyczyniła się do wymiany doświadczeń oraz analizy wieloletnich planów 19 LPW obejmujących swym zasięgiem obszar administracyjny 19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego.	3	154	20.03.2023 31.03.2023 25-26.05.2023	88 336,02 zł
5	Spotkanie grup operacyjnych województwa warmińsko-mazurskiego	Celem operacji było sieciowanie grup operacyjnych EPI oraz promocja projektów wraz z ich rezultatami, realizowanych przez te grupy. Operacja polegała na upowszechnianiu wymiany wiedzy i dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacyjnych rozwiązań oraz współpracy rolników w ramach krótkich łańcuchów dostaw, między przedstawicielami grup operacyjnych.	1	53	17.10.2023	19 961,68 zł
6	Wykorzystanie potencjału gospodarstw demonstracyjnych w skracaniu łańcucha dostaw żywności	Celem operacji było skrócenie łańcucha dostaw żywności poprzez sieciowanie kół gospodyń wiejskich i wybranych gospodarstw zajmujących się produkcją i sprzedażą żywności, włączonych do Krajowej Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych. Dodatkowym	1	25	30.11.2023	19 500,00 zł

Lp.	Tytuł operacji	Cele i przedmiot operacji	Wskaźnik realizacji		Okres realizacji	Budżet brutto operacji
			liczba form	liczba odbiorców		
1	2	3	4	5	6	7
		celem operacji było podnoszenie jakości przygotowania gospodarstw do prowadzenia pokazów i demonstracji oraz wskazanie istotnej roli gospodarstw demonstracyjne w systemie AKIS - usprawnienie transferu wiedzy i innowacji, zapoznanie z dobrymi praktykami oraz zastosowanymi nowoczesnymi rozwiązaniami w sposób bezpośredni.				

Tab. 35. Zadania zrealizowane w ramach SIR z uwzględnieniem tematów i form

Lp.	Tytuł operacji	Forma	Liczba form	Liczba uczestników/ odbiorców/nakład
1	2	3	4	5
1	Warmińsko-Mazurskie Dni Pola	spotkania polowe	19	1 070
2	V Forum Innowacji „Bezpieczny Rolnik - Bezpieczny Konsument”	konferencja	1	100
3	Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych	wystawa	1	ok. 40 000 zwiedzających
4	Lokalne Partnerstwa ds. Wody	konferencja	1	100
		spotkania informacyjne	2	54
5	Spotkanie grup operacyjnych województwa warmińsko-mazurskiego	konferencja	1	53
6	Wykorzystanie potencjału gospodarstw demonstracyjnych w skracaniu łańcucha dostaw żywności	wyjazd szkoleniowy	1	25

C.4. Zadania finansowane z innych źródeł, w tym w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)

Projekty i zadania zlecone – zadania finansowane z funduszy innych niż dotacja celowa, SIR

Tab. 36. Projekty i zadania finansowane z innych źródeł

L p.	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźnik realizacji		Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródło finansowania
			liczba form	liczba odbiorców			
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Zbieranie danych rachunkowych dla potrzeb Polskiego FADN (umowa nr ZRGR/94/990/Z/2023)	Zbieranie danych rachunkowych dla potrzeb Systemu Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych z pozyskanych do współpracy indywidualnych gospodarstw rolnych.	508	508	01.01-31.12.2023	996 619,80 zł	Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy
2	Dostarczenie danych rachunkowych dla potrzeb Polskiego FADN (umowa nr ZRGR/95/990/D/2023)	Opracowanie końcowe zestawu książek z danymi rachunkowymi dla potrzeb Systemu Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych oraz dostarczenie tych danych w formie elektronicznej poprzez system komputerowy (System RDR), których zapisy prowadzone były w 2022 roku.	508	508	01.01-31.12.2023	624 840,00 zł	Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy
3	Branches	Celem sieci Branches było zwiększenie skuteczności wdrażania nowych opłacalnych technologii mobilizujących podaż biomasy i tworzących innowacyjne możliwości biznesowe na obszarach wiejskich poprzez poprawę i wzmocnienie powiązań między praktyką a nauką o biogospodarce. Projekt miał na celu usprawnienie komunikacji między naukowcami, a praktykami rolnictwa i leśnictwa poprzez dwukierunkowy transfer efektywnych rozwiązań i technologii.	2	111	01.01.2021 – 31.12.2023	cały projekt: 9 315 179,33 zł, na WMODR przypada 228 592,00 zł (w 2023 r.: 94 525,68 zł)	Horyzont 2020

L p.	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźnik realizacji		Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródło finansowania
			liczba form	liczba odbiorców			
1	2	3	4	5	6	7	8
4	Wsparcie korzystania z usług doradczych w ramach działania Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw objętego PROW na lata 2014-2020 (edycja II)	Celem projektu było zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.	4 542	1 222	31.03.2021 – 31.05.2023	cały projekt: 7 930 418,40 zł (w 2023 r.: 1 710 360,57 zł)	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
5	Wsparcie korzystania z usług doradczych w ramach działania Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw objętego PROW na lata 2014-2020 (edycja III)	Celem projektu jest zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.	2 888	722	11.01.2023 – 30.06.2025	cały projekt: 4 820 620,72 zł (w 2023 r.: 687 653,41 zł)	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
6	Transfer wiedzy i działalność informacyjna z zakresu Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne w ramach Poddziałania 1.1. „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” w ramach PROW na lata 2014-2020	Celem projektu było upowszechnianie i ugruntowanie wiedzy w zakresie odtwarzania, ochrony i wzbogacania ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem ze szczególnym uwzględnieniem poprawy gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów.	60	1 194	30.03.2022 – 03.06.2024	cały projekt: 1 706 584 zł (w 2023 r.: 809 851,68 zł)	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
7	Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych w ramach poddziałania 1.2 „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” w ramach PROW na lata 2014-2020	Celem projektu było upowszechnienie wśród rolników dobrych praktyk lub innowacyjnych rozwiązań stosowanych w ekologicznym systemie produkcji żywności.	134	770	20.06.2022 – 31.12.2024	cały projekt: 2 594 229,00 zł (w 2023 r.: 1 115 856,98 zł)	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
8	„Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” objętego PROW na lata 2014-2020 w zakresie Nowoczesnych technologii chowu i hodowli bydła ras mięsnych	Celem projektu było promowanie i upowszechnianie wśród rolników dobrych praktyk i innowacji w zakresie chowu i hodowli bydła ras mięsnych.	12	210	21.11.2021-30.04.2025	cały projekt: 26 769 000,00 zł na WMODR przypada: 662 730,00 zł	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

L p.	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźnik realizacji		Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródło finansowania
			liczba form	liczba odbiorców			
1	2	3	4	5	6	7	8
9	Olimpiada Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie	Celem Olimpiady było upowszechnianie wiedzy i postępu rolniczego, wyróżnienie i popularyzowanie młodych rolników posiadających dużą wiedzę ekonomiczną, rozwijanie idei współzawodnictwa, wyzwalanie oraz wzmacnianie współpracy młodych rolników z instytucjami rolniczymi i otoczeniem rolniczym w zakresie niezbędnym dla poprawy bytu wiejskiej rodziny.	1	57	20.06.2023	10 338,76 zł	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
10	<i>Design thinking</i> – zaprojektuj swój sukces	Celem projektu było poznanie nowych procesów w ramach twórczych metod rozwiązywania problemów i projektowania swej działalności na rynku. Dzięki organizacji kreatywnych warsztatów uczestnicy zyskali nowe umiejętności budowania swej przewagi konkurencyjnej, zweryfikowali swoje strategie działalności oraz udoskonaliли działania komunikacyjne w oparciu o metodę design thinking.	1	33	16.10.2023	10 969,53 zł	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
11	Dobre praktyki funkcjonowania gospodarstw opiekuńczych na obszarach wiejskich	<i>Na etapie ogłoszenia o konkursie nr 7/2023 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) na wybór operacji, które będą realizowane w 2023 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2022–2023 odstąpiono od złożenia wniosku.</i>					Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
12	Grupowe formy działania – sposób na wzmacnianie pozycji rynkowej oraz przykłady innowacyjnych praktyk i rozwiązań <i>zmiana tytułu na</i> Wymiana doświadczeń w funkcjonowaniu i zakładaniu fundacji, stowarzyszeń, spółdzielni socjalnych w województwie warmińsko-mazurskim	Celem projektu była wymiana doświadczeń w funkcjonowaniu i zakładaniu fundacji, stowarzyszeń i spółdzielni socjalnych w województwie warmińsko-mazurskim.	1	25	21-22.06.2023	25 803,82 zł	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

L p.	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźnik realizacji		Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródło finansowania
			liczba form	liczba odbiorców			
1	2	3	4	5	6	7	8
13	Praktyczne podejście do szacowania szkód łowieckich	Celem projekt było omówienie i pokazania w uprawie szacowania szkody spowodowanej przez zwierzynę łowiecką.	1	45	29.09.2023	15 481,92 zł	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
14	<i>Let's play</i> – teatr, jako metodologia pracy zespołowej	<i>Na etapie ogłoszenia o konkursie nr 7/2023 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) na wybór operacji, które będą realizowane w 2023 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2022–2023 odstąpiono od złożenia wniosku.</i>					Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
15	Poprawa pozycji konkurencyjnej rolników dzięki ograniczeniu roli pośredników w łańcuchu produkcji wołowiny	Celem projektu było podniesienie wiedzy uczestników w zakresie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, poprawa sytuacji rolników w łańcuchu produkcji, rozwijanie świadomości w zakresie korzyści ze współpracy rolników w rozmaitych formach prowadzących do rozwoju integracji poziomej, a następnie pionowej w rolnictwie, a także przedstawienie dobrych praktyk dotyczących przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.	2	52	29-30.03.2023	cały projekt: 362 262,00 zł (na WMODR przypada 12 406,00 zł)	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
16	Kompleksowe doradztwo rolnicze moduł 1 – Kompleksowe programy doradcze realizowane w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (KPD1)	Celem projektu jest upowszechnianie wiedzy i informacji w zakresie rozwoju gospodarstw rolnych poprzez realizację kompleksowych programów doradczych, co przyczyni się do realizacji celu przekrojowego XCO, polegającego na modernizacji sektora przez sprzyjanie dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania.	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby form	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby uczestników	25.09.2023 – 30.06.2029	19 457 062,14 zł	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
17	Doskonalenie zawodowe rolników – moduł 1 Szkolenia podstawowe dla rolników w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	Celem projektu będzie upowszechnianie wiedzy i informacji w zakresie rozwoju gospodarstw rolnych poprzez organizację i przeprowadzenie szkoleń podstawowych, co przyczynia się do realizacji celu przekrojowego XCO, polegającego na modernizacji sektora	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby form	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby odbiorców	25.09.2023 – 30.06.2029	3 002 370,32 zł	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

L p.	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźnik realizacji		Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródło finansowania
			liczba form	liczba odbiorców			
1	2	3	4	5	6	7	8
		przez sprzyjanie dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania.					
18	Liderzy branży rolniczej. Prezentacja rezultatów rozwoju gospodarstw i firm województwa warmińsko-mazurskiego	Celem projektu było upowszechnianie informacji o wdrażanych inicjatywach i projektach realizowanych na obszarach wiejskich, o możliwościach dalszego rozwoju obszarów wiejskich uwzględniając wsparcie finansowe z funduszy UE, ponadto podkreślenie i wyróżnienie gospodarstw i firm z branży rolnej, które funkcjonują i działają w regionie.	1	80	21.09.2023	34 472,00 zł	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
19	Aktualne problemy w ochronie zdrowia zwierząt gospodarskich	Celem projektu było upowszechnianie znajomości przepisów o ochronie zwierząt gospodarskich wśród rolników województwa warmińsko-mazurskiego na rok 2023.	2	308	26.10.2023	15 000,00 zł	dotacja podmiotowa z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego
20	Climate Farm Demo	Celem projektu było wytypowanie gospodarstw pilotażowych do wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań klimatycznych na rzecz Europy neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla.	40	40	01.10.2022 – 30.09.2029	cały projekt: 618 514,13 zł (w 2023 roku 16 622,63 zł)	Horyzont Europa

Tab. 37. Zadania zrealizowane w ramach projektów z uwzględnieniem tematów i form

Lp.	Tytuł projektu	Forma	Liczba form	Liczba uczestników/ odbiorców/nakład
1	2	3	4	5
1	Zbieranie danych rachunkowych dla potrzeb Polskiego FADN (umowa nr ZRGR/94/990/Z/2023)	zestaw książek	508	508
2	Dostarczenie danych rachunkowych dla potrzeb Polskiego FADN (umowa nr ZRGR/95/990/D/2023)	zestaw książek	508	508
3	Branches	warsztaty hybrydowe	2	111
4	Wsparcie korzystania z usług doradczych w ramach działania Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw objętego PROW na lata 2014-2020 (edycja II)	program doradczy	1 222	1 222
		usługa doradcza	3 320	
5	Wsparcie korzystania z usług doradczych w ramach działania Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw objętego PROW na lata 2014-2020 (edycja III)	program doradczy	722	722
		usługa doradcza	2 166	
6	Transfer wiedzy i działalność informacyjna z zakresu Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne w ramach Poddziałania 1.1. „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” w ramach PROW na lata 2014-2020	liczba szkoleń	60	1 194
7	Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych w ramach poddziałania 1.2 „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” w ramach PROW na lata 2014-2020	demonstracje	24	24
		szkolenia wyjazdowe	110	746
8	„Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” objętego PROW na lata 2014-2020 w zakresie Nowoczesnych technologii chowu i hodowli bydła ras mięsnych	wyjazdy szkoleniowe	12	210
9	Olimpiada Wiedzy Rolniczej, Ochrony Środowiska i BHP w Rolnictwie	olimpiada wojewódzka	1	57
10	<i>Design thinking</i> – zaprojektuj swój sukces	szkolenie/warsztat	1	33
11	Dobre praktyki funkcjonowania gospodarstw opiekuńczych na obszarach wiejskich	<i>Na etapie ogłoszenia o konkursie nr 7/2023 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) na wybór operacji, które będą realizowane w 2023 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2022–2023 odstąpiono od złożenia wniosku.</i>		
12	Grupowe formy działania – sposób na wzmocnienie pozycji rynkowej oraz przykłady innowacyjnych praktyk i rozwiązań <i>zmiana tytułu na</i> Wymiana doświadczeń w funkcjonowaniu i zakładaniu fundacji, stowarzyszeń, spółdzielni socjalnych w województwie warmińsko-mazurskim.	wyjazd szkoleniowy	1	25

Lp.	Tytuł projektu	Forma	Liczba form	Liczba uczestników/ odbiorców/nakład
1	2	3	4	5
13	Praktyczne podejście do szacowania szkód łowieckich	wyjazd szkoleniowy	1	45
14	<i>Let's play</i> – teatr, jako metodologia pracy zespołowej	<i>Na etapie ogłoszenia o konkursie nr 7/2023 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) na wybór operacji, które będą realizowane w 2023 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2022–2023 odstąpiono od złożenia wniosku.</i>		
15	Poprawa pozycji konkurencyjnej rolników dzięki ograniczeniu roli pośredników w łańcuchu produkcji wołowiny	wyjazd studyjny	1	26
		konferencja	1	26
16	Kompleksowe doradztwo rolnicze moduł 1 – Kompleksowe programy doradcze realizowane w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (KPD1)	program doradczy	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby form	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby uczestników
		usługa doradcza		
17	Doskonalenie zawodowe rolników – moduł 1 Szkolenia podstawowe dla rolników w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	szkolenia podstawowe	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby form	nabór ciągły – brak możliwości określenia ostatecznej liczby uczestników
18	Liderzy branży rolniczej. Prezentacja rezultatów rozwoju gospodarstw i firm województwa warmińsko-mazurskiego	konferencja	1	80
19	Aktualne problemy w ochronie zdrowia zwierząt gospodarskich	konferencja	1	108
		broszura	1	200 nakład
20	Climate Farm Demo	demonstracje	40	40

D. Współpraca z innymi instytucjami i samorządem

WMODR prowadził współpracę z instytucjami otoczenia rolnictwa, organizacjami pozarządowymi, jednostkami doradztwa rolniczego oraz podmiotami wspomagającymi rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich. Celem tego współdziałania było przygotowanie i zrealizowanie kompleksowej oferty doradczej dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich, dzięki czemu odbiorcy usług świadczonych przez WMODR pozyskali wiedzę o nowych technologiach oraz wiedzę prawno-organizacyjną niezbędną w produkcji rolniczej i okołorolniczej. Ponadto współpraca ta umożliwiła systemowe informowanie o dostępnych działaniach i narzędziach pozyskania środków finansowych do prowadzenia działalności rolniczej i gospodarczej. Doświadczenia z lat ubiegłych pokazują, że powiązanie działań kilku instytucji przynosi wymierny efekt synergii w kreowaniu przestrzeni do wymiany informacji i doświadczeń. Współpraca w głównej mierze dotyczyła wsparcia merytorycznego w postaci lektoratów, doskonalenia kadry doradczej, czy też organizowania imprez promocyjnych.

Tab. 38. Współpraca z instytucjami krajowymi i samorządem

L.p.	Nazwa instytucji	Przedmiot/cel współpracy
1	2	3
1	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie wiedzy o PS WPR 2023-2027, systemach wsparcia bezpośredniego (wsparcie merytoryczne jako lektoraty, prowadzenie doskonalenia kadry WMODR, uczestnictwo w szkoleniach); – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.
2	Krajowy Ośrodek Wsparcie Rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie wiedzy o wsparciu rynkowym, promocji żywności regionalnej i ekologicznej, wybranych działaniach PS WPR 2023-2027, o obrocie ziemią (wsparcie merytoryczne jako lektoraty, prowadzenie doskonalenia kadry WMODR); – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.
3	KRUS, ZUS	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie wiedzy o BHP w rolnictwie, ubezpieczeniach społecznych rolników (wsparcie merytoryczne jako lektoraty); – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.
4	Banki, banki spółdzielcze, banki zrzeszające banki spółdzielcze oraz izba gospodarcza zrzeszająca banki spółdzielcze	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.
5	Izby rolnicze oraz Krajowa Rada Izb Rolniczych	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca w zakresie wspierania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich; – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.
6	Regionalne zarządy gospodarki wodnej	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca w zakresie gospodarki wodnej w rolnictwie (wsparcie merytoryczne jako lektoraty); – współpraca przy tworzeniu Lokalnych Partnerstw na rzecz Wody (LPW).
7	Placówki oświatowe w zakresie prowadzenia szkoleń zawodowych wynikających z potrzeb lokalnego rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw; – wsparcie merytoryczne jako lektoraty.
8	Lokalne i regionalne organizacje wspierania przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.

L.p.	Nazwa instytucji	Przedmiot/cel współpracy
1	2	3
9	Szkoły, szkoły wyższe, placówki badawczo-rozwojowe i placówki naukowe PAN	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca w zakresie wspierania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich (w tym: identyfikacja innowacji w rolnictwie, wsparcie merytoryczne jako lektoraty, doskonalenie kadry WMODR); – ankietyzacja gospodarstw rolnych – badanie sytuacji finansowej gospodarstw; – udział WMODR w systemie „Rachunkowości rolnej Polski FADN”; – udział WMODR w „Systemie Sygnalizacji Agrofagów”; – prowadzenie działalności upowszechnieniowej - demonstracje, szkolenia praktyczne; – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.
10	Jednostki administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego	<ul style="list-style-type: none"> – wykonywanie przez WMODR zadań związanych z szacowaniem szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi; – współpraca w zakresie wspierania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich; – współpraca w celu aktywizacji zawodowej mieszkańców wsi, w tym udział osób bezrobotnych w formach szkoleniowych WMODR; – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw; – współpraca w zakresie doradztwa dotyczącego produkcji roślinnej; – wsparcie merytoryczne jako lektoraty podczas form upowszechnieniowych i szkoleniowych.
11	Związki zawodowe i społeczno-zawodowymi organizacje rolników	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca w zakresie SIR.
12	Środkami masowego przekazu	<ul style="list-style-type: none"> – publikacje materiałów audio i pisanych z ważnymi informacjami dla rolników, informacjami o WMODR; – współpraca przy tworzeniu i publikacji cyklicznych form online (materiały informacyjne oraz szkoleniowe); – współpraca przy realizacji imprez promocyjnych: targów, olimpiad, konkursów, wystaw.
13	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca przy realizacji ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie; – uczestnictwo w pokazach - Zasady pobierania próbek gleby do badań agrochemicznych.
14	CDR w Brwinowie	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca przy organizacji szkoleń dla doradców.

Tab. 39. Współpraca ODR z instytucjami zagranicznymi

Lp.	Kraj	Rodzaj zagranicznej instytucji/podmiotu współpracującego (np. podmiot doradczy, uczelnia, instytut badawczy itd.)	Rodzaj współpracy (np. organizacja wydarzenia, realizacja projektu, udział w stowarzyszeniu międzynarodowym organizacja wizyty studyjnej itd.)	Przedmiot współpracy (krótki opis 2-3 zdaniowy na czym polega współpraca)	Czas trwania współpracy	Efekt współpracy	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8
1	–	–	–	–	–	–	–

E. Wykaz ważniejszych wydarzeń

W roku 2023 WMODR podejmował działania mające na celu promowanie osiągnięć rolników, przedsiębiorców, instytucji i podmiotów biorących udział w życiu społeczno-gospodarczym regionu.

Tab. 40. Wykaz ważniejszych wydarzeń

L.p.	Nazwa	Termin	Miejsce	Organizator/współorganizator	Stan realizacji
1	2	3	4	5	6
1	agroWARMA XXIX Jesienne Targi Rolnicze „Wszystko dla rolnictwa”	26-27.08.2023	Gryżliny ul. Lotnicza 2A 11-015 Gryżliny	WMODR ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	zrealizowane
2	Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych	26-27.08.2023	Gryżliny ul. Lotnicza 2A 11-015 Gryżliny	WMODR ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	zrealizowane
3	XIII Wiosenne Targi Ogrodnicze „Pamiętajcie o ogrodach”	22-23.04.2023	WMODR ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	WMODR ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	zrealizowane
4	III Warmińsko-Mazurskie Dni Pola	12.06-06.07.2023	gospodarstwa rolne na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	WMODR ul. Jagiellońska 91 10-356 Olsztyn	zrealizowane

F. Działalność wydawnicza

Tab. 41. Działalność wydawnicza w 2023 r.

Lp.	Tytuł	Forma	Nakład	
			plan	wykonanie
1	2	3	4	5
1.	Aktualne problemy w ochronie zdrowia zwierząt gospodarskich	broszura	200	0
2.	Biologiczne metody ochrony roślin	broszura zmiana na ulotkę	100	100
3.	Dobór odmian do uprawy w województwie warmińsko-mazurskim według wyników Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego	broszura zmiana na ulotkę	200	200
4.	Edukacja w gospodarstwie rolnym	broszura	50	50
5.	Gospodarstwa opiekuńcze na obszarach wiejskich	broszura	100	100
6.	Inwestycje w gospodarstwach rolnych prowadzące do rozwoju warmińsko-mazurskiej wsi. Efekty realizacji działań modernizacja gospodarstw rolnych i młody rolnik	broszura	200	200
7.	Krowa mleczna – lucerna drogą do utrzymania opłacalności	broszura	200	200
8.	Marketing lokalnych produktów żywnościowych	broszura	100	100
9.	Pozarolnicza działalność gospodarcza na obszarach wiejskich jako dodatkowe źródło dochodu rodzin rolniczych w perspektywie 2023-2027 – dobre praktyki	broszura	100	100
10.	Produkcja i sprzedaż żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego	broszura	100	100
11.	Rolnictwo węglowe w realizacji wyzwań środowiskowo-klimatycznych	broszura	200	200
12.	Rozpoczynanie działalności przez młodych rolników i nowych rolników oraz zakładanie przedsiębiorstw wiejskich <i>zmiana tytułu na</i> Wsparcie młodych rolników na rozpoczęcie i rozwój działalności rolniczej w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027	broszura	200	200
13.	Tworzenie i organizacja grup producentów rolnych – dobre praktyki	broszura	100	100
14.	Użytkowanie mięsne królików	broszura	100	100
15.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	broszura	100	100
16.	Zasady pisania pism w gospodarstwie domowym	broszura	150	100
17.	Zasady zgłaszania i szacowanie szkód łowieckich	broszura	100	100
18.	Zielona transformacja energetyczna rolnictwa i obszarów wiejskich	broszura	100	100
19.	Agroekologia	ulotka zmiana na broszurę	100	100
20.	Allelopatia – wzajemna zależność między gatunkami roślin	ulotka zmiana na broszurę	100	100
21.	Bioasekuracja fitosanitarna w gospodarstwach produkujących ziemniaki	ulotka	100	100
22.	Błękitno-zielona infrastruktura, tj. zdolność retencyjna w krajobrazie rolniczym	ulotka	100	100
23.	Dobre praktyki redukcji gazów cieplarnianych w produkcji rolnej	ulotka	100	100
24.	Działanie współpraca – działanie biznes plus rozwój – tworzenie i funkcjonowanie grup operacyjnych na rzecz innowacji	ulotka	50	50

Lp.	Tytuł	Forma	Nakład	
			plan	wykonanie
1	2	3	4	5
25.	Działanie współpraca – działanie krótkie łańcuchy dostaw żywności jak zmniejszyć liczbę pośredników między rolnikiem lub producentem żywności a konsumentem	ulotka	50	50
26.	Gospodarka obiegu zamkniętego w produkcji rolniczej	ulotka	100	100
27.	Grupowe formy działania – sposób na wzmacnianie pozycji rynkowej oraz przykłady dobrych praktyk	ulotka	100	100
28.	Grupy Operacyjne EPI w województwie warmińsko-mazurskim	ulotka	300	300
29.	Interwencja w zakresie wsparcia powierzchniowego dla rolnictwa ekologicznego – PS WPR 2023-2027 <i>zmiana tytułu na</i> Interwencja Rolnictwo ekologiczne w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	ulotka	50	50
30.	Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	ulotka	50	50
31.	Jak poruszać się po zagonach – od A do Z	ulotka	200	200
32.	Jak zabezpieczyć bydło mięsne przed chorobami?	ulotka	200	200
33.	Nowe technologie w zakresie stosowania płynnych nawozów naturalnych	ulotka	200	200
34.	Planowane wydarzenia do realizacji w ramach SIR w 2023 r. <i>zmiana tytułu na</i> Planowane wydarzenia do realizacji przez WMODR w 2023 r.	ulotka	100	100
35.	Podsumowanie wydarzeń zrealizowanych przez WMODR w 2022 r. w ramach SIR <i>zmiana tytułu na</i> Podsumowanie wydarzeń zrealizowanych przez WMODR w 2022 r.	ulotka	300	300
36.	Pomoc de minimis dla rolników	ulotka	100	100
37.	Prawidłowe żywienie krów mlecznych w okresie okołoporodowym	ulotka	200	200
38.	Rodzime źródła białka, a uprawa roślin bobowatych	ulotka	100	100
39.	Rola pożytecznych mikroorganizmów w rolnictwie	ulotka	100	100
40.	Rola roślin bobowatych w zmianowaniu	ulotka	100	100
41.	Sieć na rzecz Innowacji w Rolnictwie jako wsparcie tworzenia nowych, ulepszonych rozwiązań w rolnictwie i na obszarach wiejskich <i>zmiana tytułu na</i> Wsparcie WMODR w tworzeniu nowych, ulepszonych rozwiązań w rolnictwie i na obszarach wiejskich	ulotka	300	300
42.	Smart Villages – Inteligentne Wsie skutecznym sposobem na poprawę jakości życia obszarów wiejskich	ulotka	100	100
43.	Technika stosowania opryskiwaczy polowych w gospodarstwie	ulotka	200	0
44.	Upowszechnianie wśród rolników dobrych praktyk lub innowacyjnych rozwiązań stosowanych w rolnictwie ekologicznym	ulotka	100	100
45.	Uprawa słonecznika	ulotka	200	200
46.	Utrzymanie bydła mięsnego	ulotka	200	200
47.	Zakładanie i prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich po 2022 roku	ulotka	200	200
48.	Zasady korzystania z wód i usług wodnych	ulotka	100	100
49.	Zdrowe ciele, fundament zdrowego stada	ulotka zmiana na broszurę	200	200
50.	„Bieżące Informacje”	miesięcznik	11 000	10 000
51.	Liderzy branży rolniczej, Prezentacja rezultatów rozwoju gospodarstw i firm województwa warmińsko-mazurskiego	broszura	0	150
52.	Nowa choroba weneryczna metki pszczelej	broszura	0	300
53.	Ekoschematy – nowy rodzaj płatności w kampanii 2023	ulotka	0	6 500
54.	Promocja wydarzenia agroWARMA	ulotka	0	100

G. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadry własnej

W celu zapewnienia wysokiego poziomu świadczonych usług doradczych WMODR w 2023 roku proces doskonalenia zawodowego kadry realizował poprzez szkolenia wewnętrzne organizowane przez WMODR i szkolenia zewnętrzne, których organizatorami byli: CDR w Brwinowie, instytuty badawczo-rozwojowe i inne jednostki. Obiorcami tych spotkań byli pracownicy WMODR, z których każdy wziął udział w formie doskonalącej więcej niż raz (szczegóły w tabeli 42).

Dodatkowo w 2023 roku WMODR przeprowadził konkurs: „*Młody lektor WMODR – Rozwój obszarów wiejskich – sukcesem doradcy/specjalisty*” oraz wojewódzki etap konkursu: „*Doradca Roku*” i „*Najlepszy Doradca Ekologiczny*”.

– „*Młody lektor WMODR – Rozwój obszarów wiejskich – sukcesem doradcy/specjalisty*”

Celem konkursu było doskonalenie umiejętności dydaktyczno-metodycznych i szkoleniowych, nabywanie umiejętności w wykorzystaniu różnych środków dydaktycznych oraz metod wszechstronnie aktywizujących słuchaczy, nabywanie umiejętności powiązania informacji teoretycznych z dobrymi praktykami, w odniesieniu do środowiska pracy. W konkursie wzięło udział 16 pracowników ze stażem pracy w Ośrodku poniżej 3 lat.

– Etap wojewódzki konkursu „*Doradca Roku*” – organizator CDR w Brwinowie O/Poznań.

Celem konkursu była popularyzacja i promowanie osiągnięć doradców rolniczych, w tym innowacyjnych praktyk rolniczych, promowanie usług doradczych i podnoszenie jakości i efektywności usług doradczych. Konkurs skierowany był do doradców wpisanych na listę doradców rolniczych lub doradców rolnośrodowiskowych prowadzoną przez Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, świadczących usługi dla rolników. Do etapu wojewódzkiego przystąpiło 7 doradców, a do etapu ogólnokrajowego został zgłoszony 1 doradca.

– Etap wojewódzki konkursu „*Najlepszy Doradca Ekologiczny*” – organizator CDR w Brwinowie O/Radom.

Celem konkursu było promowanie pracy doradców zaangażowanych w rozwój rolnictwa ekologicznego, szczególnie w zakresie wdrażania innowacyjnych rozwiązań i popularyzacji przetwórstwa na poziomie gospodarstwa. Konkurs skierowany był do doradców wpisanych na listę doradców rolniczych lub doradców rolnośrodowiskowych prowadzoną przez Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, świadczących usługi dla rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego. Do etapu wojewódzkiego przystąpiło 5 doradców, a do etapu ogólnokrajowego został zgłoszony 1 doradca.

Specjaliści WMODR przygotowali 2 ulotki pn. „*Marka osobista doradcy*” i „*Opowieści o doradztwie – storytelling, jako skuteczne narzędzie w pracy doradcy WMODR*” w nakładzie po 200 sztuk, które stanowiły kompendium wiedzy na temat budowania tożsamości doradcy na rynku usług doradczych, jako eksperta branżowego oraz przedstawiły nieszablonowe podejścia do doradztwa i nawiązywania długofalowych relacji z klientami Ośrodka.

Ponadto zorganizowane zostało seminarium pt. „*Dzień dobry, nazywam się...*” – warsztat kompetencyjny z budowania marki osobistej” dotyczące zagadnień z zakresu stosowania zintegrowanych narzędzi marketingowych w budowaniu silnego wizerunku na rynku usług doradczych i sprzedażowych dla 31 pracowników WMODR oraz seminarium pt. „*Warunkowość, płatności bezpośrednie, ekoschematy, dopłaty do produkcji – zasady i wymogi*” dotyczące informacji o zasadach i wymogach jakie muszą spełnić rolnicy, aby otrzymać płatności w ramach PS WPR 2023-2027 dla 144 doradców.

Tab. 42. Kształcenie i doskonalenie kadry własnej

Symbol	Tematyka szkoleń	Plan	Wykonanie
		liczba uczestników	
1	2	3	4
G.1.	Szkolenia wewnętrzne	597	577
G.1.1.	Systemy produkcji rolnej	103	84
G.1.2.	Rozwój obszarów wiejskich	103	103
G.1.3.	Rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	103	99
G.1.4.	Ekonomika i zarządzanie gospodarstwem rolnym	223	237
G.1.5.	Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	65	54
G.2.	Szkolenia zewnętrzne	1 159	1 016
G.2.1.	Systemy produkcji rolnej	388	267
G.2.2.	Rozwój obszarów wiejskich	370	393
G.2.3.	Rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	70	248
G.2.4.	Ekonomika i zarządzanie gospodarstwem rolnym	203	42
G.2.5.	Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	128	66

H. PODSUMOWANIE

Tab. 43. Zbiorcza informacja na temat działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej i upowszechnieniowej zrealizowanych w 2023 r. z części C1

L.P.	Rodzaj działalności		Plan		Wykonanie	
			Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6	7
1	Działalność szkoleniowa	Szkolenie w tym szkolenie zdalne	486	10 835	536	13 092
		Szkolenie wyjazdowe	86	706	82	1 276
		Konferencja w tym konferencja zdalna	24	1 540	25	2 225
		Razem	596	13 081	643	16 593
2	Działalność doradcza	Porada indywidualna		41 755		62 422
		Doradztwo grupowe	114	660	119	685
		Pozostała działalność doradcza				303
		Razem	114	42 415	119	63 410
3	Działalność informacyjna	Informacja		9 669		12 171
		Broszura	18		20	
		Ulotka	31		31	
		Info na www.	337		485	
		Art. w miesięczniku ODR	253		251	
		Stoisko informacyjno-promocyjne	110		91	
		Pozostała działalność informacyjna	1 400		1 735	
		Razem	2 149	9 669	2 613	12 171
4	Działalność upowszechnieniowa	Pokaz	109	1 661	103	1 595
		Demonstracja	101	101	96	96
		Konkurs	11	241	11	168

L.P.	Rodzaj działalności		Plan		Wykonanie	
			Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6	7
		Olimpiada	19	379	19	236
		Pozostała działalność upowszechnieniowa	1		1	
		Razem	241	2 382	230	2 095

Tab. 44. Zbiorcza informacja na temat płatnych usług na rzecz rolników zrealizowanych w 2023 r. z części C2

L.P.	Rodzaj działalności	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1	Działalność szkoleniowa	101	1 951	106	2 484
2	Działalność doradcza	0	12 684	0	2 870
4	Działalność upowszechnieniowa	2	0	2	0

Tab. 45. Zbiorcza informacja na temat działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej i upowszechnieniowej zrealizowanych w 2023 r. z części C3 i C4

L.P.	Rodzaj działalności	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1	Działalność szkoleniowa	197	3 068	201	3 190
2	Działalność doradcza	7 746	2 980	8 446	2 960
3	Działalność informacyjna	0	0	1	0
4	Działalność upowszechnieniowa	44	650	105	2 261

Tab. 46. Zbiorcza informacja na temat działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej i upowszechnieniowej zrealizowanej w 2023 r.

L.P.	Rodzaj działalności	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
1	2	3	4	5	6
1	Działalność szkoleniowa	894	18 100	950	22 267
2	Działalność doradcza	7 860	58 079	8 565	69 240
3	Działalność informacyjna	2 149	9 669	2 614	12 171
4	Działalność upowszechnieniowa	287	3 032	337	4 356

Konkluzje

W Sprawozdaniu z realizacji programu działalności znalazły się wartości obrazujące realne potrzeby rolników i mieszkańców obszarów wiejskich zrealizowane przez WMODR z uwzględnieniem możliwości kadrowych, finansowych i organizacyjnych.

Zadania wykonane przez WMODR w 2023 roku uwzględniały priorytety określone przez MRiRW oraz obszary współpracy wskazane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego i były dostosowane do zgłaszanych potrzeb rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.

WMODR równomiernie rozłożył swoją aktywność pomiędzy działalność szkoleniową, doradczą, informacyjną, upowszechnieniową i promocyjną, aby dotrzeć do rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich. Przeprowadzono 950 różnych form szkoleniowych, podczas których przeszkolono 22 267 rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. W ramach działalności doradczej i informacyjnej udzielono 62 422 porad indywidualnych i 12 171 informacji. Ponadto WMODR przeprowadził 103 pokazy, 96 demonstracji oraz 11 konkursów i 1 olimpiadę.

Bardzo ważną rolę w realizacji zadań stale odgrywał transfer wiedzy z nauki do praktyki rolniczej. Dlatego też, podobnie jak w latach ubiegłych, WMODR podjął współpracę z jednostkami badawczo-naukowymi, uczelniami wyższymi, szkołami, samorządem terytorialnym i innymi instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa, realizując wspólne projekty i inne przedsięwzięcia.

I. Załącznik elektroniczny